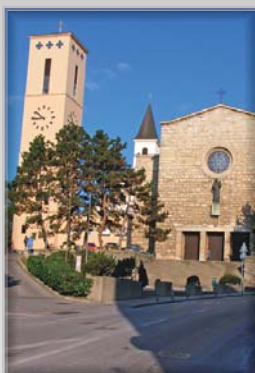

fraternitas

GLASILO HRVATSKE PROVINCIJE SV. JERONIMA FRANJEVACA KONVENTUALACA

ŠESTOGODIŠNJI
PLAN REDA

kazalo

Uvodno slovo

NA KRAJU PUTA	3
PODSJETNIK NA SKORA ZBIVANJA	4

Naš Provincijski kapitul

IZVJEŠTAJ PRETKAPITULARNE KOMISIJE	5
MOLITVENE NAKANE ZA PROVINCijski KAPITUL 2014.	6

Iz našeg Reda

ŠESTOGODIŠNJI PLAN REDA	7
GODINA SV. JOSIPA KUPERTINSKOGA	13
NOVOSTI IZ GENERALNE KURIJE	16
BL. ANĐELA IZ FOLIGNA - SVETICA	16

Naša Konferencija

JESENSKI SUSRET CEC-a U BEČU	17
ASIŠKI POUČAK	19

Naša Provincija

ADVENTSKA AKCIJA »FRATERNITAS« 2013.	20
36. SJEDNICA DEFINITORIJA	21
37. SJEDNICA DEFINITORIJA	21
38. SJEDNICA DEFINITORIJA	22
POSLEDNJA SJEDNICA KOMISIJE ZA ODGOJ.	22
POHVALE ZRELIM GODINAMA	24

Vojska Bezgrešne

GENERALNA SKUPŠTINA »VOJSKE BEZGREŠNE«	25
MOBILNI »BON-TON«	26

Susreti i događanja

NAŠE VEZE S FRANJEVCIMA GLAGOLJAŠIMA	27
NAŠA BRAĆA NA BEATIFIKACIJI U PULI	27
POLAGANJE SVEČANIH ZAVJETA	28

ĐAKONSKO REĐENJE	28
DANI TRAJNE FORMACIJE	28
SUSRET SA SISAČKIM BISKUPOM	29
JUBILEJ MISIJE U NEUMÜNSTERU	30
OVOGODIŠNJI MARIJA-FEST U MOLVAMA.	31
TRADICIONALNI SUSRET HRVATSKIH I SLOVENSkih KLERIKA	32
PROSLAVA JUBILEJA U HANAU	32
PREDSTAVLJANJE KNJIGE »VJERUJEM...«	33
SUSRET »PRO DIALOGO« U ISTANBULU	33
POHOD NUNCIJA SAMOSTANU SV. DUHA U ZAGREBU	34
PRIZNANJE HDKN »VERITASU«	34

Izlog

LJ. A. MARAČIĆ: »ZABORAVLJENI POROCI«	35
NOVI SHEMATIZAM	35

Prilozi

KNJIGA »VJERUJEM...« FRA IVANA KARLIĆA	36
PREDSTAVLJANJE »FRANJEVAČKIH IZVORA« (2)	38

Fraternitas
službeno glasilo
Hrvatske provincije sv. Jeronima
franjevac konventualaca

Br. 4/2013

Izdaje:
Hrvatska provincija sv. Jeronima
franjevac konventualaca
HR – 10000 Zagreb, Sveti Duh 31
tel. (01) 3771 888; fax (01) 3773 754
www.ofmconv.hr
ofmconv@ofmconv.hr

Uredio i odgovara:
Ljudevit Anton Maračić
Sveti Duh 31, 10000 Zagreb

Tisak:
Denona d.o.o., Getaldićeva 1, Zagreb

ISSN 1332-7941

uvodno slovo

NA KRAJU PUTA

Draga braćo,

»Ide vrijeme, dođe rok – eto (njega) skok na skok!« pjevao je nekoć Šenoa u svojoj baladi o postolaru i vragu. Asocijacija dakako se ne odnosi na ovu dvojicu aktera, nego isključivo na prolaznost vremena. Četiri godine bliže se kraju. Još nepuna tri mjeseca i počinje Provincijski kapitul, onaj redovni, onaj izborni, od kojeg se očekuju promjene. Vjerujem da mnoge to veseli. I mene to ispunjava velikom radošću. I zahvalan sam Gospodinu što mi je dao snagu i zdravlje, bez većih teškoća i prepreka, ugledati ovo svjetlo na kraju ovoga zamornog putovanja.

Nije ovdje mjesto polaganja računa o proteklom razdoblju, jer će prilika za to biti na kapitulskom saboru. U tom smislu ovih sam se dana bio povukao, skoro tjedan dana, malko razmisliti o svemu tome te početi (i završiti) s pripremom *završnog izvješća* koje sam dužan podnijeti na tom kvalificiranom skupu provincijskog bratstva. Budući da ovog puta neće biti generalnog izvješća, očekuje se da provincijalovo bude sveobuhvatnije i potpunije i, dosljedno, nešto dulje. Nadam se da ću ga prethodno svima moći dostaviti, i onima koji ne dolaze na Kapitul, kako se danas i preporuča, te bi svi imali mogućnost uvida ne samo u ono što se dogodilo, već i u procjenu prijednenog puta, a dakako i sami će to moći provjeriti i usporediti sa stvarnošću.

Općenito mogu reći da je to bilo jedno iskustvo mnogo teže i napornije od onoga, na primjer, pred petnaestak godina, kad sam završavao prvi i drugi mandat provincijalove službe. Teža vremena, više godina, lakši zamor, smanjena radna aktivnost. I podosta drugoga. Ipak, sve u svemu, provincijska bracara i dalje plovi, unatoč dotrajalosti prijednenog vremena i valovima nemirnih strujanja. Zahvalan sam Gospodinu, što uz pomoć svojih suradnika, ovaj naš dragi provincijski trabakul bez većih ošte-

ćenja ulazi u privremenu luku gdje će primiti novu poslugu.

— — —

Za nama je *prvi krug izbora* novog provincijala. Nije donio rezultata. Valja pristupiti novom pokušaju. Dobro bi bilo da se bar sada dođe do izbora, jer bi novoizabrani imao dva dobra mjeseca pripremiti se za Kapitul i ono što slijedi i potom dolazi. Zbog toga nam dobro dolaze kao ponuda *molitvene nakane* Duhu Svetom za uspješan izbor onih koji će voditi Provinciju u narednom razdoblju i plodonosan nastavak kapitulskih rasprava i odluka, koje mogu osjetno pridonijeti poboljšanju života, rada i odnosa naše cjelokupne bratske zajednice u skoroj budućnosti. U tom smislu dobro će doći također i smjernice odnosno prijedlozi koje nam Generalni ministar, zajedno sa svojom ekipom, dostavlja u vidu *Šestogodišnjega plana* na razini cijelog Reda. Kao naručeno pred naš Kapitul. Nastojat ćemo ga prirediti i u obliku tiskane brošure, da svakom bude nadohvat ruke, ne samo u vrijeme kapitulskih zasjedanja i odlučivanja, nego i kasnije, kroz cijelo razdoblje koje nam predstoji. Neće trebati lutati u izradi našega provincijskoga četverogodišnjeg plana, koji spada u jedan od prvotnih zadataka kapitulskog rada i njegovih smjernica. Čitajmo rado i proučavajmo već sada ove smjernice, kako se ne bismo kasnije gubili u magli bezbrojnih i ponekad beskorisnih traženja rješenja.

— — —

Pred nama je *Božić*, blagdan nad blagdanima, kako ga je nazivao sveti otac Franjo, kad Otajstvo utjelovljene Riječi dobiva svoj ljudski izričaj. Što poželjeti svima ljepše i bolje od one dražesne Domjanićeve kajkavske čestitke koja vrijedi u sve vrijeme i za sve krajeve:

*Posipal bi snegom vse pute
i spunil z veseljem vse kute,
Da smeh i popevka zvoni,
da brigah i tugah ni,
Da suza već oko ne muti,
da vsaki si v srcu očuti:
Božić je došel nam vesel,
vsakom sreće donesel
V sela i grade i gaj,
meni takaj!*

**DOBRO NAM DOŠLO
POROĐENJE GOSPODINOVO
I PLODONOSNA BILA
NOVA, 2014. GODINA!**

*fra LJUDEVIT MARAČIĆ,
provincijalni ministar*

PODSJETNIK NA SKORA DOGAĐANJA

Kolikogod vrijeme koje nam predstoji izgledalo bogato događanjima i zbivanja, onih od konkretnijih, provincijskog karaktera, i nema previše. Izdvajamo samo nekoliko:

- **22. prosinca 2013.:** svršetak drugoga kruga za izbor provincijalnog ministra i termina za izbor provincijskih zastupnika na kapitulskom saboru;
- **16. do 19. siječnja 2014.:** Zahvalno hodočašće Provincijske uprave u Padovu i Asiz;
- **30. i 31. siječnja 2014.:** godišnji susret provincijske uprave i samostanskih poglavara u zagrebačkom samostanu Svetog Duha;
- **9. do 14. veljače 2014.:** u Zagrebu prvi turnus duhovnih vježbi, pod vodstvom hercegovačkog franjevca fra Ante Bekavca.
- **9. ožujka 2014.** u večernjim satima u zagrebačkom samostanu Svetog Duha početak redovitoga provincijskog kapitula.
- **od 22. do 27. lipnja 2014.:** u Cresu drugi turnus duhovnih vježbi, pod vodstvom hercegovačkog franjevca, fra Ante Bekavca.

provincijski kapitul

IZVJEŠTAJ PRETKAPITULARNE KOMISIJE

Dana 19. studenoga 2013., s početkom u 11.50 sati, Pretkapitularna izborna komisija održala je svoju treća redovitu sjednicu, na kojoj su otvorene glasovnice I. izbornog kruga za izbor provincijalnog ministra i prebrojeni glasovi.

Komisija je do određenog roka, to jest do 18. studenoga 2013., primila 67 glasovnica. Nije stigla jedna glasovnica: o. Marka Tasca, ministra generala. Dvije su glasovnice stigle neispunjene, a jedna je glasovnica nevažeća. Prema tome, podijeljena su 64 valjana glasa. Glasove su dobili:

o. Josip BLAŽEVIĆ	10
o. Ivan BRADARIĆ	9
o. Martin JAKOVIĆ	8
o. Tomislav GLAVNIK	8
o. Ljudevit MARAČIĆ	7
o. Žarko RELOTA	6
o. Ilija MIŠKIĆ	3
o. Đuro HONTIĆ	2
o. Ivan KARLIĆ	2
o. Nikola JURETA	2
o. Nikola ROŠČIĆ	1
o. Ferdinand ČAVAR	1
o. Augustin KORDIĆ	1
o. Jeronim VUJIĆ	1
o. Paško MANDURIĆ	1
o. Žarko MULA	1
o. Zdravko TUBA	1

Za izbor ministra provincijala bila su potrebna 33 glasa, tj. apsolutna većina podijeljenih glasova. Budući da ministar provincijal nije izabran, stekli su se uvjeti za II. izborni krug za izbor ministra provincijala.

U Zagrebu, 19. studenoga 2013.

Pretkapitularna izborna komisija

MOLITVENE NAKANE ZA PROVINCijski KAPITUL 2014.

Provincijski definitorij, na svojoj sjednici, održanoj u Zagrebu, 15. listopada o. g., odlučio je da se u vidu duhovne pripreme za skori Provincijski kapitul, koji počinje 9. ožujka 2014. u Zagrebu, samostanska bratstva, ali i braća koja pojedinačno žive, svakodnevno obraćaju Gospodinu molitvom za uspjeh i blagoslov ovoga našega kapitulskog sabora. Predviđeno je da molitveni zazivi budu prilagođeni vremenu pripreme (prvi uzorak) i razdoblju održavanja kapitula, od početka do njegova svršetka (drugi uzorak). Braća su već poštanskim putem dobila ove molitvene nakane otisnute u obliku prigodne sličice. To su sljedeće nakane:

Od početka Došašća 2013. do kraja prvog dijela Kapitula 2014.

Jutarnja:

Svrati svoj pogled, nebeski Oče, na našu redovničku obitelj koja se sprema slaviti skori Provincijski kapitul:

— *udijeli joj da se obnovi u svetosti živeći potpuno i radosno sveto Evanđelje.*

Večernja:

Ti si, Gospodine, od svetoga asiškog Siromaška stvorio živu sliku svojega siromašnoga i raspetog Sina:

— *udijeli našem Redu da vjerno odražava darovanu ljubav tvojeg Sina.*

Od kraja prvog dijela do svršetka Kapitula 2014.

Jutarnja:

Svrati svoj pogled, nebeski Oče, na našu redovničku Obitelj, koja slavi svoj Provincijski kapitul:

— *udijeli joj da ponovno otkrije zanos i revnost početaka i da se obnovi u evanđeoskom duhu.*

Večernja:

Pozvao si, nebeski Oče, svojeg slugu Franju da bude čovjek kontemplacije, bratstva i apostolskog života:

— *udijeli Provincijskom ministru i njegovim suradnicima da našu redovničku obitelj vode putem molitve, uzajamne ljubavi i apostolske zauzetosti.*

iz našeg reda

ŠESTOGODIŠNJI PLAN REDA

Krajem studenoga Provincijalat je dobio službeni tekst Šestogodišnjega generalnog plana, za razdoblje od 2013. do 2019. Objavljujemo ga u prijevodu, a uskoro će dokument biti tiskan i kao zasebna priručna knjižica, svakome na dohvat i raspolaganje. (U tekstu se često rabi riječ »cirkumskripcija«. Taj noviji izraz uključuje pravne jedinice poznate kao: provincija, kustodija, delagatura. U našem slučaju: provincija.)

ŠESTOGODIŠNJI GENERALNI PLAN

Prot. N. 450 /13

Rim, 29. studenoga 2013.
Blagdan Svih svetih franjevačkog Reda

Draga braćo,

Gospodin vas blagoslovio!

»Živjeti Evanđelje« naslov je, a ujedno i sadržaj, Šestogodišnjeg plana Reda (ŠPR) za razdoblje 2013.-2019., priloženog ovome uvodnome pismu.

Šestogodišnji plan 2013.-2019. obuhvaća, kao temeljni sadržaj, razmišljanja iznesena i prijedloge odobrene od strane Generalnoga kapitula 2013. Prvi je nacrt priredio Generalni defnitorij, uključivši skupinu braće i predsjednikâ konferencija i federacija. Potom je upućen svim sudionicima Generalnog kapitula na daljnju raščlambu i obogaćenje.

Sada je tekst ponuđen na razmatranje i djelovanje braći pojedinačno, a napose zajednicama! Na kapitulima provincija i kustodija stoji, u njihovim četverogodišnjim planovima, ukazati kako konkretizirati daljnje prioritete i teme predložene u ŠPR na razini braće pojedinačno, mjesne zajednice, i odgovarajuće cirkumskripcije.

Molim vas da ovaj plan primite s raspoloživošću; posrijedi je prijedlog življenja u vašemu svakodnevnom okružju, sudjelovanja s čitavim našim Redom na putu željenu od strane Generalnog kapitula te pružanja konkretnog svjedočanstva vrijednosti zajednice koja nas povezuje.

Neka nas Serafski otac blagoslovi!

fra MARCO TASCA,
generalni ministar

ŠESTOGODIŠNJI PLAN 2013.-2019.

»Živjeti Evanđelje«

»Da bi se 'Živjelo Evanđelje' danas, kako Pravilo to od nas traži, Generalni kapitul odlučuje kako je prioritet Reda na području formacije u idućem šestogodišnjem razdoblju *rasti u identitetu naše karizme kao franjevac konventualaca i tako doprinosti novoj evangelizaciji.*

Povlaštena su sredstva Šestogodišnjega plana: revizija Ustanova i vrednovanje dokumenta »U Franjinoj školi« (200. redovni generalni kapitul, Asiz 2013., prijedlog br. 2).

PREDGOVOR

Šestogodišnji plan Reda 2013.-2019. (ŠPR) želi potaknuti osobno i zajedničko promišljanje kao i konkretan put formacije življen u svakodnevlju, a sastoji se od inicijativa koje valja predložiti i ostvariti kako na razini Reda, konferencija i federacija, tako i na onoj mjesnih zajednica (provincijskih i samostanskih).

Na više je sjednica, naime, zatraženo da prioritet Reda bude »jedinstven«, da plan bude bitan i konkretan te da posjeduje karakter iskustva i prijedloga, a ne da se sastoji od teorijskih prijedloga; da se ostavi prostor Duhu Svetomu, prihvaćajući izazov obnove naše duhovnosti, dajući prednost primjerima koji trebaju postati paradigma čestita života, a ne predstavljati »recept« odozgor!

U tom smislu:

* Sredstva navedena u ovome ŠPR-u imaju pretežito iskustveni karakter, kako bi konkretno odgovorila na životnu stvarnost, budući da jedino njezinom obnovom u svjetlu Evanđelja možemo, svojom karizmom, doprinijeti poslanju Crkve;

* U ovome se planu iznose inicijative i sredstva na općoj razini Reda (ovdje prvenstveno mislimo na generalnu upravu Reda, animaciju konferencija i federacija; animaciju zajednica Generalne kusto-

dije Svetoga samostana u Asizu s njihovim zajedničkim projektima);

* Kapituli provincija i kustodija imaju zadaću, u svojim Četverogodišnjim planovima, odrediti na koji način konkretizirati daljnje prioritete i teme na razini pojedinačne braće, lokalne zajednice i same cirkumskripcije, kako u smislu razmatranja identiteta naše karizme danas, tako i u smislu inicijativa nove evangelizacije, promicanih u skladu s mjesnom Crkvom;

* U plan su uključeni neki prijedlozi doneseni na Generalnom kapitolu 2013.

U KONTINUITETU S NAŠOM NEDAVNOM PROŠLOŠĆU

Generalni kapitul 2007., za šestogodišnje je razdoblje 2007.-2013., kao prioritet odabrao 'formaciju za poslanje' i to je zalaganje utvrđeno na tri razine: na razini Reda, zajednice (bratstva), i braće pojedinačno. Brojne su inicijative predložene i ostvarene na svakoj pojedinoj razini. Za čitav Red, najznačajniji su trenutci bili Generalna skupština u Argentini (siječanj 2010.) te Međunarodni kongres u Nairobiju (srpanj 2011.). Ujedno je započet i zahtjevan rad na reviziji Ustanova.

Od pozitivnih vidova sazele u prošleme šestogodišnjem razdoblju, možemo navesti: produbljivanje pojma kako »formacija znači suobličavanje Kristu«; promišljanje o gospodarskoj solidarnosti u Redu te razmjeni braće između cikluskripcija; važnost toga da formacija braći omogući što je više moguće upoznati i iskusiti višekulturalnu dimenziju Reda te se po njoj obogatiti. Kada je, naprotiv, riječ o problematičnim vidovima, tu su poteškoće oko prenošenja prijedloga i uključivanja braće, izazvane prijedlogom čiji je sadržaj bio odveć opsežan, kao i malobrojnim sudjelovanjem.

Nedavni je Generalni kapitul dotakao navedene teme i odobrio pojedine prijedloge, kao i pružio određene smjernice za pripravu ovoga Šestogodišnjeg plana.

PRIORITETI

»Živjeti Evanđelje« naslov je, a ujedno i sadržaj Šestogodišnjega plana Reda 2013.-2019. Braća koja su sudjelovala u redovnom generalnom kapitolu 2013., u zaključnoj su poruci čitavome Redu izrazila želju »Krenuti ponovno od Evanđelja«, svjesna kako samo uz Krista kao središte i smisao našega života (usp. VC n. 95) možemo, u očima ljudi našega vremena, biti franjevci »koji vjeruju« i kojima se stoga »može vjerovati«¹.

Riječ je o tome – kako nas podsjeća Enzo Bianchi u uvodnome govoru na Generalnom kapitolu – da se prepozna prvenstvo Evanđelja u našem životu, ma gdje se on odvijao. Evanđelje treba biti prije svakog oblika života, svake službe, i svakog poslanja². S druge, pak, strane, Pravilo na koje smo se obvezali sastoji se upravo u obdržavanju svetoga Evanđelja Gospodina našega Isusa Krista³.

Opetovati nužnost vraćanja Evanđelja u središte života Reda može izgledati nepotrebno, ali moramo priznati kako to ne odgovara postojećoj stvarnosti, obilježenoj dubokom krizom vjere, koja nije poštjednica ni naše zajednice. Nije slučajno papa Benedikt XVI. proglasio »Godinu vjere« a, u svojoj nas poruci Generalnom kapitolu, potaknuo na vjerno čuvanje baštine našega utemeljitelja i oca, svetoga Franje, i pozvao na vjerodostojno i obnovljeno obraćenje, za ostvarenje kojega se možemo osloniti na duboke korijene naše karizme⁴.

Papa Franjo kao da nas, odabirom svoga imena, uzorom autoriteta koji proizlazi iz njegovih riječi i postupaka, metodom naviještanja »Radosne vijesti«, koja je pripovjedna, bitna, iskustvena te

svjedočka, upravo poziva na obnovljeno usvajanje naše, franjevačke, paradigme života i naviještanja Evanđelja danas.

Iz tih poticaja proizlazi, između ostalog, nužnost življenja vjere u našim zajednicama, stremljeći ka kakvoći življenja i međusobnom povjerenju među braćom. Te je, pak, vidove moguće njegovati stvaranjem zajedničkoga prostora za slušanje Riječi Božje i pomirenje, dajući prednost iskustvima među-kulturalnih zajednica te nastojanjem da braća žive lijepim životom, koji potiče bratski život, u kojemu posebnu važnost imaju te se naročito skrbi o zajedničkoj molitvi, kao i onoj s laicima, molitveno i trajno čitanje Riječi, dijeljenje života i vjere na samostanskim kapitulima, kao i druga sredstva koja nam omogućuje naša predaja.

Usmjerenje k prvenstvu Evanđelja i nužnosti vjere u našem životu omogućit će nam rast, odnosno, preobrazbu identiteta naše karizme franjevačka konventualaca i na taj način doprinosi novoj evangelizaciji, a to su vidovi koji tvore prioritet Reda u nastojanju oko formacije kroz iduće šestogodišnje razdoblje (usp. Prijedlog br. 2).

Razumije se kako nastojanje živjeti Evanđelje i rasti u vjeri, kao i svjedočenje drugima načinom konkretnih izbora, mora u obzir uzeti aktualnu stvarnost Reda prisutnog na pet kontinenata, u različitim kulturama, od kojih neke predstavljaju novost za našu redovničku obitelj. Valja imati u vidu smanjenje broja braće na mnogim mjestima naše takozvane »povijesne« prisutnosti, kao i životnost što donosi nadu tolikih naših novih stvarnosti. U međuvremenu će biti važno iskoristiti duhovnu baštinu Reda koja se sastoji napose u mjestima gdje smo prisutni više stoljeća i prenijeti je na novija utemeljenja uz inicijative koje djelotvorno unaprjeđuju prenošenje karizme.

Na temelju ovih stvarnosti i ovih načela razmotrenih na Generalnom kapitolu, tamošnja je skupština utvrdila dva cilja postojećega Šestogodišnjeg plana: 1) rasti u identitetu karizme; 2) doprinositi novoj evangelizaciji. Pri sastavljanju ovog ŠPR-a vodilo se računa, između ostalog, o provjeri, ocjenama i odlukama Generalnog kapitula vezano uz izazov koji proizlazi iz višekulturalne stvarnosti Reda (kako potaknuti međusobno upoznavanje nadilazeći predrasude i tako naučiti cijeniti jedni

¹ Usp. *Krenimo iznova od Evanđelja*, Poruka svoj braći Reda prigodom zaključenja 200. redovnoga generalnog kapitula 2013., str. 3.

² Usp. ENZO BIANCHI, Uvodni govor na 200. Generalnom kapitolu OFMConv., str. 2.

³ Usp. NPr I,1.

⁴ Usp. Benedikt XVI., Poruka 200. redovnome Generalnome kapitolu OFMConv.

druge; kako pomiriti različita očekivanja; kako franjevačke vrijednosti prenijeti novim naraštajima braće), kao i uz način poticanja animacije i služenja autoritetima što ih predstavljaju ministri i gvardijani.

Postoje ujedno i dva povlaštena sredstva ostvarivanja prioritetâ Reda za postojeće šestogodišnje razdoblje, već spomenuta na Generalnom kapitulu: 1) revizija Ustanova i 2) vrednovanje Discepolato Francescano (»U Franjinoj školi«). Nije teško prepoznati dragocjen mogući doprinos obaju ovih sredstava nastojanju življenja Evanđelja. Revizija Ustanova, štoviše, upravo je usmjerena tome da nam podari pomoćno sredstvo Pravila za današnje vrijeme, kao dokument koji će nam pomoći razabrati kako živjeti Evanđelje unutar društvenoga okruženja u koje su naše zajednice uključene u svijetu. S druge je strane, Discepolato Francescano (»U Franjinoj školi«) značajno sredstvo u Redu jer usmjerava formaciju k suobličenju s Kristom te življenju u skladu sa svetim Evanđeljem.

CILJEVI I SREDSTVA

Cilj br. 1: Rasti u identitetu naše karizme kao franjevac konventualaca (Gen. kap. 2013., Prijedlog br. 2)

Na nov i znakovit način okarakterizirati naš identitet male braće, nastavljajući se pitati kako danas tumačiti franjevačku karizmu u stvaralačkoj vjernosti, pozorni na sadašnju stvarnost Reda.

1.1 REVIZIJA USTANOVA I GENERALNIH STATUTA (Prijedlog br. 1 §3).

1.1.1 Rad CERC-a i CIRC-a na tekstu Ustanova i Generalnih statuta.

Nastaviti rad na sustavnoj reviziji Ustanova, prema naputcima Generalnog kapitula 2013. (v. Prijedlog br. 1 s metodološkim smjernicama).

Započeti ujedno i rad na reviziji Generalnih statuta.

Ovaj rad, što ga koordiniraju Izvršni odbor za reviziju Ustanova (izvorna kratica: CERC) i Me-

đunarodna komisija za reviziju Ustanova (izvorna kratica: CIRC), odvija se na temelju sljedećih kriterija:

1) zajednice Reda (samostani) uključuju se u proučavanje revidiranih tekstova Ustanova;

2) postupak razmatranja i revizije odvija se pod djelatnim vodstvom odgovornih osoba (gvardijanâ, ministara, referenata cirkumskripcija, članova CIRC, predsjednikâ konferencija i federacija).

Sredstva

za razmatranje revidiranih tekstova: dnevni red samostanskih kapitula, susreti gvardijanâ, skupštine konferencija, tematski skupovi na razini konferencija/federacija.

Za odobrenje: izvanredni generalni kapitul. U šestogodišnjem razdoblju 2013.-2019., generalni ministar, sa svojim Definitorijem, razmatrajući tijek rada na reviziji, treba sazvati izvanredni generalni kapitul, na kojemu će se provesti procjena rada i predvidjeti potrebno vrijeme za usvajanje teksta (Prijedlog br. 1, §3).

1.1.2 Revizija Ustanova kao put formacije

Ostvariti put formacije usredotočen na našu karizmu i identitet danas, što uključuje život mjesnih zajednica kao polazišnu točku revizije tekstova.

Sredstva

* dnevni red samostanskih kapitula;

* inicijative koje se odnose na formaciju (promišljanja, duhovne vježbe, trenutci produbljenja, mjesečni dani povlačenja u osamu), kako bi se pratio rad na tekstovima;

* tematski skupovi na razini konferencija/federacija.

Predlaže se promišljanje o sljedećim temama: kolbeovsko naslijeđe, lik redovničkoga brata, konventualni način života i njegovo vraćanje u bratski život.

1.2 PROCJENA DISCEPOLATO FRANCESCANO (»U Franjinoj školi«) (Prijedlog br. 2)

Promotriti smjernice sadržane u novome tekstu *Discepolato francescano* (»U Franjinoj školi«), kako bi se provela dodatna procjena i sastavio konačni tekst.

Sredstva

* daljnje savjetovanje s konferencijama/federacijama, cirkumskripcijama i povjerenstvima za početnu i trajnu formaciju vezano uz izmjene teksta DF predstavljene na generalnome kapitulu 2013. Ova je zadaća povjerena Generalnome tajništvu za formaciju (izvorna kratica: SGF) i Međunarodnome odboru za formaciju (izvorna kratica: CIF);

* provjera izmjena DF predloženih na Generalnome kapitulu 2013. u različitim formacijskim jedinicama i zajednicama Reda;

* zajednice početne formacije (cirkumskripcija, zajedničke u konferencijama, generalne kuće formacije;

* zajednice prijelaza s početne na trajnu formaciju;

* sve samostanske zajednice: upotrijebiti i promisliti o smjernicama koje se odnose na trajnu formaciju, druge vidove života u zajedništvu, i formaciju gvardijanâ (pogl. X.- XV.);

* proučavanje DF na razini konferencija/federacija te, ako je moguće, i na sastancima definitorijskih, gvardijanâ i odgojitelja;

* ponovna izrada konačnog teksta, u koordinaciji Glavnog tajništva za formaciju i odgovarajućeg međunarodnog odbora.

1.3 ANIMACIJA KONFERENCIJA/FEDERACIJA I CIRKUMSKRIPCIIJA

Ponovno razmotriti načine animacije pojedinih dijelova Reda (voditi voditelje), kako bi bili sve više usmjereni k promicanju suobličenja s Kristom, rastući u sposobnosti bratskoga zajedništva, uključujući tu i višekulturalnu dimenziju.

Sredstva

* promjena načina uspostavljanja skupština konferencija i federacija, susreti predsjednika konferencija i federacija s Generalnim definitorijskim, susreti Generalnog definitorijskog sa skupštinama konferencija/federacija;

* promjena načina animacije cirkumskripcija od strane generalnih asistenata;

* djelatnosti za formaciju gvardijanâ (prijedlog br. 12, 1 §1 i §3): daljnja razrada osnovnog plana postupanja predložena od SGF/CIF te njegovo predstavljanje odgovornima u konferencijama za formaciju gvardijanâ;

* pomoć u ostvarivanju tečajeva na razini konferencije;

* ostvarenje prijedloga br. 11: nastaviti s planom formacije i priprave, tako da vodi računa o našem naslijeđu, novim učiteljima i animatorima za naša središta formacije te za tečajeve što ih promiču konferencije i federacije Reda;

* ostvarenje prijedloga br. 9: potaknuti cirkumskripcije, konferencije/federacije da odrede braću iz vlastitih redova za formaciju te, na razini konferencije i federacije, sastave odgovarajući plan prema smjernicama *Discepolato Franciscano* (»U Franjinoj školi«) te u suradnji sa središnjim uredima Reda;

* ostvarenje prijedloga br. 7: potaknuti ministre da prioritarnim smatraju put formacije u zajedničkim formacijskim strukturama konferencija i federacija;

* pratiti cirkumskripcije i konferencije/federacije u planiranju, ostvarivanju i vrednovanju programa trajne formacije koji će braći omogućiti upoznavanje i iskustvo višekulturalne dimenzije Reda.

1.4 SOLIDARNOST U REDU (prijedlozi br. 3, 1; 2 §1 e §2)

1.4.1 Solidarnost osoba

Promicati suradnju među cirkumskripcijama na temelju potreba te ovisno o postojanju plana vezanog uz karizmu i odgovarajućoj pripravi svih strana.

Sredstva

* utvrđivanje novih misionarskih prisutnosti otvorenih proteklih godina;

* planiranje novih prisutnosti po mogućnosti u frankofonom dijelu Afrike, u Aziji te Jeruzalemu;

* nastavljajući »Projekta Europa«, putem dijaloga među europskim konferencijama.

Pojačati i dodatno utvrditi zajednička iskustva višekulturalnog tipa, koja postoje na razini Reda.

Sredstva

* skrb o zajedničkom profilu generalnih kuća u Rimu, kao i onih u Asizu (duhovni život, bratski i misionarski način života – naročito zajednički apostolat, trajna formacija) kako bi imale formacijsku funkciju;

* utvrđivanje uvjeta koji se odnose na: trajanje službe/trajnost, zdravstveno i mirovinsko osiguranje, ...

1.4.2 Gospodarska solidarnost (Prijedlog br. 4, 1)

Potaknuti cirkumskripcije, od strane središnje vlasti, na življenje solidarnosti i pridonošenje fondu namijenjenu potrebama formacije najsiromašnijih područja Reda.

Sredstva

* ostvarenje prijedloga br. 4 (2, 3, 4) Generalnog kapitula: »Generalni kapitul:

- (4.2) potiče sve cirkumskripcije na dragovoljni prilog putem godišnje kolekte ili dragovoljnog izvlaštenja;

- (4.3) odlučuje da, u načelu, cirkumskripcije, u dogovoru s Generalnim definitorijem, kod prodaje nekretnina, i/ili u slučaju nasljedstva i donacija, odvoje u dobrotvorne svrhe postotak iznosa, za potrebe budućega fonda namijenjenog potrebama formacije u najsiromašnijim područjima Reda, vodeći brigu o nakani darovatelja;

- (4.4) odlučuje da svaka cirkumskripcija, u svome četverogodišnjem planu, počam od idućega redovnog kapitula, utvrdi, usvoji i provede konkretan plan godišnjeg doprinosa budućem fondu namijenjenu potrebama formacije u najsiromašnijim područjima Reda«;

* stvoriti fond namijenjen potrebama formacije u najsiromašnijim područjima Reda (prijedlog br. 4, 1);

* utemeljiti generalni ured prikupljanja sredstava u cilju povećanja fonda.

Cilj br. 2: Pridonositi novoj evangelizaciji kao franjevci konventualci (Gen. kap. 2013., Prijedlog br. 2)

Razmotriti, u zajedništvu s Crkvom, čitav naš život u svjetlu poslanja što ga je Isus dao apostolima da budu njegovi svjedoci te obraćaju i krste u ime Oca i Sina i Duha Svetoga (usp. Mt 28,19), na tragu iskustva Franje Asiškoga i povijesti našega Reda.

2.1 DOPRINOS KONFERENCIJA I FEDERACIJA REDA NOVOJ EVANGELIZACIJI

Produbiti, na razini konferencije ili federacije, temu doprinosa našega Reda novoj evangelizaciji.

Sredstva

* proučavanje i promišljanje motivâ i teoloških postavki nove evangelizacije unutar vlastita društveno-redovničkoga okružja;

* utvrđivanje općih prioriteta, kriterijâ i metodologija u skladu s karizmom franjevac konventualaca;

* utvrđivanje konkretnih izbora provodljivih u pojedinim cirkumskripcijama;

* promicanje – od strane pojedinih konferencija, federacija i cirkumskripcija Reda - inicijativa o kolbeovskom naslijeđu za pojedine zajednice (hodočašća, skupovi, susreti, ...) uključujući također i M.I. (usp. Prijedlog br. 16, 2), uz ono što će organizirati vodstvo Reda (usp. Prijedlog br. 16, 1);

* promicanje stvaranja zajednica nove evangelizacije na razini konferencija/federacija/cirkumskripcija (odrediti i podržati zajednice- radionice).

2.2 ZAJEDNICE KAO RADIONICE

Osmisliti život i djelatnosti naših zajednica tako da budu mjesta dubokog svjedočenja Evanđelja, širenja karizme i nove evangelizacije.

Sredstva

* zajedničko promišljanje naših službi, poslušavši poziv na 'izlaženje iz sakristija', kako bismo naviještali Evanđelje po novim areopazima i novim misijskim područjima (usp. RM 38), kako bismo se uputili na »rubove egzistencije« (papa Franjo), i jasno očitovali svoje opredjeljenje za siromahe, pridonoseći izgradnji siromašne Crkve zajedno sa siromasima, kao i za njih;

* pojačanje stanovitih vidova našeg identiteta, kao što su molitva, siromaštvo, kakvoća bratskoga življenja, odabir načina života koji je umjeren i uvažava prirodu, uz konkretne prijedloge i inicijative, koji se ostvaruju zajednički, kao prilika za svjedočenje naše vjere;

* otvaranje prihvatanju laikâ i suradnji s njima, kako bismo dijelili poslanje u njegovim novim oblicima i okruženjima;

* nastojati činiti »dobro i zajedno«, umjesto promicanja pojedinačnih izbora, i onda kada to zahtijeva više vremena i veći napor usmjeren međusobnom dijeljenju;

* otvaranje ustanovama mjesne Crkve u njihovim planovima evangelizacije, uključujući tu i dijalog s čitavom franjevačkom obitelji, kao i s drugim redovničkim zajednicama;

* sudjelovanje kao i priključivanje planovima evangelizacije što su ih predložili drugi, a u kojima se možemo prepoznati.

— — —

SAŽETAK DOGAĐANJA

U ŠESTOGODIŠNJEM RAZDOBLJU 2013.-2019.

Za vrijeme šestogodišnjega razdoblja: IZVANREDNI GENERALNI KAPITUL O USTANOVAMA

2017. godine: SKUP MEĐUNARODNIH STUDIJSKIH SURETA O NASLIJEĐU SV. MAKSIMILIJANA KOLBEA U ŽIVOTU CRKVE, REDA TE UNUTAR OKRUŽJA NOVE EVANGELIZACIJE

2019. (oko Pedesetnice): REDOVNI GENERALNI KAPITUL

GODINA SV. JOSIPA KUPERTINSKOGA

Prot. N. 361/13

Rim, 18. rujna 2013.

Draga braćo i sestre, Gospodin vam dao mir!

350. obljetnica blažena prijelaza sv. Josipa Kupertinskog

»Suobličen smrti njegovoj« (Fil 3,10)

Dana 17. rujna 2013. započela je 350. obljetnica odlaska našega svetoga Josipa Kupertinskog. Toga je istoga dana, u Osimu, kardinal Angelo Amato, prefekt kongregacije za kauze svetih, svečano otvorio vrata naše bazilike posvećene svetome Josipu Kupertinskom u Osimu. Istovremeno sam osobno predslavio svečano slavlje u Copertinu, posred radosna zbora koji je klicao: »Naš sveti Josipe Kupertinski, budi nam posrednikom!«

I tako je započela jubilejska godina, godina milosti, za koju je sveta Majka Crkva podarila potpuni oprost koji možemo uživati svakoga dana sve do njezina isteka 18. rujna 2014. Kroz tu smo godinu pozvani spomenuti se našega sveca i njegove duhovnosti. Trebali bismo »skinuti prašinu« s iskustava koja tvore temelj naše povijesti. Ako ne znamo odakle smo došli, ne možemo postaviti čvrste temelje za budućnost. Josip Kupertinski sasvim je

sigurno jedan od naših »prvaka« koji nas vode k iskustvima početaka, k izvornosti svetoga Franje i svete Klare Asiške, naših utemeljitelja.

Bilo bi idealno kada bismo se postavili pred urnu koja sadrži posmrtnu ostatku našega subrata. Mogli bismo poći na kratko duhovno putovanje koje nas vodi k spoznaji kako izvanjsko siromaštvo našega sveca odsijeva Kristovom nutrinom. Sasvim ćemo sigurno poželjeti poći na hodočašće na njegov grob.

Transitus

Valja nam se, prije svega, zaustaviti kako bismo promislili o onome što slavimo: što za nas danas znači smrt našega svetoga subrata, koja je nastupila 18. rujna 1663. Kao kršćani, mi ne slavimo kraj ovozemaljskog života, već početak novoga života u Kristu Uskrsnome, koji sa sobom vodi one što su ga ljubili i služili mu (Iv 12,16; 17,24).

Promatrajući svetoga Josipa Kupertinskog, želimo sve potpunije prodirati u otajstvo smrti i Uskrsnuća Gospodina našega Isusa Krista. Dar što smo ga primili na krštenju, a potvrdili polaganjem redovničkih zavjeta, postaje stvarnost koju možemo

dijeliti s drugima, promatrajući iskustvo našega sveca. On, koji je prošao križ odijeljenosti od ljudi, sada uživa u slavi Uskrsloga.

Postoje svjedočanstva da je, u njegovu zadnjem času, lice sv. Josipa nosilo osmijeh nadzemaljske slatkoće. Okruživala ga je nikad prije viđena svjetlost te mu izgled bio preobražen, iako se još uvijek nalazio ovdje na zemlji. Sama ljudska narav, koja se na koncu »opušta«, gotovo da bi prihvatila ispunjenje ovozemaljskoga putovanja, ne nudi dostatno objašnjenje onoga što su nam prenijeli njegovi suvremenici. Josip Desa na svome kraju nije bio samo veliki borac za Gospodina, već je postao netko tko je primio svjetlo Uskrsloga, što je djelomice bilo vidljivo i ljudskim očima.

Josipov je značaj oduvijek smatran »teškim«, dok nam odljev njegova lica otkriva crte koje bismo mi danas doživljavali kao grube. Posrijedi je neka zašiljenost koja baš i ne odaje nekoga tko je bio »smiren i spokojan«, znajući kako će se uskoro naći u naručju Očevu. Podsjetimo se kako su nam posljednja proučavanja relikvija otkrila lice koje je većma spokojno i mirno; vjerojatno je težina samoga gipsa onemogućila točnu »fotografiju«, kakvu bismo današnjim sredstvima bili u stanju načiniti.

Onkraj svega ovoga, ono što trebamo shvatiti su naročiti vidovi koji otkrivaju bjelodanost Krista u svetome Josipu Kupertinskom. Potkraj njegovih dana, više se pogledu ne otkriva ljudsko lice, već samo lice Onoga kojega je tako duboko ljubio. Smrt – baš kao što je to bio slučaj kod našega utemeljitelja svetoga Franje – više nije sablast koja donosi razaranje i sjeću te u nama izaziva strah i tjeskobu, već *sestrica* kojoj valja pjevati zajedno sa svim zemaljskim stvorovima.

Za našega sveca, na poseban način, odlazak s ovoga svijeta postaje oslobođenje od zamke što ga vezuju uza zemlju. Više ga ne sputavaju prirodni niti pak ljudski zakoni. No, kao čovjek koji je prošao bolest i zatočenje, on ulazi slobodno i potpuno u otajstvo Boga kojega je toliko puta na čudesan način promatrao. Prije se čitavim bićem uzdizao kako bi zagrljio Ljubljenoga, a sada živi u punome odnosu s njime, ne više podložan ljudskim oklopima.

Novi život, nakon smrti, toliko je teško navijestiti našim suvremenima, većinom zatvorenima

u sebe same, u težnji neposredno se ispuniti trenutačnim stvarima. Sveti nam Josip Kupertinski konkretno pokazuje što ćemo biti, ne kao stvarnost koju valja razložiti, već kao izravno iskustvo.

Zastanimo na trenutak kako bismo promatrali lice svetoga Josipa Kupertinskog. Na njemu prepoznamo tragove zamorenosti putem učenja te istovremeno odraz Krista koji je pobijedio smrt i podario nam vječni život.

Božje prvenstvo

Suočeni s ostacima našega sveca, prisjećamo se kako je fra Josip Kupertinski u djelo pretvorio ono što mi već godinama postavljamo na prvo mjesto trajne formacije. Iako ga nisu smatrali učiteljem, živio je iz prve ruke »prvenstvo Boga« - u tijelu, premda ga njegova braća nisu smatrala odveć umnim.

Božja je volja za svetoga Josipa Kupertinskog bila živa i životna stvarnost koja ga je posvema obuzimala. Toliko se puta mi sami tek nastojimo približiti kretanjima Duha, dok je naš svetac odisao samom prisutnošću i djelom Božjim. Nije se morao napinjati u traženju Prisutnosti po sebi, budući da ju je živio kao stvarnost koja ga je poticala da uroni u duboko razmatranje otajstva Božjega.

Nemojmo misliti kako je sve to bilo lako, ili pak lišeno boli. Iz nebrojenih nam je svjedočanstava poznato kako bi se, primjerice, za vrijeme euharistijskoga slavlja tjelesno uzdizao, mistično se sjedinjujući sa stvarnom prisutnošću Sina Božjega, dok ga je Duh u ekstazi vodio na mjesta koja nam ne mogu biti poznata. No, zahvaljujući tome predivnom iskustvu, svakodnevno je morao nositi svoj osobni križ.

Ljudi njegova vremena s jedne su ga strane slavili, a s druge pokušavali – posve ljudskim očima – shvatiti njegovo predanje Bogu. Čovjek Josip molio je, poput svetoga Pavla, da bude oslobođen toga »trna« (usp. 2 Kor 12,7), jer se ti ushiti nisu događali na njegovu zapovijed te su izazivali nerazumijevanje svijeta i odijeljenost u odnosu na prosudbu Crkve.

Ukoliko našega sveca ne možemo nasljedovati u milosnim darovima, možemo ga nasljedovati u daru križa. Previše se puta zaustavljamo kako bi-

smo razmatrali i raspravljali jesmo li mi, kao franjevci, ljudi askeze u ovome vremenu u kojemu je posvećeni život prisutan na toliko različitih načina. Promatrajući svetoga Josipa Kupertinskog, polazimo ravno u središte naše karizme: Franjo, koji je sebe lišio svega što je posjedovao, kako bi u potpunosti pripadao Bogu.

Naš nas svetac uči kako sve to nisu tek »kulise«: živjeti Evanđelje znači biti poslušan znakovima što nam ih Gospodin šalje, i onda kada nam se njihove posljedice nimalo ne sviđaju; i onda kada nas vlastita Majka Crkva traži da se odrekemo onoga što nam je najdraže. Sa svojim bi darovima sveti Josip Kupertinski bio divan duhovnik, ali to mu je bilo omogućeno tek u nekoliko navrata, a ne u njegovu svetištu Grottella, koje je toliko ljubio.

Istinska askeza nije ona koju nastojimo živjeti upirući se svojim snagama ne bismo li se približili našem Gospodinu. Možemo upregnuti svu svoju maštu, vještinu, i dobru volju, ali to najčešće činimo kako bismo udovoljili sebi (ego), vazda tražeći sigurnost. Sveci nemaju potrebu očitovati se takvima, već, poput Josipa, žive Evanđelje jednostavno i daju se oblikovati od Isusa Krista.

Poslušnost

Na taj način ponovno ulazimo u onu tajnu koja nam je dostupna, ali koju je iznimno teško provesti u djelo. Vjerovati – kaže nam Papa Franjo u svojoj enciklici – znači slušati Onoga koji govori, biti poslušan Onome koji se *oplijenio* svoga božanstva kako bi se utjelovio te iskazivati poslušnost upravo onoj Majci Crkvi koju je On sâm utemeljio.

Sveti nas Josip Kupertinski, unutar svojih »sobica« u osimskome samostanu, podsjeća na napuštanje sebe što ga vjera podrazumijeva. On, koji je imao dar levitacije, koji se uzdizao ponad bijede ovoga svijeta, u tome je istome svijetu bio izoliran. Mogli bismo reći kako se nije mogao dokraja izraziti, ali bi to bilo posve netočno za iskustvo našega sveca. Izvjesno znamo kako su mu dani bili ispunjeni prisutnošću Gospodinovom, dok mu je pjevao hvale i samoću ispunjao radošću koju samo Bog može dati.

Razumije se kako mu nisu baš svi dani bili sretni. Put do Osima nije uvijek bio lak. Na poseban mu je način odlazak iz Asiza bio – izrazimo to tako

- »traumatičan«. Gospodin je, po djelovanju Crkve, stavio na kušnju ono što je on smatrao izvjesnim te je, iako je bio odlučan u svojim nakanama, postao krhak kada se suočio s neizvjesnostima budućnosti. Bez upozorenja, bez razgovora i razmišljanja, bez mogućnosti uzimanja sa sobom sitnih osobnih potrepština, imao je poslušati sud Rima koji je naložio njegov premještaj.

Nije posjedovao ništa doli svoga Gospodina i silu Duha. Na svakome je koraku obraćao i sebe i druge: nitko nije mogao ostati ravnodušnim pred svetim Josipom Kupertinskim, pa čak ni predstavnici javne vlasti, koji sasvim sigurno nisu imali nikakvih osobnih razloga da bi mu ublažili utamničenost. Pred nikim nije strepio, jer je sav pripadao Kristu Raspetome, onome istome koji mu je – pridruživši mu se na putu za njegovo novo odredište Fossombrone – progovorio i tješio ga.

Toliko puta molimo i vapimo da možemo prigrliti križ – naš je svetac to konkretno činio, što ga je i preobrazilo u Onoga kojega je ljubio.

Papa nas Franjo poziva da budemo posvećene osobe koje žive u Kristu i prinose vlastite živote. Razmatrajući put svetoga Josipa Kupertinskog, otkrivamo što znači uistinu »biti« u podnožju Križa, poput Majke Gospodinove. Poetika ustupa mjesto težini osjećaja da bivamo lišeni onoga što nam je najdraže, što u dubini sebe zapravo i jesmo. Vršenje volje Božje, ne ostavlja nas spokojnima na sigurnome mjestu po vlastitu odabiru, već dovodi u pitanje naše sigurnosti, kako bi nas sve više približavalo nebu.

Sveti Josip Kupertinski nalazio se u Osimu uma i srca upravljena ka Gospodinu, promatrajući svetu loretsku kućicu, levitirajući u zanosu dok je promatrao slavu neba i ljepotu Marije. Neka nam ova godina, koju nam Gospodin poklanja, pomogne - promatrajući svetoga Josipa - rasti u vjernosti svome zvanju, kako bismo mogli radikalno živjeti Evanđelje i Pravilo, na što nas i poziva druga *odlučka* posljednjega generalnoga kapitula.

Svima upućujem bratski pozdrav, podsjećajući vas na Gospodina Isusa, dok se utječemo zagovoru našega subrata Josipa Kupertinskog.

fra MARCO TASCA,
generalni ministar

BL. ANĐELA IZ FOLIGNA

(Autorica crteža: GIOVANNA BRUSCHI)

Novosti iz Generalne kurije

Internetske stranice Našeg Reda objavile su u ponedjeljak, 21. listopada, vijesti o nekim novim imenovanjima nositelja raznih službi u Redu. Uz već postojeće, kojima se obnavlja mandat, novi su generalni dužnosnici Reda :

Prokurator Reda: fra Maurizio Di Paolo (Italija, Abruzzo);

Ekonom Reda: fra Nicola Rosa (Italija, Puglia);

Egzaktor Reda: fra Wojciech Kulig (Poljska, Varšava);

Generalni arhivar: fra Lauro Diogo Apolinario (Brazil, Provincija sv. Franje);

Generalni delegat za pravdu, mir i očuvanje okoliša: fra Ugo Sartorio (Italija, Padova)

Koordinator Izvršnog odbora za reviziju Konstitucija: fra Valentin Redondo (Španjolska)

Prethodno, 29. rujna, objavljeno je imenovanje novoga *generalnog tajnika za odgoj*. Umjesto fra Lindora Alcidesa Toffula (Argentina), ovu dužnost odnedavno je preuzeo fra Roberto Carboni (Sardinija, Italija), rođen 1958.

BL. ANĐELA IZ FOLIGNA – SVETICA

Dekretom »Cum sanctus Franciscus«, papa Franjo je 9. listopada 2013. potpisao akt kojim bl. Angelu iz Foligna proglašava svetom. Tako velika franjevačka mističarka i službeno postaje sveticom, a njezin se kult proširuje na sveopću Crkvu.

Umirovljeni papa Benedikt XVI., malo prije svojeg odreknuća, 20. prosinca 2012. ovlastio je kardinala Angela Amata, pročelnika Kongregacije za svete, da unatoč općoj praksi, požuri ekvipolentnu kanonizaciju folinjske mističarke, a sadašnji papa Franjo, potvrdio je ovu namjeru i želju svoga predšasnika. Odsad unaprijed 4. siječnja slavit će se Anđela kao svetica u cijeloj Crkvi, a posebno u franjevačkoj obitelji.

Početkom iduće godine, 4. siječnja 2014. u Folignu će se prirediti velika svečanost u počast novoj svetici, koju će predvoditi spomenuti pročelnik Kongregacije za svete, uz sudjelovanje brojnih biskupa iz Umbrije i generalnih ministara franjevačkih obitelji. Svečanost će početi navedenog dana u crkvi sv. Franje, gdje franjevci konventualci stoljećima čuvaju zemne ostatke ove glasovite mističarke. Na njezinu grobu pročitat će se čin proglašenja sveticom, a potom uz pjevanje Litanija svih svetih procesija će krenuti u folinjsku katedralu sv. Felicijana, gdje će se održati euharistijsko slavlje.

Nova svetica rođena je u Folignu 1248. godine, gdje do 37. godine provodi uobičajeni život supruge i majke, isprekidana ponekad iskustvom grijeha i pada. Kako sama priznaje, 1285. se obraća i pod utjecajem sv. Franje i njegove braće, usmjerava život asketskim i mističkim putem. Umrle je u rodnom gradu 4. siječnja 1309., okružena brojnim sljedbenicima i duhovnom djecom, s kojima je bila stvorila svojevršno duhovno ognjište. Red franjevaca konventualaca stalno se zalagao za širenje njezina kulta i proglašenje sveticom.

naša konferencija

JESENSKI SUSRET CEC-a U BEČU

Nakon što je u svibnju u Nizozemskoj održan prvi, proljetni susret, drugi, jesenski susret Konferencije Srednje Europe (CEC) održan je od 18. do 22. studenoga o. g. u Beču, u središnjem samostanu Austrijske provincijske kustodije, pri crkvi Presvetog Trojstva u Alserstrasse. Sudjelovalo je dvanaest članova CEC-a, zajedno s generalnim asistentom CEC-a, fra Miljenkom Hontićem. U radu CEC-a sudjelovao je i naš provincijalni ministar, fra Ljudevit Maračić. Na početku dnevnog reda *fra Miljenko* je pozdravio prisutne i u ime o. Generala poželio uspješan i plodonosan rad.

Prvog dana uz čitanje i prihvaćanje zapisnika, koji je unaprijed svima poslao tajnik CEC-a, slovenski subrat fra Janez Kurbus, održano je temeljno studijsko predavanje. Austrijski subrat, *dr. Bernhard Springer* (davni kolega za rimskog studija naše subraće fra Nikole Roščića i fra Alojzija Litrića, koje toplo pozdravlja!), predstavio je suvremenu poruku sv. Bonaventure u svjetlu franjevačke stvarnosti. Predavanje je bilo dotjerano teološki, ali je unatoč teoriji, ipak pobudilo zanimljivu diskusiju i razgovor. Nakon toga cijeloga prvog dana izredala su se izvješća iz pojedinih jurisdikcija koje pokrivaju područje ove Konferencije, iz kojih izdvajamo samo najzanimljivije podatke ili novosti:

- *Statistička slika* nazočnosti Reda u Srednjoj Europi ne izgleda dobro, premda naša Provincija sa 75 fratarau zauzima visoko prvo mjesto (uključeni i novaci). Za nama slijedi Slovenska provincija s 51 članom, pa Njemačka provincija s 49 fratarau, Nizozemska provincija s 21 članom (odnedavno su joj se priključila i tri belgijska fratra), dok Austrijsko-švicarska provincijska kustodija ima oko 30 članova. Osim toga, na području naše Konferencije djeluju i delegature triju poljskih provincija, kao i Rumunjske provincije, koje imaju popriličan broj svoje braće u Njemačkoj, oko šezdeset poljskih i desetak

rumunjskih fratarau. Ovi djeluju u zajednicama koje većim dijelom vode župsku pastvu, a ponegdje i pastoral svetišta.

- *Austrijsko-švicarska kustodija* zaista ostvaruje međukulturalne odnose, jer osim domaćih fratarau ima ih dosta iz Rumunjske, Poljske, Indije, a nađe se još pokoji »stranac«. U Beču, na primjer, gdje smo održavali ovaj susret, uz kustosa Austrijanca fr. Christiana, djeluju dva indijska (a treći je ovdje na studiju) i jedan rumunjski svećenik. U švicarskom dijelu ima također braće iz drugih provincija.
- *Starosna dob* poprilično visoko leti. U Nizozemskoj, na primjer, početkom studenoga ove godine, prosjek sve braće iznosio je 77,2 godine. U Njemačkoj provinciji prosjek dobi sve braće iznosi 68,2 braće. Raduje ipak što će Njemačka provincija potkraj studenoga dobiti dva đakona, što će donekle ublažiti starosni prosjek pastoralnih djelatnika.
- Kad već spominjemo *Njemačku provinciju*, valja istaknuti da u Würzburgu boravi bosanski franjevac fra Ilija Dević, koji specijalizira teološke znanosti na sveučilištu ovoga grada. U samostanu Maria Eck boravi i živi redovničkim životom jedan mlađi član laičkog instituta sv. Pavla, koji se uslijed smanjenog broja članova nalazi pred dokidanjem, pa je spomenuti redovnik, fr. Joseph, na molbu svojeg poglavara primljen u naš samostan gdje je uključen u naše samostansko bratstvo.
- *Zajednički život* dobro je razvijen u Slovenskoj provinciji, gdje se braća svakog mjeseca susreću da zajednički proslave godove pojedine braće određenog mjeseca, a posebno uspješno djeluje susret permanentne formacije, koji se dvaput godišnje održava u toj provinciji, otvoren svoj braći, gdje je izuzetak ako netko od članova te provincije ne sudjeluje na susretu.
- U *Švedskoj* od 1990. godine djeluju tri naša poljska subrata, kojima se onedavna pridružio zasad naš jedini švedski (po rođenju) fratar, fr. Joseph Nilson. Braća djeluju u Jonkopingu,

a povjerena im je briga i za Vodstenu, gdje se nalazi grob sv. Brigitte Švedske i gdje jedan od braće djeluje kao duhovnik ovih sestara, koje odnedavna djeluju u domovini svoje osnivaateljice.

- Makar *Englesko-irska provincijska kustodija* ne pripada našem CEC-u, ipak redovito na susretima njihov kustos sudjeluje kao promatrač. Od njega smo doznali kako kustodija ima danas 37 članova, od toga sedam bogoslova i tri novaka. Među mladima u formaciji nalaze se i dva donedavna pripadnika Anglikanske crkve, koji su se jako dobro uključili u život našega bratstva. Čini se da se na Otoku obnavlja naša franjevačka prisutnost.

Drugog dana – po već uhodanoj tradiciji – sudionici susreta su imali slobodan dan za izlet i upoznavanje bečke okolice. Najprije smo posjetili i razgledali zanimljivu jamu/špilju (*Seegrotten*) u blizini Beča, koju su pred skoro dvjesto godina počeli eksploatirati za vađenje natrijeva sulfata, da bi ubrzo otkrili podzemna jezera, te je golem prostor mogao služiti mnogim namjenama. U Hitlerovo su vrijeme ovdje pokušavali potajno graditi manje borbene avione, a kao radna snaga služila je zarobljena vojska na brojnim ratištima. Nakon rata to je postala turistička atrakcija koja uključuje i vožnju malim brodom u toj podzemnoj jami. Jedinstveni ugođaj. Potom smo više sati proveli u pohodu glasovitoj cistercijskoj opatiji *Heiligenkreuz*, iz 11. stoljeća. Golemi prostori i prostranstva i danas omogućuju ovoj brojnoj redovničkoj zajednici obavljati djelovanje i razvijati poslanje, posebno u vezi s obrazovanjem mladih vjernika. Pred nekoliko su godina utemeljili visoku Filozofsko-teološku školu, koja danas ima oko 200 studenata, od kojih se neki spremaju biti svećenici i redovnici. U popisu studenata pronašao sam (ali ne i vidio) i trojicu iz Hrvatske. Sama opatija ima lijep broj redovnika: oko 35 živi i djeluje u mjestu, ostali kao njezini pripadnici pastoralno djeluju u dvadesetak župa kojima upravlja ova opatija. Osobito su poznati po njegovanju autentičnoga gregorijanskog pjevanja, pa su njihovi nosači zvuka jako traženi i izvan Austrije. Upadno je da ima dosta mladih redovnika, što inače nije značajka crkvenih redova u Srednjoj Europi. Potom smo posjetili i samostan karmelićanki u *Mayerlingu*, kojima je još car Franjo Josip povjerio da mole i žive u mjestu gdje

je njegov sin prestolonasljednik Rudolf počinio 1899. samoubojstvo s nesretnom Marijom Večerom, zbog zabranjene ljubavi. Događaj i danas pobuđuje pažnju, koju je posebno pojačao dojmivi ljubavni film istoimenog naziva. Inače, kao zanimljivost valja istaknuti da je uz samostan karmelićanki dograđena zgrada u kojoj žive i studiraju mladi koji zbog neodlučnosti izbora ispituju svoj eventualni duhovni poziv. Studiraju u nedalekom Heiligenkreuzu, čiji su redovnici cisterciti i odgovorni za njihov duhovni život.

Nakon povratka u Beč, kratkog predaha i molitve, večeru smo proveli u studentskom kampusu koji se nalazi s druge strane našeg samostana, gdje je nekoć bila velika opća bolnica. Blagovali smo u njihovu velikom restoranu, gdje je bilo zaista puno prometa i gužve, a nije izostala ni ukusna ponuda (uz dosta piva).

Trećeg dana na redu je bilo više praktičnih prijedloga i izvješća.

- Najprije je fra Miljenko Hontić opširno izvijestio o posjetu »*Vojsci Bezgrešne*« u Brazilu, koju je pohodio odmah nakon Svjetskoga dana mladih, krajem srpnja ove godine. M.I. u toj zemlji danas ima 120.000 registriranih članova, od kojih preko polovice uplaćuje mjesečni prilog, te se obično prikupi oko 350.000 eura, čime se pokrivaju brojni izdatci ove zauzete udruge, koja je posebnu djelatnost razvila u širenju štovanja i poznavanja Bezgrešne preko brojnih radijskih postaja i mjesečnika »*O Milite*«, koji se tiska u 100.000 primjeraka. U radu pomažu brojni volonteri, a u radijskom emitiranju sudjeluje preko 150 stručno osposobljenih ljudi. Inače ovu marijansku djelatnost pred trideset godina pokrenuo je i do danas uspješno vodi padovanski fratar Sebastiano Quaglio.
- Njemački subrat, fra Joseph Fischer upoznao je sudionike susreta s primjedbama na dokument »*U Franjinoj školi*«, iznijevši svoje sugestije. U izmjeni gledišta i prijedloga, prihvaćeno je da se ove primjedbe Generalnoj kuriji dostave na uvid i eventualno usvajanje. S naše strane istaknuta je potreba i želja da se poglavlje o postulaturi detaljnije obradi, produbi i proširi.
- Razmotren je prijedlog Generalnog kapitula da se *susreti trajne formacije* po mogućnosti organiziraju zajednički po regijama. Tako bismo u

buduće mi i slovenska braća naizmjenice organizirali takve susrete za svu braću. Predloženo je da se takav prvi susret organizira u Piranu od 26. do 30. listopada 2014. godine. Detalje, kao i samu temu, pripremit će za to određena manja skupina braće iz obiju provincija.

- Fra Miljenko Hontić izvijestio je o nedavno održanom susretu predsjednika i generalnih asistenata *triju europskih konferencija* (UCEC), na kojemu je iznjedren prijedlog da se uskoro priredi susret predstavnika svake europske jurisdikcije (po jedan ili dva, uz uvjet da poznaju talijanski jezik). U lipnju iduće godine donijet će se konačna odluka o mjestu i vremenu održavanja tog susreta.
- Postavilo se i pitanje osnutka ili formiranja već postojećeg samostana unutar naše Konferencije, koji bi imao zapravo posebnu namjenu. Fra Miljenko Hontić istaknuo je osobnu želju Generalnog ministra da se i u okrilju ove Konferencije osnuje jedna *međunarodna zajednica braće*, gdje će oni koji poželes moći još zauzeti i radikalnije živjeti i djelovati. Valjalo bi stoga razmisliti o takvom mjestu i braći koja bi došla, a pokušaj ili bar napor da do toga dođe bio

bi jasan znak i za naš Red u Srednjoj Europi, što bi zasigurno mlade više privuklo. Ne treba dakako odmah doći do odluke, ali bi to moglo biti za koju godinu, istaknuo je fra Miljenko. U diskusiji koja je dosta potrajala iznijete su neke primjedbe i teškoće na ovaj prijedlog, ali je ideja kao takva prihvaćena. Trebat će mnogo truda i vremena da dođe do njezina ostvarenja.

Na kraju sastanka određeni su termini za neke susrete od zajedničkog interesa naše Konferencije:

- *Juniorentreffen* (susret klerika naše Konferencije) održat će se u njemačkom samostanu Schwarzenbergu od 22. do 26. travnja 2014. godine. Priključit će se i neki od klerika Englesko-irske kustodije. Za voditelja i glavnog organizatora ovih susreta imenovan je njemački subrat fra Joseph Fischer, koji će uvijek biti u vezi s magistrinom i provincijalom mjesta domaćina.
- *Redoviti susreti CEC-a* tijekom iduće godine održat će se:
 - od 19. do 23. svibnja u Krakowu;
 - od 6. do 10. listopada u Cresu (?) ili negdje drugdje u Hrvatskoj.

fra LJUDEVIT MARAČIĆ

ASIŠKI POUČAK

Zajednica Asiške kustodije našeg Reda objavila je vijest o zajedničkoj proslavi blagdana Svih svetih franjevačkog reda. Prenosimo dio poruke koju bismo mogli nazvati, kako je istaknuto, Asiški poučak, pogotovo u vidu bliženja skore 500. obljetnice diobe Reda (1517.-2017.):

I gdje god se braća susretnu, neka se pokažu familijarnima jedni s drugima... Ta je želja, postala propisom, koju je Franjo uvrstio u Potvrđeno Pravilo (VI. poglavlje), čija obljetnica potvrde – 29. studenoga 1223. – i danas pruža braći prigodu da slave blagdan Svih svetih Serafskog reda.

No, tko su to danas Franjina braća? Oni crni? Oni smeđi? Ili pak oni sivi? – kao da su se pitali brojni hodočasnici neku večer pri zajedničkoj molitvi Večernje u Svetoj Mariji Anđeoskoj, gledajući toliku raznolikost odjeće, prošlosti i tradicije. Franjina su braća ona koja ispovijedaju život i pravilo Male braće, koji su jednaki za svu franjevačku braću. (...)

Doista treba hvaliti Boga jer je stvarno bilo lijepo ponovno se naći zajedno, u prvome od dvaju zajedničkih slavlja i suživota, dogovorenih od strane Male braće iz Porcijunkule i Male braće konventualaca Svetog samostana: na blagdan Svih svetih Serafskog reda (29. studenoga) i blagdan Posvete bazilike sv. Franje Asiškog (24. svibnja). Nakon molitve Večernje i zajedničke obnove zavjeta, uslijedio je doista »bratski«
blagdanski trenutak, odnosno večera začinjena s mnogo bratskog veselja zbog susreta mnoge braće koja se godinama nisu viđala: kolege sa studija, studenti i profesori, misionarski sudrugovi, zemljaci... I tko zna kako je izgledalo Franjino lice koje je odozgor gledalo veliku zajedničku radost brojne svoje braće!

Braća Svetoga Asiškog samostana

naša provincija

ADVENTSKA AKCIJA »FRATERNITAS« 2013.

Zagreb, 11. studenoga 2013.
Br. 256/13/Def

Predmet: Akcija »Fraternitas« 2013.

Draga braćo,

Definitorij Provincije, na svojoj redovitoj, 38. sjednici, održanoj u ponedjeljak, 11. studenoga 2013., odlučio je jednoglasno da namjena ovogodišnje akcije »Fraternitas«, tradicionalno vezana uz našu Franjevačku korizmu (»A festo Omnium sanctorum usque ad Nativitatem Domini« - »od blagdana Svih svetih do Božića«), bude usmjerena prema novouspostavljenom FONDU ZA POTREBE FORMACIJE u najsiriromašnijim područjima Reda. Ovaj je fond jednoglasno prihvaćen na nedavno završenome Redovitom generalnom kapitolu Reda, gdje se u 4. zaključku, u kojemu se govori o ekonomskom vidu bratske solidarnosti unutar braće i zajednica Reda, traži i preporuča:

- Generalni kapitul, kao što je to učinio i 2007. godine, ohrabruje stvaranje »Fonda za potrebe formacije« u najsiriromašnijim područjima Reda;
- Generalni kapitul potiče sve cirkumskripcije na dragovoljno izdvajanje preko godišnje sabirne akcije ili dragovoljnog izvlaštenja (esproprio) u prilog stvaranja »Fonda za potrebe formacije« u najsiriromašnijim područjima Reda;
- Generalni kapitul određuje da cirkumskripcije redovito, u dijalogu s generalnim definitorijem, prigodom prodaje nekretnina i/ili dobivanja ostavština ili donacija, kao dobrotvornost izdvoje određeni postotak iznosa u prilog stvaranja »Fonda za potrebe formacije« u najsiriromašnijim područjima Reda, vodeći ipak brigu o nakani darovatelja;

d) Generalni kapitul određuje da svaka cirkumskripcija, u svojem četverogodišnjem programiranju, počevši od sljedećega redovitoga kapitula, odredi, odobri i ostvari konkretan program zauzetosti u godišnjem izdvajanju u prilog stvaranja »Fonda za potrebe formacije« u najsiriromašnijim područjima Reda.

Draga braćo,

mislim da je suvišno komentirati ove vrlo jasne zaključke. Definitorij čvrsto podržava ove prijedloge Generalnog kapitula i želi da se pomoć prikupljena kao plod našega dragovoljnog odricanja i uzdržavanja u ovome franjevačko-korizmenom razdoblju, usmjeri u navedeni Fond. Molim stoga braću gvardijane da se pobrinu kako bi se ovaj zaključak ostvario, a prikupljeni iznos neka se dostavi Ekonomatu Provincije najkasnije do 15. siječnja 2014. godine. Braća pak u inozemstvu, koja žive samačkim načinom života, neka se također uključe u ovu akciju, jer poziv na dragovoljno odricanje vrijedi za sve podjednako. Bit ću slobodan još poneki put pokucati na vaša srca i podsjetiti na ovaj odgovor bratske solidarnosti i uzajamne ljubavi. Prema preporuci i iskustvu u većini jurisdikcija, u znak zahvalnosti samostanima i pojedincima, objavit ćemo naknadno popis darovatelja.

Iskreno i toplo podržavam i potičem ovu akciju, preporučam širokogrudno sudjelovanje i unaprijed zahvaljujem svima, odani u Gospodinu i bratu Franji –

*fra LJUDEVIT MARAČIĆ,
provincijalni ministar*

36. REDOVITA SJEDNICA DEFINITORIJA

Prema prethodno dogovorenom terminu, redovita, 36. sjednica Provincijskog definatorija naše Provincije održana je u utorak, 15. listopada o. g. Sudjelovali su svi definatori, a sjednica je potrajala dva i pol sata. Nakon molitvenog uvoda i čitanja zapisnika prethodne sjednice, Definatorij je razmotrio sljedeće točke dnevnog reda:

1. *Pripremne radnje pred održavanje Provincijskog kapitula.* Razmotren je prijedlog Provincijalnog ministra da se na početak Kapitula uvrsti duhovna priprema, čemu će, uz molitvene sadržaje, poslužiti jedno neodržano predavanje pok. fra Špira Marasovića o ulozi poslušnosti i dužnosti poglavara u posvećenom životu. Definatorij je zamoljen da razmisli o prijedlozima koje bi trebalo ponuditi na rješavanje idućemu Provincijskom kapitolu. Bilo je i govora o eventualnim kandidatima za tajnika kapitula.

2. Razmotrene su ponude *creskom samostanu sv. Frane* za iznajmljivanje dijela zemljišta GP Krk za radove na obnovi cesta blizu Cresa i podržan nacrt ugovora. Slično vrijedi i za pismo namjere unajmljivanja dijela prizemnih prostorija *samostana sv. Frane u Splitu*, što Definatorij podržava, uz neke dopunske primjedbe koje bi valjalo uvrstiti u ugovor.

3. Pozitivno je riješena molba zagrebačkog bratstva *Franjevačke mladeži na Svetom Duhu* da i Provincija financijski podrži dio troškova predviđenih za organizaciju svečane proslave dvadesete obljetnice Frame na Svetom Duhu.

4. Analizirani su događaji provincijske razine u proteklih petnaestak dana i zadužena Komisija za odgoj i obrazovanje da pripremi primjedbe i prijedloge kako bi se u buduću moglo još bolje ali i u duhu franjevačke skromnosti prirediti slična slavlja. Potaknuto je i pitanje razmatranja termina održavanja svećanih zavjeta na blagdan sv. Franje, čime u neku ruku u sjenu pada sama proslava svetkovine Serafskog Oca.

5. Dogovoreni su *neki termini* skorih događanja:

– *Sastanak gvardijana* i uprave Provincije održat će se u Zagrebu, u četvrtak i petak 30. i 31. siječnja 2014.

– *Blagdan sv. Nikole Tavilića* pada u četvrtak, 14. studenoga, ali se unatoč nezgodnom terminu (unutar tjedna), preporuča braći sudjelovanje s pukom (hodočasnicima), ako ne u spomenuti dan, onda svakako u vikendu nakon toga. Od strane Provincijske uprave izražena je želja da bar dio definatora na sam blagdan bude na proslavi u Šibeniku.

– Sljedeća *sjednica Definatorija* održat će se u Zagrebu, u ponedjeljak, 11. studenoga o. g.

Bilo je i (do)govora o održavanju *duhovnih vježbi* u idućoj godini, pa su spomenuta neka imena eventualnih voditelja, kao i termini s mjestima održavanja. Na kraju je podržan prijedlog Provincijalnog ministra da Definatorij pri kraju mandata, vjerojatno u veljači iduće godine, obavi *trodnevno zahvalno hodočašće* u neko od središta Reda (Asiz, ili Padova, ili Niepokalanow), kako u posljednje vrijeme sve češće obavljaju neke jurisdikcije Reda.

37. SJEDNICA DEFINITORIJA

U ponedjeljak, 11. studenoga 2013. godine, u Provincijalatu je održana redovita, 37. *sjednica* Provincijskog definatorija, uz sudjelovanje svih definatora. Rad sjednice započeo je u 8,30, a sjednica je završena u 11,00 sati.

1. Na sjednici se najviše vremena posvetilo *provjeri Četverogodišnjega provincijskog plana* (ČPP), kao neposrednoj pripremi za skori Provincijski kapitul, na kojemu će Definatorij iznijeti i neke svoje prijedloge za drugi dio zasjedanja. Uočeno je kako je veći dio prioriternih prijedloga ispunjen, o čemu će zasigurno svoj sud iznijeti i kapitularna braća okupljena na provincijskom saboru početkom ožujka.

2. Osim toga, na sjednici je razmotren prijedlog da se »utržak« pojedinih samostana kao plod *akcije »Fraternitas«* ovogodišnje Franjevačke korizme (od Svih Svetih do Božića) usmjeri kao pomoć

»Fonda za formaciju« u najsiromašnijim područjima Reda, pa će u tom smislu Provincijalni ministar ovih dana braći uputiti službeni dopis.

3. Prihvaćen je prijedlog provincijala, fra Ljudevita Maračića, da tijekom siječnja Definitorij Provincije zajedno s Provincijalnim ministrom obave *trodnevno hodočašće* u Padovu, u znak zahvalnosti na kraju četverogodišta. Točni datum još će se dogovoriti u sporazumu s domaćinima.

4. U veljači će se održati tradicionalna zajednička sjednica Hrvatskoga i Slovenskoga provincijskog definitorija, vjerojatno u Olimju, s predviđenim posjetom nekadašnjoj minoritskoj crkvi i samostanu u Celju. Tom prigodom dogovoriti će se tradicionalni zajednički susret/srećanje u proljeće ove godine.

5. Na kraju je zaključeno da se iduća, 38. *sjednica Definitorija*, održi u Provincijalatu, u utorak, 10. prosinca, s time da se redovito ekonomsko izvješće Ekonomata Provincije, s osvrtom na cjelokupno poslovanje u ovoj godini, predviđeno za ovu sjednicu, bude predstavljeno i proučeno na redovitoj sjednici u mjesecu siječnju.

38. SJEDNICA DEFINITORIJA

Prema dogovoru, 38. redovita sjednica Provincijskog definitorija, održana je u utorak, 10. prosinca 2013., uz sudjelovanje svih definitora. Sjednica je počela u 8,00 sati, a završila dva sata kasnije.

1. Glavna tema ove sjednice bio je *daljnji rad na pripremi* Provincijskog kapitula. Provincijalni ministar, fra Ljudevit Maračić, predstavio je svoje opširno izvješće koje će biti pročitano na početku Kapitula. Svi su definitori zamoljeni da predloženi tekst pažljivo pročitaju i prouče, a svoje eventualne primjedbe, napomene i nadopune dostave kroz mjesec dana, ili ih usmeno iznesu na sljedećoj sjednici Definitorija. Provincijalni ministar pripremio je i desetak prijedloga koje, kao »Instrumentum laboris« namjerava podastrijeti Kapitolu na raspravu i eventualno usvajanje, a definitori su upravo zamoljeni da i oni sa svoje strane pridonesu svojim zalaganjem i suradnjom, kao i eventualnim novim

prijedlozima, kako bi radni predložak sljedećega Provincijskog kapitula bio što sadržajnije i sveobuhvatnije.

2. U daljnjem tijeku rada sjednice Definitorij je upoznat s nekim manje značajnim novostima iz života Provincije, a sami su pridonijeli svojim dopunama i obogatili rad ove sjednice. Fra Josip Blažević, odgovoran za trajnu formaciju u Provinciji, izvijestio je kako je napokon uspio osigurati *voditelja i termine duhovnih vježbi* sljedeće godine. Hercegovački franjevac, fra Ante Bekavac prihvatio je vođenje i ponuđene termine, te je zaključeno da se prvi turnus održi u Zagrebu od nedjelje, 9. veljače navečer, do petka, 14. istog mjeseca o podne. U Cresu će se duhovne vježbe održati od nedjelje, 22. lipnja navečer, do petka, 27. istog mjeseca o podne. Na prijedlog Provincijalnog ministra, fra Ljudevita Maračića, Definitorij se složio da kao *zahvalno hodočašće Provincijske uprave*, pri kraju mandata, bude pohod Padovi i Asizu, od 16. do 19. siječnja 2014.

3. Zaključeno je da se *sljedeća sjednica* Provincijskog Definitorija održi u Provincijalatu, u ponedjeljak, 13. siječnja 2014. Glavne teme sjednice bit će: cjelokupno financijsko izvješće provincijskog poslovanja u proteklom četverogodištu i prihvatanje radnog predloška (Instrumentum laboris) sljedećega Provincijskog kapitula.

POSljednja SJED- NICA PROVINCijske KOMISIJE ZA ODGOJ I OBRAZOVANJE

Posljednja sjednica Komisije za odgoj i izobrazbu održana je u srijedu, 27. studenog 2013., s početkom u 8.30h u prostorijama Definitorija. Ova sjednica se trebala održati u Cresu u isto vrijeme, ali zbog vremenskih neprilika nismo bili u mogućnosti otići. Iz istih razloga na sjednici nisu bili prisutni fra Ferdinand Čavar i fra Zdravko Tuba. Sjednici su nazočili Fra Ljudevit Maračić, ministar provincijal; fra Josip Blažević, odgojitelj klerika;

fra Ivan Bradarić odgojitelj sjemeništaraca, fra Augustin Kordić, provincijski tajnik, i fra Željko Klarić, provincijski promicatelj duhovnih zvanja. Na početku smo se kratko pomolili, zatim je pročitan zapisnik sa posljednje sjednice. Ovaj susret Komisije za odgoj je zaključni, te smo iščitavali izvješća iz pojedinih ustanova kroz proteklo četverogodište, prožeta idejama za predstojeći Provincijski kapitul.

Malo sjemenište

U posljednje četiri godine zapaža se osjetni pad broja sjemeništaraca koji se primjećivao još i prije. U četiri godine ukupno smo imali šest sjemeništaraca, dvojica su ustrajala do kraja srednje škole. To je, navodno, prosjek i u ostalim provincijama. Iako su trenutno dvojica u sjemeništu, Petar Krašek i Jurica Jureta, oni i dalje imaju ustaljeni raspored i dnevni ritam: zajedničku jutarnju molitvu, zajednički objed, odlazak u školu, učenje i susrete sa duhovnikom. Njih dvojica su tijekom ljeta provela po tri tjedna na ispomoći u Cresu, obostrano su bili zadovoljni i oni i creski gvardijan. Fra Ivan kaže za njih da su dragi i simpatični, daleko odmakli od one neozbiljnosti koju su pokazivali prije. Nakon izvješća iz malog sjemeništa kratko smo razgovarali o mogućnostima i planovima za budućnost. Primijetili smo da postoje neke naznake da bismo i sljedeće godine mogli imati sjemenište, ali također se zapaža i slab kontakt sa sedmašima i osmašima iz naših župa. Naš bivši sjemeništarac Silvijo Topolovec poslao je molbu da bi se ponovno vratio u našu postulaturu, ponizno priznaje krivicu za svoje prošlo ponašanje zbog koje je bio udaljen iz malog sjemeništa te moli da ga se primi ponovno, jer sebe vidi kao fratra i kasnije kao i svećenika. Provincijalni ministar je rekao da će mu naknadno odgovoriti.

Postulatura i novicijat

Izvješće iz postulare nismo ni imali jer fra Zdravko nije bio u mogućnosti prisustvovati sjednici, a ove godine ni nemamo nikoga u postulaturi. Kratko smo raspravljali o mogućim prijedlozima. Također smo sa žalošću konstatirali kako ove godine nemamo nikoga u postulaturi. Prijedlog za ubuduće svakako jest da se povede briga oko toga da naši postulanti polažu državnu maturu prije

polaska u novicijat u Asiz, što će im olakšati neometan boravak u novicijatu. A što se tiče novicijata, konstatirali smo da bi se trebalo riješiti pravno pitanje mjesta našeg novicijata, jer je odredba od prošlog kapitula bila da ovaj bude u Cresu. Potrebno je kontaktirati Generalnog ministra, koji će doći na naš Kapitul, i vidjeti da li bi se na tom kapitolu trebala poništiti ta odluka, budući da u novicijatu u Asizu boravi već četvrta generacija naših novaka. Fra Josip Blažević je predložio da bi bilo dobro nastaviti novicijat u Asizu jer korist od temeljite franjevačke formacije i poznavanja talijanskog jezika nesaglediv je doprinos i obogaćenje našim kandidatima. Dugoročno bi se, nastavkom ove prakse, postiglo da svi članovi provincije ovlađaju talijanskim jezikom.

Klerikat

U protekle četiri godine kroz klerikat je prošlo 15 kandidata, trojica su zaređena za svećenika, trojica su samovoljno napustila klerikat. Zanimljivo je primijetiti da su iz sjemeništa došla sedmorica kandidata, od kojih su dvojica napustila klerikat, a kroz »Dane otvorenih vrata klerikata« došla su osmorica, od kojih je jedan napustio klerikat. Trenutno je u klerikatu osam bogoslova, od kojih šestorica studiraju na KBF-u u Zagrebu (Fra Filip Pušić, V. godina, fra Milan Gelo i Fra Josip Ivanović oba IV. godina, fra Ivan Lotar III. godina, fra Robert Jandel I. godina), dvojica na Isusovačkom Fakultetu na Jordanovcu (Fra Marko Parat i fra Vjekoslav Džijan, obojica I. godina), a jedan je u »Seraficumu« u Rimu (fra Stjepan Brčina, V. godina). Bogoslovi su uspješni u studiju i zauzeti različitim aktivnostima na čemu je njihov odgojitelj posve zadovoljan. Fra Josip je također izrazio zadovoljstvo da većina klerika vrlo dobro govori talijanski jezik.

Trajna formacija

Fra Josip Blažević je također iznio četverogodišnje izvješće o organizaciji trajne formacije. Rekao je da su dani trajne formacije održani četiri puta, svake godine u trajanju od po 4 do 5 dana. Teme su bile: Teologija tijela (2010.), Služba propovijedanja (2011.), Nova evangelizacija i »Vojska Bezgrešne« (2012.) i Duhovnost i virtualni mediji (2013.). Fra Josip je izrazio žaljenje što su na danima trajne for-

macije bili prisutni samo oni koji su »morali« doći, jer su postojali kvalitetni programi koji su nudili puno svim fratriba dobre volje. Problem je što je svaki program dosta stajao, i da se ubuduće predlaže da se organizira zajedno sa nekom drugom provincijom a pod okriljem Vijeća franjevačkih zajednica. Provincijal je rekao kako je na Generalnom kapitolu predloženo da pojedine konferencije našeg reda organiziraju zajednički program trajne formacije, pa bi se u tom smislu iduće jeseni trebao održati zajednički susret.

Promicatelj za duhovna zvanja

Na kraju je promicatelj za zvanja iznio neke podatke i prijedloge kojime bi se pospješila promocija za duhovna zvanja. O tom vidu našega djelovanja imali smo podužu raspravu i dosta prijedloga.

Prvi prijedlog u vidu promocije duhovnih zvanja jest da treba odvojiti funkciju promicatelja zvanja od bilo koje funkcije župnih vikara. Župni vikar je ipak previše vezan uz obveze u župi i jako je otežan rad na programima koji uključuju cijelu Provinciju. Vezano uz to, smatra se da bi služba promotora za duhovna zvanja ubuduće mogla biti vezana uz službu odgojitelja, ili u malom sjemeništu, ili u postulatori ili u klerikatu. Jer u posljednje vrijeme najbolju promociju i najviše uspjeha imali su upravo bogoslovi i odgojitelj, i zbog uvjeta i zbog prostora i zbog same zajednice. Također se razgovaralo kako bi bilo dobro da Centar za zvanja u Cresu vodi netko tko je fizički vezan za taj samostan. Promotor za duhovna zvanja treba surađivati sa svim fratriba iz Provincije i zajednički dogovarati programe i susrete. Problem promicanja duhovnih zvanja treba rješavati i poticanjem osobnog svjedočanstva svih fratara.

Na promicanju zvanja trebat će puno više i sustavnije raditi: od aktivnosti po našim župama i samostanima, organizacije franjevačkih duhovnih obnova za mlade, boljeg korištenja trenutnih mjuzikla koji su pobudili veću pažnju mladih, pa interesiranjem »Vojske Bezgrešne«, Frame, ministranata, pa sve do tiskanja prospekata i drugoga promotivnog materijala.

Na kraju, valja spomenuti kako se na sjednici nije raspravljalo o planovima studiranja naših kandidata, kao i onoga što spada na iduće razdo-

blje, jer će to zasigurno rješavati novo provincijsko vodstvo, nakon Provincijskog kapitula koji počinje za tri mjeseca.

*fra ŽELJKO KLARIĆ,
tajnik Komisije*

Slobodni kutak:

POHVALE ZRELIM GODINAMA

Neki dan se o. Provincijalu javio kolega iz sjemeništa (nešto, ali ne puno mlađi), Vlado Rožanković, koji s mnogo radosti i pažnje prati sve što se događa u Provinciji. U vezi s konstatacijom da ima sve više braće tzv. treće životne dobi, poslao je neke mudre izreke za koje nije poznato jesu li njegovi aforizmi ili ih je odnekud prikupio. Svejedno, prenijet ćemo nekoliko uspješnijih (zrelijima na ohrabrenje, mlađima na upozorenje):

- Mudrost dolazi s godinama. Međutim, ponekad godine dođu same.
- U djetinjstvu pravite grimase pred zrcalom, u zrelim godinama vam se ono osvećuje.
- U mojim godinama više mi ne smeta ako mi misli nekamo odlutaju, jedino se bojim da se ne vrate.
- Ako ti se ustajanje iz kreveta čini kao dizanje utega, znači da si došao u zrelo doba.
- Sagneš se da zavežeš cipelu, a onda se uklješten upitaš: Što bih još mogao uraditi kad sam već dolje?
- U visokim godinama materija odnosi pobjedu nad duhom, duh bi još htio, ali višak kilograma ne da.
- Mladost gleda u budućnost, starost gleda u prošlost, srednje doba gleda u zrcalo i ne vjeruje svojim očima.

vojska bezgrešne

GENERALNA SKUPŠTINA »VOJSKE BEZGREŠNE«

Sredinom listopada ove 2013. u Seraphicumu u Rimu održana je redovita Generalna skupština V. B., na kojoj su kao zastupnici, među ostalima, sudjelovali iz naše Provincije fra Ante Gašparić i fra Zdravko Tuba. Na skupštini je izabrano novo vodstvo, prethodno odobreni obnovljeni Generalni statuti, i donijeti neki konkretni prijedlozi vezani uz skore kolbeovske jubileje. Prenosimo pismo koje je međunarodna predsjednica, Raffaella Aguzzoni, dva dana po svršetku Skupštine, uputila članovima V. B. i svim ostalima koji su zainteresirani za rad ove marijanske udruge vezane ponajvećma uz naš Red.

Predragi,

radosna sam što vam mogu javiti da se u Rimu, od 14. do 19. listopada 2013. održala Generalna skupština naše Udruge, uz sudjelovanje četrdesetak zastupnika iz petnaest zemalja svijeta. Radom je predsjedao generalni moderator V. B., fra Marco TASCA, Generalni ministar Reda franjevac konventualaca. On je naglasio kako je sv. Maksimilijan Kolbe smatrao *lijepim poslanjem* pronositi svijetom ljubav Bezgrešne kroz »Vojsku Bezgrešne«, apostolat radi kojega se isplati živjeti i umrijeti. U stvari, Generalna se skupština i odvijala baš prema ovom pozivu, ako je suditi po skladu i vedrini koji su bili obuzeli srce svakoga prisutnoga.

Nakon slušanja izvješća Međunarodnog centra, kao i »ekonomskog« izvješća, predstavnici svakoga nacionalnog centra imali su mogućnost predstaviti pregled djelatnosti poduzetih posljednjih godina. Zastupništva su tako predstavila svoj hod nastojeći ocrtati i buduće perspektive.

Prisutni su ostvarili osjetljiv i zahtjevan posao proučavanja i odobrenja Generalnih statuta, koji su se žurno trebali obnoviti. Zastupnici su pozi-

tivno izglasali obnovljeni tekst, koji treba podastrijeti Papinskom vijeću za laike, predstavljeno u jednom liturgijskom trenutku u osobi mons. Miguela Delgada, podtajnika istoga vatikanskog dikasterija. Dana 17. listopada pri samostanu sv. Maksimilijana Kolbea imali smo slavlje s vrlo dubokim značenjem. Bilo je to euharistijsko slavlje kojemu je predsjedao kardinal Claudio Hummes, bivši pročelnik Kongregacije za kler. Prethodno je predstavljen lik Maura Talinija, viteza Bezgrešne i borca Kristova, koji je nedavno umro za vrijeme boravka u Meksiku. Uočena je prisutnost brojnih vjernika koji su sudjelovali u obilasku mjesta od osobite važnosti za V. B.

Uz zastupnike u radu su sudjelovali fra Jerzy Norel, generalni vikar Reda, i fra Maurizio Di Paolo, generalni prokurator Reda. Skupština je, među ostalim, izabrala novo vodstvo V. B., potvrdivši operativne linije posljednjih godina. Ponovno sam potvrđena za predsjednicu i sa mnom će u vijeću surađivati potvrđeni fra Patrick Greenough (SAD, potpredsjednik) i fra Sebastiano Quaglio (Brazil, ekonom) te novoizabrani fra Mirosław Bartos (Poljska), Adele Cerreta (Italija, tajnica) i Angela Morais (Brazil). Izborni tijek prožimalo je raspoloženje zajedništva i vedrine, vid koji je veoma obrađovao i fra Marka Tasca.

Novo vijeće već je zacrtalo neke smjernice rada za budućnost, odobrene od strane Skupštine:

- Nastaviti i razvijati projekt ponovnog zaleta V. B., osnaživši na poseban način prisutnost u digitalnom svijetu, koji osobito posjećuje svijet mladih.
- Pronalaziti strategiju kako bi sjedište rimskog samostana sv. Maksimilijana u Via San Teodoro postalo kolbeovsko svetište u Vječnome Gradu.
- Promicati namjeru da Međunarodno sjedište V. B. postane međunarodno središte za formaciju i volontiranje članova V. B. ugošćivanjem i onih članova koji dolaze iz drugih zemalja.

Skupština je prihvatila da se od 14. kolovoza 2015. do 14. kolovoza 2016. slavi jubilara godina

75. obljetnice mučeništva oca Kolbea. U tom smislu:

- U svakoj će se zemlji organizirati hodočašće s relikvijama oca Kolbea, koje će biti popraćeno molitvom, mjuziklom, predavanjima, i sl.
- Sudjelovati kao članica organizacijskog odbora Svjetskoga susreta mladih 2016.
- Sudjelovati na tom susretu u Krakovu standoma međunarodne V. B. i prisustvovanjem mladih članova V. B. iz svih zemalja u kojima postoji V. B.

Prihvaćeno je također da od 17. listopada 2016. do 17. listopada 2017. M.I. sudjeluje u jubilarnoj proslavi 100. obljetnice osnutka Vojske Bezgrešne. Tu će obljetnicu otvoriti Međunarodni mariološki kongres u Fatimi.

Generalna skupština, obogaćena trenutcima slavljenja i produbljenja, završena je vrednovanjem zastupnika koji su osobito pohvalili bratsko ozračje i uspješan rad koji su okarakterizirali tijekom radova.

Pišem vam ove retke kako bih vam svima približila ono što smo tih dana proživjeli u Rimu i da vas izvijestim o zajedničkom hođu koji ćemo poduzeti sljedećih godina pod zaštitom Bezgrešne Djevice i uz zagovor sv. Maksimilijana. Pozdravljam vas radosno, uvjerena da ova Generalna skupština predstavlja jedan lijep iskorak u smjeru našeg pounutrašnjeja i poslanja.

Sve vas radosno pozdravljam –

*RAFFAELLA AGUZZONI,
međunarodna predsjednica*

Slobodni kutak:

»MOBILNI« BON-TON

Prenosimo neke upute britanske informativne agencije »Reuters«, a na temelju istraživanja o korištenju mobitela na javnome mjestu:

- Poštujte one koji su s vama u društvu. Kada ste s ljudima licem u lice, bilo da je riječ o sastanku ili običnom razgovoru, poklonite im svu svoju pažnju, izbjegavajte slati poruke ili s drugima pričati na mobitel. Ako je pak poziv važan, ispričajte se i molite za dopuštenje da se javite na mobitel.
- Ne vičite. Prosječna osoba priča na mobitel čak tri puta glasnije nego u razgovoru licem u lice. Zato, pazite na svoju glasnoću.
- Budite dobro društvo uz obrok. Nitko ne želi biti prisiljena publika nekom razgovoru na mobitel, ili sjediti u šutnji dok se sugovornik dopisuje ili priča s nekim. Nikad ne stavljajte mobitel na stol.
- Ne ignorirajte i poštujte tzv. »tihe zone«, kao što su crkva, kazalište, knjižnica, koncert i groblje.
- Pustite govornoj pošti da radi svoj posao. Kad ste u društvu drugih, neka ona preuzme nevažne pozive.
- Ne pišite poruke dok vozite. Nijedna poruka nije toliko bitna kao vaša sigurnost.
- Poštujte osobni prostor drugih osoba. Ako se već morate koristiti mobitelom u javnosti, neka to bude bar tri metra daleko od drugih osoba.
- Korisnici mobilnog telefona trebali bi biti pažljivi, obazrivi, pristojni i dakako poštivati osobe u svojoj okolini.

susreti i događanja

NAŠE VEZE S FRANJEVCIMA TREĆOREDIMA

U Zagrebu je na Katoličkome sveučilištu 27-28. rujna 2013. održan međunarodni skup, koji je priredila Hrvatska provincija franjevac trećoredaca, zajedno s još nekim visokim znanstvenim ustanovama, na temu »Trećoredska glagoljaška tradicija u europskom kontekstu«. Naš provincijalni ministar, fra Ljudevit Maračić, pozvan na simpozij kao gost, na želju organizatora, na početku rada, odmah nakon nekoliko uvodnih pozdrava, obratio se skupu ovim riječima, u kojima su do izražaja došle neke misli o uzajamnim vezama:

»Iskreno i radosno pozdravljam ovaj skup, pod nazivom 'Trećoredska glagoljaška tradicija u europskom kontekstu'. Posebno u tome uključujem bratsku Hrvatsku provinciju sv. Jeronima franjevac trećoredaca-glagoljaša, jednog od glavnih organizatora a vjerujem i inicijatora ovog susreta.

Kao provincijalni ministar franjevac konventualaca u ovoj prigodi rado ističem neke poveznice između naših dviju bratskih franjevačkih provincija. Već na prvi pogled uočljiva je sličnost u izvanjskom izgledu: i jedni i drugi nosimo franjevačko odijelo gotovo identično u boji i kroju. Imamo zajedničkoga nebeskog zagovornika, sv. Jeronima, crkvenog naučitelja, kojemu su neki u žaru svojstvenom prošlim vremenima htjeli čak pripisati i autorstvo staroga hrvatskog pisma, glagoljice.

Hrvatske franjevce trećoredce stoljećima prati dodatak: glagoljaši. Ljubili su, čuvali, njegovali i prakticirali glagolsko pismo i starohrvatski jezik. Nas pak franjevce konventualce, jednako stare, čak i još starije na ovim hrvatskim prostorima, nije doduše resila ova tipično hrvatska atribucija, ali ipak s ponosom smijem u ovoj svečanoj prigodi istaknuti podatak da se i u starim dalmatinskim i kvarnerskim samostanima njegovala i čuvala gla-

goljica. Potvrda je u creskom samostanu sv. Frane nedavno otkriven primjerak poznatoga Senjskoga glagoljskog misala, tiskanog 1494. godine, jedan od rijetkih očuvanih primjeraka ovog prvotiska. A da su se glagoljicom služila samostanska braća u Cresu, svjedoče i zapisi administrativnih knjiga sačuvanih od 1532. i dalje, kao i bilješka Frane Dobrovića, koji 1890. u svojem katalogu važnijih knjiga napominje »cinque libri glagolitici e un libretto glagolitico«.

Ističem ove podatke želeći potvrditi i tu poveznicu s braćom franjevcima glagoljašima, kojima - kao i ostalim organizatorima ovog skupa - čestitam na ovome pothvatu i želim mnogostruk uspjeh na njegovanju i očuvanju ove naše jedinstvene glagoljaške predaje i baštine.

NAŠA BRAĆA NA BEATIFIKACIJI U PULI

U subotu, 28. rujna o. g., u pulskoj Areni proglašen je blaženim istarski svećenik Miroslav Bulešić, mučenik-svjedok vjere. Tom prilikom sudjelovalo je u ovome svečanom činu nešto manje od 20.000 vjernika, među kojima i neke hodočasničke skupine vjernika koji se okupljaju oko naših samostanskih crkava (Zagreb, Split, a možda još iz ponekih mjesta). Pulski samostani naše braće bili su dobri domaćini, te ugostili ne samo našu braću nego i neke druge svećenike. (Valja podsjetiti da je novi blaženik svoje duhovne vježbe pred primanje đakonata, na prijedlog biskupa Radossija, obavio u našem pulskom samostanu sv. Franje.)

Od naše braće, osim dakako domaćih iz Pule, najbrojnija je skupina došla iz Zagreba (Provincijalni ministar s većim dijelom definitorija, gvardijan fra Tomislav Cvetko, fra Ivan Miškić, svi klerici i sjemeništarci-maturanti), u svemu petnaestak. Osim toga, na svečanosti je sudjelovao i fra Ante

Gašparić iz Novog Marofa, a možda još i poneki drugi subrat. Može se zaključiti da je Provincija bila lijepo i dobro zastupljena.

POLAGANJE SVEČANIH ZAVJETA

Na svetkovinu sv. Franje Asiškog, 4. listopada 2013. godine, u 19 sati u zagrebačkoj crkvi sv. Antuna Padovanskog na Svetom Duhu doživotne zavjete položila su dvojica klerika: fra Stjepan Brčina i fra Filip Pušić. Svečano misno slavlje predslavio je provincijalni ministar, fra Ljudevit Maračić, u koncelecijaciji sa fra Josipom Blaževićem, magistrinom klerika, fra Martinom Jakovićem, župnikom sv. Antuna Padovanskog, koji su ujedno bili svjedoci, te s ostalom braćom iz Hrvatske i inozemstva, koji su došli uzveličati ovaj posebni dan u redovničkom pozivu dvojice zavjetovanika. Fra Ljudevit je održao prigodnu homiliju u kojoj je ohrabrio zavjetovanike i rekao im da svojim životom budu primjer drugima i da se ne boje svjedočiti svoju vjeru. Po završetku obreda u ime zavjetovanika fra Filip Pušić zahvalio je svima prisutnima.

Za svoje svečane zavjete zavjetovanici su izabrali geslo: »Što je za mnom, zaboravljam, za onim što je preda mnom prežem«. Liturgijsko pjevanje predvodio je župni zbor »Tomislav Talan«, a asistenciju bogoslovi franjevac konventualaca. Nakon misnog slavlja uslijedila je večera i bratsko druženje u dvorani sv. Franje.

fra MARKO PARAT

ĐAKONSKO REĐENJE

U subotu, dana 6. listopada. 2013., u zagrebačkoj prvostolnici služba đakonata podijeljena je dvanaestorici mladića, među kojima je bio i fra Vladimir Vidović iz Vinkovaca, član Hrvatske provincije svetoga Jeronima franjevaca konventualaca. Svečano euharistijsko slavlje i samo ređenje predslavio je uzoriti kardinal mons. Josip Bozanić, a u koncelecijaciji bili su i zagrebački pomoćni bi-

skup Mijo Gorski, provincijali, dijecezanski i redovnički odgojitelji, župnici rodničkih župa ređenika te još stotinjak svećenika. Uz prigodnu homiliju koju je izrekao, Kardinal je istaknuo kako današnje ređenje slavimo u Godini vjere i možemo ga razumjeti samo u vjeri. I danas nam odzvanjaju riječi apostolskog pisma pape Benedikta XVI. kojim je proglasio Godinu vjere: »Vrata vjere (usp. Dj 14,27) koja vode u život zajedništva s Bogom u njegovoj Crkvi uvijek su nam otvorena. Preko njihova praga može se prijeći kada je Božja riječ naviještena, a srce dopusti da ga oblikuje milost koja preobražava« (Porta fidei, 1).

Nakon euharistijskoga slavlja u blagovaonici samostana Svetoga Duha održan je i prigodan ručak, uz bratsko druženje s članovima obitelji fra Vladimira Vidovića.

Fra Vladimiru, želimo Božji blagoslov i zagovor Blažene Djevice Marije!

fra VJEKOSLAV MAKSIMILIJAN DŽIJAN

DANI TRAJNE FORMACIJE

U prostorijama zagrebačkog samostana Svetoga Duha franjevaca konventualaca od 7. do 11. listopada 2013. održani su Dani trajne formacije. Tema ovogodišnjeg tjedna je bila: »Duhovnost i virtualni mediji«, a okupila je 15-tak braće Hrvatske provincije sv. Jeronima franjevaca konventualaca. Na susretu je sudjelovao i fra Miljenko Hontić, generalni definitor franjevaca konventualaca, koji je u utorak ujutro, 8. listopada, kratko predstavio sadašnje stanje u Redu franjevaca konventualaca i podsjetio na neke naglaske i odluke s prošloga generalnog kapitula. Potom je uslijedilo predavanje isusovca p. Stjepana Fridla, pod naslovom »Ignacijevske duhovne vježbe. Sadržaj i metoda«. P. Stjepan je sudionike upoznao sa sv. Ignacijem Loyolskim i njegovim osobnim iskustvom susreta s Isusom Kristom, koje je postalo temelj njegovih duhovnih vježbi. Velike duhovne vježbe od trideset dana treba dva puta unutar svoje formacije proći svaki redovnik isusovac, a pojedini dijelovi tih vježbi mogu se prilagoditi i za duhovne obnove raznih grupa vjernika.

U popodnevno dijelu programa o Franjevačkim duhovnim vježbama je govorio franjevac fra Nikola Vukoja, koji je iz osobnog iskustva naglasio kako je važno vjernicima kroz duhovne vježbe približiti teološke moralne kreposti vjeru, nadu i ljubav te im produbiti značenje molitve Očenaš. Predavanje »Duhovno vodstvo i kako biti dobar duhovnik« održao je karmelićanin p. Franjo Podgorelec. Svojim izlaganjem je približio iskustva duhovnih otaca kroz povijest Crkve. Posebno je istaknuo kako su prvi učitelji duhovnoga života bili pustinjaci u 3. st. koji su od svojih učenika tražili očitovanje misli i nastojali razlučivati duhove. Posebne odrednice o duhovnom vodstvu je postavio sv. Benedikt u svojem monaškom pravilu, a sve veći značaj je dobio i sakrament pomirenja, pa se tako ova služba posljednjih stoljeća strogo vezala uz svećenike.

Slijedeći dan, 9. listopada, bio je hodočasnički dan kada su sudionici ovih Dana trajne formacije pošli u posjeti franjevačkom samostanu u Galdovu u Sisku, te su razgledali stari grad Siska, Petrinju, Hrvatsku Kostajnicu i Čuntić. Četvrtak, 10. listopada, bio je posvećen izazovima virtualnog svijeta. Prvo predavanje je održao prof. dr. sc. Goran Ivkić, specijalist neurolog s Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Hrvatskog Instituta za istraživanje mozga. Govorio je o utjecaju novih tehnologija na mozak/psihu, kao što su ovisnosti o internetu i mobitelu, računalne igrice, elektroničko nasilje, Facebook i pornografija. Iz svojega bogatoga znanstvenog, ali i kliničkog iskustva dr. Ivkić je istaknuo kako ljudi u današnje vrijeme prelako prelaze preko osjećaja da su pod stresom i pritiskom užurbanog ritma života, koji opasno može narušiti zdravlje, a da toga u prvi tren nisu niti svjesni. Pokazao nam je kliničke dokaze koje potvrđuju kako multi-tasking način rada jako opterećuje čovjekov živčani sustav, a potom i njegov mišićni te imunološki sustav.

O sociološkom aspektu zloporabe novi tehnologija progovorio je prof. dr. sc. Renato Matić, osvrnuvši se na veliki utjecaj raznih suvremenih medija koji stvaraju »hiperrealnost«, tumačeći stvarnost na svoj način, a ne prenoseći je neutralno. Time nastaje procjep u čovjekovom razmišljanju između onoga što mislimo da jest i onoga što stvarno jest. Moderni mediji nam ne prenose istin-

sku stvarnost, jer je to ono što je oko nas i što svojim osjetilima možemo obuhvatiti, već nam prenose stvarnost koja je dalje od nas, te nam možda i nije relevantna koliko se nameće da jest.

Prof. dr. sc. Tonči Matulić, dekan KBF-a u Zagrebu, u svojem je predavanju »Ispravno korištenje novim tehnologijama« sudionicima predstavio moralno-etički aspekt dileme suvremenih medija. Čovjekov, ali i posebno naš svećenički odnos prema medijima sveo je na odgoj pojedinca i njegove savjesti za dobro, kako bi razlikovao dobro od zla u tom novom svijetu, te je istaknuo kako je i ovdje čovjek mjera svega. Predstavio je i dokument Papinskog vijeća za medije »Etika u medijima« te je istaknuo kako mediji, kao tehnika nemaju svrhu sami u sebi već onu svrhu koju im daje sam čovjek.

U petak, 11. listopada, sudionici su slušali predavanje o pravno-tehničkom okviru suvremenih medija kroz temu »Kriminalne radnje virtualnog svijeta i mogućnost osobnog osiguranja od zloporabe«. Predavanje je održao mr. sc. Nikola Brzica, konzultant za informatičku sigurnost. U svojem izlaganju je prikazao kategorije i počinitelje računalnog kriminala i upoznao sudionike sa zakonodavnim okvirom Republike Hrvatske, koji tumači ovo područje. Naveo je i mnoge primjere računalnog kriminala s kojima se naše društvo susrelo u posljednjih nekoliko mjeseci. Na kraju programa Dana trajne formacije fra Josip Blažević je predstavio radionicu o pripremama franjevačkih duhovnih vježbi za mlade.

Okupljena braća su se uz ovu intelektualnu izobrazbu i rekreaciju svakodnevno okupljala i na molitvu božanskog časoslova i slavljenje svete mise.

fra IVAN PENA

SUSRET SA SISAČKIM BISKUPOM

Sisački biskup Vlado Košić susreo se u srijedu 9. listopada u sisačkoj župi sv. Josipa Radnika s povjerenikom za trajnu formaciju Hrvatske provincije sv. Jeronima franjevac konventualaca, fra Josipom Blaževićem, generalnim asistentom Reda za Sred-

nju Europu, fra Miljenkom Hontićem, i skupinom mladih redovnika, koji su u sklopu Dana trajne formacije posjetili Sisak i svoju subraću. U razgovoru razmijenjena su brojna iskustva, a gosti su upoznali biskupa i s temom ovogodišnjih Dana trajne formacije »Duhovnost i virtualna komunikacija«. Susretu su nazočili i kancelar, mons. Marko Cvitkušić, te domaći župnik, fra Nikola Jureta, zajedno sa župnim vikarima, fra Perom Kelavom i fra Matijom Antunom Mandićem.

(Preuzeto: IKA)

JUBILEJ MISIJE U NEUMÜNSTERU

Hrvatska katolička misija Schleswig-Holstein proslavila je u subotu 12. listopada 40. obljetnicu djelovanja. Svečano misno slavlje u tom je povodu u punoj crkvi Blažene Djevice Marije i sv. Vicelina u Neumünsteru predvodio i propovijedao delegat za hrvatsku pastvu u Njemačkoj, vlč. Ivica Komadina, u zajedništvu s voditeljem misije, fra Perom Šestakom, voditeljem HKM Hamburg o. Mirkom Jagnjićem, dekanom i župnikom Neumünstera, vlč. Peterom Vohsom, zamjenikom dekana i župnikom iz Rendsburga, vlč. Manfredom Benkeom, i voditeljem ovdašnje Poljske katoličke misije, vlč. Janom Kurcapom. Misnom slavlju pribivao je i konzul gerant Generalnog konzulata R. Hrvatske iz Hamburga, Stanko Lipnjak sa suprugom Sanjom.

Sve je na početku pozdravio o. Šestak, koji je posebno pozdravio vjernike koji su se na misno slavlje okupili iz svih područja misije, kako bi proslavili 40 godina zajedničkog putovanja s Kristom u vjeri, ljubavi i nadi. Delegat vlč. Komadina je u uvodnoj riječi istaknuo kako je to misno slavlje znak zahvalnosti Bogu za proteklih 40 godina, ali i za vrijeme koje je pred nama da nas Bog i nadalje vodi i rasvjetljuje nam putove.

U propovijedi je delegat vlč. Komadina istaknuo kako čovjek vjernik u poniznosti vjeruje da ga Bog može ozdraviti i promijeniti mu život. »Možemo dugo razmišljati kako mi kao stranci ovdje u tuđoj zemlji možemo pokazati svoju vjeru i privrženost

Bogu. Stoga je važno učvrstiti svoju vjernost Bogu u uvjerenju da je On onaj koji nas može ozdraviti. Isus ne ozdravlja samo tijelo, već mijenja cijeloga čovjeka, ozdravljuje srce i dušu. S Kristom svatko od nas ima mogućnost započeti novi život. I to ne samo krštenjem, koje je temelj, već svakodnevnim stavom pred Kristom«, kazao je delegat vlč. Ivica Komadina, dodavši kako je broj 40, koji se spominje u kontekstu obljetnice misije, ujedno i biblijski broj, a to nas uvijek podsjeća na blizinu Božju. »Neka Gospodin bude i dalje vaša snaga, onaj u koga se može naći smilovanje i onaj kojemu uvijek iznova zahvaljujemo.«

U prikaznim darovima iz hrvatskih krajeva prineseni su i dalmatinski pršut, paški sir, domaći kruh, putovnica, hercegovački kamen, šljivovica, križ – simbol Bosne, orahnjača, slavonski šešir, misno vino, rakija, slika Gospe Kondžilske, kip Presvetoga Srca Isusova, hostije i vino, a dekan i župnik vlč. Vohs predao je kao dar vjernika te njemačke župe za 40. obljetnicu hrvatske misije prigodnu svijeću na kojoj su barjaci R. Hrvatske i njemačke Savezne države Schleswig-Holstein.

Misno slavlje svojim su skladnim pjevanjem uzveličali članovi mješovitog zbora HKM Hamburg »Ave Maria«, pod vodstvom s. Jasne Matić, uz pratnju na orguljama Mije Papića i Kristine Kolarić. Na kraju misnog slavlja otpjevana je hrvatska himna i skladba »Zdravo Djevo«. Hrvatski stijeg pred oltarom ponosno je držao aktivni vjernik iz Kiela Mile Hrkač.

Slavlje je nastavljeno u obližnjoj župnoj dvorani te njemačke župe zajedničkim objedom, potom i prigodnim programom, koji je vodila Mirjana Lovrić-Caparin, a koja je okupljenima uputila prigodnu riječ potaknuvši ih neka i dalje ostanu zajedno i žive prave vrijednosti. Zajedno sa svoje petero djece nastupila je i u prigodnom programu. Okupljene je pozdravio i uputio čestitku hrvatski konzul gerant Stanko Lipnjak. Mile Hrkač iz Kiela podsjetio je na četrdeset godina misije te što je misija značila i znači Hrvatima katolicima na tom području. Govorio je i prof. dr. Ludwig Steindorff sa Sveučilišta u Kielu. U ime skupine vjernika iz Danske, koji se okupljaju na misnom slavlju u Koldingu, čestitku je uputio Ante Kukić. Nastupio je i zbor HKM Hamburg »Ave Maria« i hrvatski pjesnik i pjevač Ivo Knežević. Voditelj misije o. Šestak

je okupljenima poželio neka to slavlje raspiri vjeru, kako se ona ne bi ugasila u životima i domovima vjernika u toj najsjevernijoj hrvatskoj katoličkoj misiji u Njemačkoj. »Sabrani danas ovdje na ovom slavlju pokazujemo jedni drugima i Bogu da nam je stalo do nas samih, do našeg zajedništva, do našega hrvatskog i katoličkog identiteta. Stoga i nadalje želimo vedro gledati u budućnost okupljajući se na misnim slavljinama kako bismo svjedočili u ovoj sredini da smo narod koji ljubi Boga, Crkvu i svoju domovinu. Odgajani Kristovim evanđeljem, kroz ovih smo 40 godina poštenjem i radom doprinijeli napretku i dobru ove zemlje, koja je postala i naša druga domovina. Mi Hrvati u Schleswig-Holsteinu, unatoč brojnim izazovima, bit ćemo i nadalje na ovoj vjetrometini, predziđe katoličanstva.«

Misija, koja se nalazi u sklopu Nadbiskupije Hamburg, broji oko 2000 Hrvata katolika. Misna slavlja se u misiji na području njemačke Savezne države Schleswig-Holstein na hrvatskom jeziku slave u Neumünsteru, Kielu, Lübecku, Quickbornu i Rendsburgu. Povremeno i za blagdane mise se slave i u Koldingu u obližnjoj Danskoj. Na tim prostorima prvi je počeo voditi pastoralnu skrb za hrvatske vjernike o. Veselko Begić, koji je dolazio povremeno iz Hamburga. Godine 1974. misija dobiva svog župnika svećenika Sarajevske nadbiskupije vlč. Josipa Čabraju. Njega je naslijedio Ivo Petrović 1982. Nakon njegova odlaska 1988. godine dušobrižničku skrb u misiji osam mjeseci je vodio o. Mirko Jagnjić, sadašnji voditelj HKM Hamburg. Potom na mjesto voditelja misije dolazi vlč. Vladimir Kljajić, kojeg je naslijedio 1994. godine sadašnji voditelj misije, hrvatski franjevac konventualac fra Pero Šestak. U misiji je tijekom proteklih 40 godina bilo 354 krštenih, 90 parova vjenčanih i 25 umrlih.

ADOLF POLEGUBIĆ

OVOGODIŠNJI MARIJA-FEST U MOLVAMA

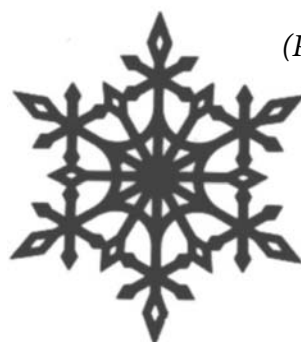
Festival marijanskih duhovnih pjesama Marija-fest održan je u nedjelju, 13. listopada u župnoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Molvama. Dan festivala započeo je svečanom misom u molvarskom svetištu, koju je predvodio varaždinski biskup Josip Mrzljak, a pjevanjem je animirao katedralni Zbor mladih Varaždinske biskupije.

U večernjim satima započeo je u crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije jedanaesti po redu Marija-fest. Pred okupljenim slušateljima, koji su ispunili crkvu do zadnjeg mjesta, prvi je nastupio Zbor mladih Varaždinske biskupije. Kao domaćini, mladi Varaždinske biskupije su pod vodstvom Željka Martinkovića pripremili put festivalu molitvenim pozdravom Djevici Mariji u pjesmi »Salve Regina« (Zdravo Kraljice).

Na festivalu je nastupilo deset izvođača: Čedo Antolić i zbor Hrid, Apostoli mira, VIS Izidor, VIS Matheus, Mihovil, VIS Proroci, Ivo Šeparović, Maja Tadić, Davor Terzić, Ljubo Vuković i klapa Levanda. Izvedeno je 20 skladbi. Svaki izvođač izveo je po dvije skladbe – jednu novu i neobjavljenu, tematski vezanu uz Blaženu Djevicu Mariju, a drugu, već poznatu i objavljenu, po izboru organizatora.

Marija-fest 2013. organizirali su Nacionalni centar Udruge Vojske Bezgrešne, Ured za pastoral mladih Varaždinske biskupije, župa Uznesenja Blažene Djevice Marije u Molvama i galerija hrvatske sakralne umjetnosti Laudato, a pokrovitelji su bili Varaždinska biskupija i Hrvatska provincija sv. Jeronima franjevac konventualaca.

(Preuzeto: IKA)

TRADICIONALNI SUSRET HRVATSKIH I SLOVENSKIH KLERIKA

Ove godine, u subotu, 12. listopada, održao se tradicionalni susret/srećanje bogoslova slovenske i hrvatske provincije. Na susretu su sudjelovali provincijali fra Milan Kos i fra Ljudevit Maračić, magistri bogoslova fra Danilo Holc i fra Josip Blažević, te trojica slovenskih i šestorica hrvatskih bogoslova.

Početak programa bio je u 7.30 u dvorcu plemićke obitelji Drašković, u Trakošćanu. Prije samoga razgledavanja sjeli smo i razmijenili riječ uz čaj i vruću čokoladu. Nakon zanimljivog i poučnog obilaska spomenutog dvorca, i naravno nekoliko zajedničkih fotografija, nastavili smo svoju jednodnevnu avanturu. Put, vrlo pomnivo isplaniran, odveo nas je do Krapine, jednoga od najstarijih nalazišta pračovjeka u svijetu. Prolazeći kroz muzej imali smo priliku vidjeti razvoj svijeta od samih početaka do današnjega vremena, uz poseban naglasak na posljednje dijelove povijesti razvoja svijeta, pojavu čovjeka, od pračovjeka do danas. Ovaj muzej, koji je otvoren prije nekoliko godina približava ovu temu toliko vremenski udaljenu čovjeku današnjice, sama arhitektonska zamisao je polušpilja pračovjeka u kakvoj je nađen i krapinski pračovjek. Drugi dio muzeja poput spirale kreće od 'Velikoga praska' sve do vrhunca i glavne teme muzeja pračovjeka, a završava ubrzanim povijesnim pregledom čovjeka od pračovjeka sve do puta u svemir.

Nakon ukusnoga ručka uputili smo se prema Velikom Taboru. Potom smo stigli u Novi Marof. Tamo nas je srdačno dočeka fra Martin Dretvić, gvardijan i župnik, te nas upoznao s poviješću samostana i župe. Fra Antun Gašparić nam je ukratko predstavio Vojsku Bezgrešne i njezino djelovanje u Hrvatskoj. U 18 sati uslijedila je misa koju je predslavio fra Ljudevit Maračić, koji je u povijesti izrazio zahvalnost slovenskoj subraći te povezao riječi *susret*, *sreća* i *srce*. Susret u čovjeku rađa srećom jer u susretu osoba događa se i susret

srдца koja u svakom susretu nešto daju, ali i nešto dobivaju.

Po završetku misnog slavlja, za vrijeme večere bogoslovi su razmijenili prigodne košare slovenskih, odnosno hrvatskih, proizvoda. Tako je prošao još jedan susret bogoslova, a do sljedećeg ostaju nam dojmovi i lijepe uspomene ovoga!

fra ROBERT M. JANDEL

PROSLAVA JUBILEJA U HANAU

Hrvatska katolička misija Hanau proslavila je u nedjelju, 3. studenoga 40 godina djelovanja. Središnje euharistijsko slavlje predvodio je provincijalni ministar Hrvatske provincije sv. Jeronima franjevac konventualaca, fra Ljudevit Maračić, u koncelebraciji s generalnim asistentom Reda, fra Miljenkom Hontićem, izaslanikom biskupa Fulde mons. Heina Josefa Algermissena, prelatom dr. Lucianom Lamzom, ekonomom Provincije, fra Ivanom Radeljakom, predstavnikom za strance, vlč. Hansom P. Dehmom, fra Markom Domazetom Lošom iz HKM Frankfurt, te voditeljem misije Hanau, fra Ivanom Kovačevićem.

U homiliji provincijal Maračić istaknuo je kako je ovo prigoda prisjećanja na početke misije, te sve ono što se u njoj dogodilo u proteklih 40 godina.

»Svećenici-misionari, uz pomoć i podršku pastoralnih suradnika i socijalnih radnika, izuzetno su uspjeli razgranati razne misijske djelatnosti, od pastoralna sakramenata, posebno euharistijskih slavlja, preko vjerske pouke i priprave za primanje sakramenata, do kulturnih, humanitarno-karitativnih, publicističkih i zabavnih aktivnosti. A socijalno zbrinjavanje naših sunarodnjaka na ovome području kao i humanitarna ispomoc izbjeglica i prognanika u vrijeme Domovinskog rata u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini spada u posebno svijetle stranice ove četrdesetogodišnje povijesti«, istaknuo je provincijal Maračić.

Misiju je 1. travnja 1973. godine osnovao biskup Fulde mons. Eduard Schick. Prve godine vodio ju je isusovac o. Ivan Milanović, a potom od 1974. misija je povjerena Hrvatskoj provinciji sv.

Jeronima franjevacu konventualaca. U misiji su djelovali fra Ladislav Luburić (1974. - 1980.) te fra Marko Babić (1980.), a od 1980. do 2006. misiju je vodio fra Dominik Marijan Kovač, a sadašnji voditelj misije je fra Ivan Kovačević. Računa se da u misiji živi više tisuća hrvatskih katoličkih vjernika, a misionar ima kontakta s više od dvije tisuće njih. Okupljaju se redovito u Hanau, a dvaput mjesečno i u Fuldi odnosno Marburgu.

(Preuzeto: IKA)

PREDSTAVLJANJE KNJIGE »VJERUJEM...«

Predstavljanje nove knjige prof. dr. sc. fra Ivana Karlića pod naslovom »Vjerujem... Kateheze o katoličkoj vjeri« održano je na blagdan sv. Terezije Avilske, 15. listopada u samostanskoj dvorani sv. Franje na Svetom Duhu u Zagrebu. Uz nazočnost mnoštva vjernika, svećenika i redovnica, te studenata teologije knjigu su predstavili provincijalni ministar Hrvatske provincije sv. Jeronima franjevacu konventualaca, fra Ljudevit Maračić (vidi: Prilog!), ravnatelj Kršćanske sadašnjosti, mr. Stjepan Brebrić, i sam autor dr. Ivan Karlić.

Knjiga je nastala kao plod tribina koje su franjevci na Svetome Duhu organizirali u Godini vjere, a autor osobitu pozornost posvećuje prožimanju vjerskih istina prema Katekizmu Katoličke Crkve, nudeći odabrani sadržaj za župni pastoral, odnosno katehezu i propovijedi.

Deset tema slijede sadržaj kršćanske vjere, koji nije samo protumačen nego sadrže i aktualizacije, posebice u nekim pitanjima s kojima se današnji ljudi muče, kao što su primjerice: Trojedinu Bog, čovjek, vjera u Boga, svijet, ljudski život i njegov smisao, smrt i vječni život.

Predstavljanje knjige moderirao je đakon fra Vladimir Vidović, a glazbenu notu dao je Tamburaški sastav »Praporci«.

(Preuzeto: IKA)

SUSRET »PRO DIALOGO« U ISTANBULU

U organizaciji Franjevačkog centra za međureligijski dijalog Reda franjevacu konventualaca održan je u Istanbulu od 4. do 9. studenog 2013. godine šesti po redu susret »Pro dialogo«. Ovaj susret okupio je dvadeset i dvojicu braće iz različitih provincija Reda među kojima su bili fra Josip Blažević i fra Vladimir Vidović iz naše provincije.

Prvoga dana susreta, fra Cesar Essayan, provincijski kustos Bliskog istoga i Svete zemlje, i fra Martin Kmetec, misionar u Turskoj, održali su niz predavanja o islamu, u kojima su objasnili podrijetlo ove religije, izvore na kojima je nastala i nadahnjivala se islamska tradicija, objasnili su ulogu Muhameda kao i brojne društveno-političke okolnosti u kojima je nastao islam.

Drugoga dana, dr. Semiha Topal, asistentica na Sveučilištu Gediz u Istanbulu, i dr. Demir Sabri, predstavnik istanbulskog muftije, govorili su o vjerovanju muslimana, izazovima islama u današnjem društvu kao i o odnosima muslimana s drugim religijama na području Turske. U poslijepodnevnom satima sudionici ovoga skupa imali su audijenciju kod Bartolomeja I., ekumenskog carigradskog patrijarha, koji ih je primio u sjedištu Patrijarhata.

Trećega dana dopodne, sudionici su posjetili dvije najznačajnije građevine u Istanbulu, Aju Sofiju, nekadašnju kršćansku baziliku koja je bila pretvorena u džamiju, a danas je muzej, i Sultanhmetovu džamiju, poznatiju pod nazivom Plava džamija. U poslijepodnevnom satima sudionici su poslušali tri vrlo dirljiva i potresna svjedočanstva kršćana koji žive svoju vjeru među muslimanima te s kojim se sve problemima susreću. U večernjim satima sudionici su imali ekumensku molitvu koju je predvodio mons. Louis Pelatre, apostolski vikar Istanbula, a na kojoj je propovijedao Bartolomej I., carigradski patrijarh. Poslije je održan koncert na kojem su nastupili glasoviti sufi-glazbenik Kudsi Erguner i Kraljevski zbor iz Norveške.

Četvrti dan predavanja na temu odnosa kršćana i muslimana tijekom povijesti održali su antro-

polog Alexandru Balasescu i Rinaldo Marmara, povjesničar i glasnogovornik Turske biskupske konferencije.

Na kraju susreta sudionike je posjetio i predslavio svetu misu apostolski nuncij u Turskoj nadbiskup Antonio Lucibello. Toga završnog dana susreta sudionici su posjetili crkvu sv. Spasa u Chori i grobove patrijarha kao i samostan u mjestu Buyukdere, u kojem djeluju naši fratri, među kojima i naš slovenski subrat fra Martin Kmetec.

fra VLADIMIR VIDOVIĆ

POHOD NUNCIJA SAMOSTANU SV. DUHA U ZAGREBU

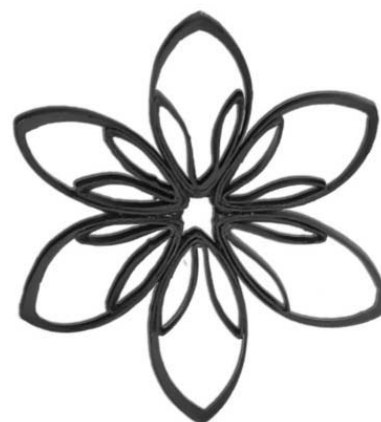
U utorak, 12. studenoga dopodne braća zagrebačkog samostana Svetog Duha imala su izuzetne goste. U 10,30 došli su u pohode apostolski nuncij, mons. Alessandro D'Errico, i njegov tajnik/savjetnik, mons. Jean Francois Lantheaume. Nakon susreta i razgovora u Provincijalatu, gosti su s domaćinima krenuli zajedno u razgledavanje Doma sv. Antuna, gdje su imali prilike vidjeti pripremu za 600 obroka pučke kuhinje za ručak tog dana, potom su posjetili na gornjem katu studente koji ovdje uživaju gostoprimstvo, da bi dio vremena proveli u upravi i uredništvu Veritasa, gdje su od urednika dobili odgovore na brojna pitanja. Posebno ih se dojmio susret sa starim i bolesnim pacijentima Doma sv. Maksimilijana. Na ručku su bili gotovo svi fratri iz samostana, a bogoslova nije bilo jer su još bili na predavanjima. Nuncij je održao nagovor, u kojemu je istaknuo često naglašenu ideju pape Franje kako treba odlaziti na periferiju društva, pri tom nikoga ne odbacivati, pogotovo one s kojima se nismo slagali i koji su naštetili Crkvi. Okrenutost prošlosti još je naglašena značajka koja nas sve prati, istaknuo je Nuncij, ali bi se postupno trebalo više okretati budućnosti. Na kraju su gosti, nakon crne kave, nakratko posjetili Galeriju fra Zvonka Zlodija, gdje im je naš najstariji fratar predstavio dio izložaka koje čuva ova vrijedna zbirka.

PRIZNANJE HDKN »VERITASU«

U povodu blagdana sv. Nikole Tavilića, prvoga kanoniziranog hrvatskog sveca, na svojoj svečanoj sjednici Hrvatsko društvo katoličkih novinara dodijelilo je priznanje našem »Veritasu – Glasniku sv. Antuna Padovanskoga« za 50 godina izlaženja. Predsjednik Društva, Neno Kužina, u obrazloženju za priznanje je naglasio: »U godinama kad se hrvatski narod, katolički puk dizao iz pepela poslije snažne komunističke represije, narod je tražio vertikalnu, tražio je uporište i oslonac u vremenima kad je dvije godine ranije mučeničkom smrću umro kardinal bl. Alojzije Stepinac. Kad su komunističke vlasti prionule progonima i zatvaranjima svećenika, katolički puk je od svojih pastira tražio orijentire, žudio za onim duhovnim u kojem se spajao nacionalni i vjernički identitet. U tom vremenu hrabrost zajednice franjevac konventualaca, koja je čitala znakove vremena, a srasla s pukom, bez obzira na posljedice, odgovorila je potrebama vjernika upravo kroz 'Veritas', Vjernici-ma je to bilo oduševljenje i putokaz novih gibanja Crkve u društvu i to onom koje je pokušalo službeno ugasiti svaku katoličku svjetiljku. U to vrijeme on nije bio, kao što nije ni danas, samo obično informativno glasilo. Kao prvi katolički medij bio je formativno, ohrabrujuće i identifikacijsko glasilo. Tako je od svog prvog broja 'Veritas' bio jednako istina, ona beskompromisna.«

Nagradu je uredniku »Veritasa«, fra Ivanu Bradariću, udijelio predsjednik Vijeća za medije HBK, riječki nadbiskup Ivan Devčić.

(Preuzeto: IKA)

NOVA KNJIGA

LJUDEVIT ANTON MARAČIĆ: »ZABORAVLJENI POROCI«

Sredinom prosinca ove godine »Veritas« je objavio knjigu »Zaboravljeni poroci«, djelo našega subrata fra Ljudevita Maračića. Na 212 stranica nešto većeg formata, u vrlo ukusnoj opremi, koja i inače u posljednje vrijeme odlikuje novija izdanja naše izdavačke kuće »Veritas«, autor je prikupio svoje priloge-eseje koje je tijekom posljednje tri godine redovito objavljivao u spomenutom mjesečniku, ponešto doradio i razradio, i ponudio privlačno djelo, koje po naslovu to ne bi trebalo i biti. Radi se naime o sedam glavnih grijeha, kako ih navode svi katehetski priručnici.

Glavni izvor za građu uvrštenu u ovu knjigu fra Ljudevitu je ponajprije poslužio biblijski zdenac mudrosti, osobito potkrijepljen naukom i praksom otačke predaje i crkvenog učiteljstva, posebno sadržanog u Katekizmu Katoličke crkve. Naročitu pažnju mogu privući brojni citati i epizode iz stare grčko-rimske kulture i književnosti, sve do naših dana. Kao posebni vodič kroz djelo čitateljevu pažnju prati i usmjeruje nepatvoreni kršćanski reflektivni pjesnik, Firentinac Dante Alighieri, koji svojim lirskim zapažanjima u većini poglavlja dovodi do jasnog zaključka.

Knjiga ima dva veća dijela. U prvome se govori općenito o porocima, s različitih vidika, a u drugome, poduljem dijelu, na red dolazi svaki porok redom koji poznamo iz niske o sedam glavnih grijeha. Uvodnu misao za ovo djelo napisao je poznati domaći duhovni pisac Stjepan Lice, koji na sebi svojstven način isprepleće koloplet glavnih grijeha i poroka s njima suprotstavljenim vrlinama i krepostima, najavljujući dakako pobjedu dobra.

Predviđeno je da djelo bude predstavljeno u Dvorani sv. Franje na zagrebačkome Svetom Duhu, u utorak, 17. prosinca navečer.

NOVI SHEMATIZAM

(U PRIPRAVI)

Provincijalat namjerava, posebno u vidu priprema za skori Provincijski kapitul, objaviti novo izdanje Provincijskog shematizma, služeći se ponajviše postojećim podacima iz prethodno objavljenih izdanja (Šematizam 2010.). Ovo će izdanje biti sadržajno obogaćeno kraćim povijesnim prikazom o našoj Provinciji i o svakom samostanu.

Potrebno je da svaki član Provincije pregleda svoje biografske podatke navedene u spomenutom Šematizmu. Osim toga, kako je sad već praksa i u Redu i u većini drugih redovničkih instituta, namjeravamo objaviti i brojeve mobilnih telefona, kao i adresu elektroničke pošte. Provincijalat uglavnom već posjeduje te brojeve i adrese, ali bi isto tako bilo dobro da svatko dostavi ove podatke. A ako u vezi s tom namjerom netko izričito zahtjeva da se ne objavi ono što se tiče njega, poštovat će se njegova pismeno ili usmeno izražena želja u vezi s tom nakanom. Ukoliko do kraja građanske godine ne bude utoka, smatrat će se da Provincijalat slobodno smije postupiti u vezi s tim prijedlogom.

Posebno je važno da nam samostani i župe povjerene našoj Provinciji dostave točnu adresu web-stranica elektroničkog biltena koji redovito ili povremeno eventualno objavljuju, kako bi se cijelo provincijsko bratstvo moglo izravno informirati o radu i životu samostanskog bratstva ili župske zajednice. Isto vrijedi i u slučaju da neke grupe ili pokreti vezani uz naše samostane ili župe (npr. Franjevački svjetovni red, Frama ili slično) posjeduju svoje web-stranice.

Kako ovaj Shematizam Provincije namjeravamo datirati posljednjim danom ove godine, 31. prosinca 2013., molimo braću da o tome vode brigu, kako ne bi bilo kašnjenja u izdavanju ovoga korisnog priručnika.

KNJIGA »VJERUJEM...« FRA IVANA KARLIĆA

U Zagrebačkoj dvorani sv. Franje na Svetom Duhu u utorak, 15. listopada ove godine, priređeno je svečano predstavljanje knjige »Vjerujem... Kateheze o katoličkoj vjeri« našega subrata fra Ivana Karlića. Tom prigodom je naš provincijalni ministar, fra Ljudevit Maračić, prikazao svoje viđenje knjige i djelomične uloge izdavača u tome. Objavljujemo u cijelosti tekst predstavljanja ovoga zapaženog djela.

Često, gotovo uvijek kada se god nađem pred takvim auditorijem, gdje zasigurno ima pozvanijih i osposobljenijih govoriti o zadanoj temi, na um mi padaju razborite i ohrabrujuće riječi sv. Bonaventure, našega velikoga franjevačkog učitelja, koji u svome poznatom djelu »Soliloquium« iznoseći tjeskobu kad bi se našao pred teškoćom da odgovori na teška pitanja ili predstavi ozbiljno djelo, glasno zaključio: »O ovome bi predmetu mogli mnogo više reći oni iskusniji, a budući da sebe smatram neiskusnim, sramim se čak i malo reći. Zbog toga se bojim da mi se ne prigovori: Zašto govoriš o onomu što nisi uživao? Zašto, toliko nedostojan, hvališ ono što ne poznaš?« I poput ovoga crkvenog učitelja, neka mi bude slobodno, kako su govorili skolastici, neznatno usporediti s golemim, osjetio sam i ja teškoću i nesigurnost u prihvaćanju ove ponudene mi prilike. Teologiju sam davno završio, a neke druge brige i poslovi usmjerili su moju pažnju u nešto drugačije smjerove. No, u tom kolebanju obodrine su me daljnje riječi sv. Bonaventure: »Noli timere cum reverentia et humilitate, quae audisti et legisti proponere.« (»Nemoj se bojati s poštovanjem i skromnošću iznijeti ono što si čuo i čitao.«) Zaista, ovih nekoliko riječi što slijede samo su plod čitanja i listanja ovog djela, a manje rezultat nekoga dubljeg promišljanja. To me uvjerava da

zaista temi i slušateljima pristupim cum reverentia et humilitate, s poštovanjem i skromnošću, kako i dolikuje pred ovakvim slušateljstvom, predvođenim ovdje s nekim vrsnim profesorima i stručnjacima.

Ne krijem veliku radost što hrvatski katolički vjernik, i ne samo on, dobiva u ruke jedno djelo, nazvao bih ga izuzetnim ostvarenjem, nastalo kao plod zauzetosti i mara našega redovničkog subrata i uglednoga teološkog stručnjaka, fra dr. Ivana Karlića, franjevca konventualca. Knjiga izlazi u izdanju zagrebačke »Kršćanske sadašnjosti« i Hrvatske provincije sv. Jeronima franjevaca konventualca. Pred čitateljem se nalazi desetak vrlo jasno obrađenih promišljanja, koja je autor tijekom »Godine vjere« u obliku kateheza predstavio slušateljima u Dvorani sv. Franje na zagrebačkom Svetom Duhu. Potom i zapisao za potrebe mnogih koji su željeli sačuvati spomen na izgovorene riječi i iskoristiti ih za svoje vjerničko produbljenje i kršćanski rast u vjeri.

— — —

Fra Ivan Karlić, redoviti profesor, rođen je 1962. g. u Vinkovcima. Studij filozofije i teologije započeo je na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, a nastavio na Papinskom teološkom fakultetu »Sv. Bonaventura« u Rimu, gdje je i diplomirao (1988.). Na istom fakultetu upisao je magisterij i specijalizirao dogmatsku teologiju (naslov magistarskog rada bio je: »La speranza messianica in Is 7,14«). Ujesen 1992. upisao je viši stupanj specijalizacije na istom učilištu te stekao doktorat, obranivši doktorsku disertaciju pod naslovom: »Il Gesu' della storia nella teologia di Jürgen Moltmann« (1995.). Kao doktor teoloških znanosti, predavao je teološke (dogmatske) predmete na više teoloških učilišta: najprije kao asistent na Filozofskom fakultetu Družbe Isusove u Zagrebu (od akad. god. 1995./96.) te na Papinskom teološkom fakultetu »Sv. Bonaventura« u Rimu (akad. god. 1996./97.), zatim na Odjelu za kršćanski nazor FTI DI, na Filozofsko-teološkom institutu Družbe Isusove u Zagrebu, na raznim institutima Katoličkoga

autor ističe u zaključnom slovu – ne predstavlja svršetak upoznavanja, produbljivanja i konkretnog življenja naše vjere. Kršćansku vjeru valja uvijek iznova ispovijedati, promišljati, propitkivati i osluškovati, tražeći značenje njezinih izričaja i poruka koje nam ova pruža, zaključuje pisac.

Bio je to nimalo lagan i zato vrlo zahtjevan posao koji je pisac postavio pred sebe ali i čitatelja. Uvjeran sam da ga je uspješno obavio, o čemu se – uostalom – može i treba uvjeriti sam čitatelj. To otkrivanje »skrivenog blaga« vjere na njivi života, zadaća je koju ovo djelo olakšava obaviti i uspješno izvršiti. Autor se istinski potrudio i uspio približiti poneke doista zakučaste istine i brojna zagonetna otajstva vjere svakom dobrohotnom čitatelju.

— — —

Izdavač iskreno zahvaljuje piscu na maru i trudu i ponovno izriče radost što je bar djelomice mogao sudjelovati u ostvarenju ovog pothvata. Isto tako zahvala ide i »Kršćanskoj sadašnjosti«, koja je spremno prihvatila sudjelovati kao suizdavač u ovome pothvatu. Valja na kraju istaknuti da je Kršćanska sadašnjost iz Zagreba, kako je već rečeno, prethodno već objavila dva zapažena djela našeg autora, *Bogočovjek Isus Krist. Uvod u kristologiju* (Zagreb, KS 2001.) i *Ususret Bibliji. Kateheze za rad s biblijskom zajednicom* (Zagreb, KS, 2003.). Slično je to učinila i Hrvatska provincija sv. Jeronima franjevac konventualaca, objavivši dva Karličeva djela, *Ti si Krist... Kristološki naglasci ususret trećem tisućljeću* (Zagreb, 1997.) i *Franjevački tihi pregao-ci o Kristu i Mariji* (Zagreb, Veritas, 2009.). Sada ova dva izdavača zajedno objavljuju, rekli bismo opravdano, svoje treće, zajedničko izdanje pod naslovom *Vjerujem... Kateheze o katoličkoj vjeri. »Omne trinum perfectum«*, rekli bi skolastici, »sve što je trostruko podsjeća na savršeno«, zaključit ćemo mi danas misleći na nezanemarivu ulogu suizdavača u ovom pothvatu. Na taj način možemo ustvrditi i zaključiti da se sretno i uspješno zaokružuje Godina vjere, koja nam ostavlja svoju poruku, djelomice obrađenu i u ovom djelu, a koja daleko prelazi vremenske ograde ove prigode.

fra LJUDEVIT MARAČIĆ

PREDSTAVLJANJE »FRANJEVAČKIH IZVORA« (2)

fra AUGUSTIN KORDIĆ

(U broju 3/2013. »Fraternitas« prikazane su prve četiri cjeline Franjevačkih izvora. A sada slijede i ostale četiri cjeline, s dodacima o kasnijim pravilima OFS-a i TOR-a).

— — —

V. SPISI SV. KLARE ASIŠKE (str. 1685-1746)

Uvod u spise (str. 1687-1690)

U spise sv. Klare Asiške ubrajaju se njezina Pisma, Pravilo, Oporuka i njezin Blagoslov. Od sv. Klare sačuvano je 5 (pet) pisama: četiri pisma svetoj Janji Praškoj i jedno Ermentrudi iz Bruges. No o svemu ovome malo kasnije. Najprije općenito o njezinim spisima.

Uvod u njezine spise napisala je s. Marija Tarzicija Čičmak, poglavarica (opatica) sestara klarisa u Mikulićima u Zagrebu. Ona piše da je Klara jedna od rijetkih žena srednjeg vijeka koja je progovorila svojim riječima, »probila zid šutnje«. To znači da u srednjem vijeku žene nisu puno pisale. Ipak, dodaje pisac ovih redaka, srednji vijek poznaje i žene s velikim pisanim opusima, kao sv. Hildegardu iz Bingena (1098.-1179.), koja je napisala tri knjige posvećene svojim vizijama, pisala je medicinske, botaničke i geološke traktate, a bavila se i glazbom (oko osamdeset kompozicija). A ni sv. Katarina Sijenska (1347.-1380.) nije mirovala; napisala je mnogo pisama. Klara je uvijek bila u sjeni svoga duhovnog oca – Franje Asiškoga. No u naše vrijeme ona se otkriva kao franjevački »arhiv«, čuvarica franjevačke baštine.

O sv. Klari najljepše govore, svjedoče sestre na Postupku za njezinu kanonizaciju. Tu je Klara privlačna za nasljedovanje, dok životopisi »Legenda u

stihu« i »Legenda sv. Klare« ovu prikazuju učenim, pjesničkim teološkim i dvorskim stilom; oni nju prikazuju nedostiživom za nasljedovanje. Čitajući spise i životopise sv. Klare, nisam kod nje naišao na neke grijehe i napasti kao kod sv. Franje Asiškoga. Ona je jednostavno »nedostiživi« uzor. Jakov Vitrijski klarise, siromašne gospođe, jednostavno naziva »manje sestre« usporedo s »manjom braćom«. Siromašne gospođe, to jest siromašne sestre ili klarise, srodne su manjoj braći. Klarino Pravilo treba čitati u svjetlu Franjinih pravila, Pisma vjernicima i ostalih njegovih spisa, piše s. Tarzicija. Klara je na poseban način željela slijediti Franju u siromaštvu. Poznata je njezina »Povlastica siromaštva«, koju joj je dao papa Grgur IX. A to znači da ona i njezine sestre imaju pravo ne posjedovati ništa.

Pisma sv. Klare (str. 1691-1710)

Uvod u pisma (str. 1691-1695). Klara je uputila četiri pisma Janji Češkoj, odnosno Praškoj (1211.-1282.), koja je kraljevskog roda (njezin je otac Otokar, češki kralj, a majka Konstancija, kći ugarskog kralja Andrije II.), osnovala je u Pragu samostan klarisa. O njoj se do 20. stoljeća znalo vrlo malo. Svetom ju je proglasio papa Ivan Pavao II. tek 1989. godine. No, Klara je u njoj pronašla divnu, svetu sugovornicu. Zanimljivo, Klarina pisma Janji Češkoj na latinskom jeziku pronašao je 1896. godine Achille Rati, budući papa Pio XI., u milanskoj knjižnici; kodeks je napisan koncem 13. ili početkom 14. stoljeća. A još zanimljivije jest, da šibenska knjižnica franjevaca konventualaca posjeduje drugo Klarino pismo Janji Češkoj od retka 17., te treće i četvrto pismo, iz 14. stoljeća. Ova pisma očituju snažnu privlačnost Klarine osobnosti. U njima kuca srce žene koja je zaljubljena u Krista, Klarino divljenje prema Kristovom siromaštvu. Zadivljuje i osobnost Janje Češke. Ona odbija zaručice s carem Fridrihom II. i prihvaća život koji je započela Klara Asiška. I nju privlači Franjino siromaštvo. Pisma su nastala između 1234. i 1253. godine.

Prvo pismo sv. Janji Češkoj (str. 1696-1699) potječe iz 1234. ili 1235. godine. Janja je ušla u samostan 11. lipnja 1234. Klara se raduje što je Janja

izabrala Isusa Krista za zaručnika. Ona bodri Janju da ustraje u djevičanstvu i siromaštvu, u nasljedovanju Krista.

Drugo pismo sv. Janji Češkoj (str. 1699-1702) napisano je između 1235. i 1237. godine, za vrijeme generalata brata Ilije iz Cortone (1232.-1239.). U pismu se brat Ilija izričito navodi kao generalni ministar. Klara savjetuje Janji da ostane čvrsta i beskompromisna u nasljedovanju Krista siromašnoga. Klara ovdje postaje glasom Franjine posljednje volje. Ove dvije žene žele spasiti franjevački identitet: siromaštvo.

Treće pismo sv. Janji Češkoj (str. 1702-1705) nastalo je vjerojatno prvih mjeseci 1238. godine. Klara piše ovo pismo potaknuta Janjinim pitanjem o praksi posta koji se drži u samostanu Svetog Damjana, a ona i sestre u Pragu to žele slijediti. Ovo pismo izražava Klarinu radost zbog Janjina prihvatanja potpunog siromaštva.

Četvrto pismo sv. Janji Češkoj (str. 1705-1708) napisano je nešto prije Klarine smrti, dakle petnaestak godina poslije trećeg pisma. Pismo je oproštaj s ljubljenom kćerkom Janjom. Klara je obasiplje najnježnijim osjećajem, kao: ostavlja joj »polovicu svoje duše«. U pismu je prisutna veličanstvena pjesma ljubavi i promatranje Krista.

Klara se u pismima Janji Češkoj držala nekih oblika pisanja onog vremena, koji su bili u upotrebi. Tako upotrebljava uzvišeni stil kao kad se netko niži obraća višem, a to je ovdje bio slučaj; Klara je po rodu bila niža od Janje. No, uza sve to ona u prvom redu govori s dragom sestrom. Kod Klarina pisanja ima nešto čega nema u Franjinim spisima: zaručništvo, kontemplacija, preobraženje u Krista, metafora ogledala.

Pismo Ermentrudi iz Bruges (str. 1709-1710) nije tako zajamčeno kao što su pisma Janji Češkoj. Ovo se pismo nije smatralo vjerodostojnim, barem ne u sadašnjem obliku, iako ga Wadding donosi u svojim »Annales Minorum« za godinu 1257. Ono bi moglo biti spoj dvaju pisama koja je Klara napisala svojoj učenici Ermentrudi.

Prava je šteta što se Klara u pismima izražavala, posebno Janji Praškoj, po uhodanoj srednjovjekovnoj šablوني, koja ipak zastire pravo Klarino lice i izražavanje.

Pravilo sv. Klare

(str. 1711-1731)

Papa Inocent IV. odobrio je Klarino Pravilo 9. kolovoza 1253., dva dana prije njezine smrti. Ima nešto što začuđuje u vezi s Pravilom po kojem su živjele klarise tijekom stoljeća. Samo deset godina nakon Klarine smrti i odobrenja njezina Pravila *Oblik život*, papa Urban IV. sastavio je i proglasio novo Pravilo 18. listopada 1263. godine. Zašto ovo novo Pravilo? Ono je željelo i uspjelo objediniti pod istim Pravilom samostane, koji su se zvali različitim imenima: »Sestre«, »Gospode«, »Monaškinje«, »Zatvorene siromašice Reda sv. Damjana«. Pravilo Urbana IV. prihvatio je velik broj samostana i oblikovao život klarisa kroz generacije i generacije. A po Klarinom Pravilu živjele su klarise u Asizu, Pragu i još samo neki samostani. Ono će biti usvojeno kroz razne pokušaje, posebno u 15. stoljeću. I sam Asiški samostan preuzet će, ne zna se kada, Pravilo Urbana IV., a vratit će se Pravilu sv. Klare tek 1932. godine. Zapravo s Pravilom Urbana IV. rađa se Red sv. Klare, te početak Reda teče s Klarom a ne s Franjom. Klarise koje i dalje žive po Pravilu Urbana IV. nazivaju se urbanijankama. Ono što pisac ovih redaka ne može dokučiti jest pitanje zašto Klarine sljedbenice nisu prihvatile živjeti Pravilo sv. Klare odmah po odobrenju ovog Pravila?

Kad se uspoređi Pravilo manje braće, to jest sv. Franje, i Pravilo sestara klarisa, to jest sv. Klare, onda se vidi da Klara u mnogim stvarima slijedi Pravilo sv. Franje. Oba Pravila imaju po 12 poglavlja. Prva dva poglavlja nose iste naslove. 1. poglavlje kod Franje glasi: »U ime Gospodnje. Počinje život Manje braće«, a kod Klare: »U ime Gospodnje počinje oblik života Siromašnih sestara«; 2. poglavlje kod Franje glasi: »O onima koji žele prihvatiti ovaj život i kako ih treba primati«. I kod Klare je naslov 2. poglavlja isti kao i kod Franje. Treće poglavlje nosi u oba Pravila naslov: »O božanskom časoslovu i postu«; Franjo još k tome dodaje: »I kako

braća moraju ići po svijetu«, a Klara umjesto toga dodaje: »O ispovijedi i pričesti«. 4. poglavlje Franjina pravila glasi: »Neka braća ne primaju novac«. Klara ima o novcu drugačije razmišljanje od Franje, što je očito iz 8. poglavlja Pravila: »Ako joj (sestri) bude poslan kakav novac, neka joj opatica uz savjet vijećnica pribavi što joj treba«. 5. poglavlje Franjina Pravila glasi: »O načinu rada«. Taj naslov se u Klarinu Pravilu nalazi u 7. poglavlju. 6. poglavlje Franjina Pravila: »Neka braća sebi ništa ne prisvajaju; o prošenju milostinje i o bolesnoj braći« nalazi se u Klarinu Pravilu u 8. poglavlju. Vrlo značajno je 6. poglavlje Klarina Pravila: »O obećanjima blaženog Franje i o zabrani posjeda«; u ovom poglavlju nalaze se dva Franjina spisa: »Oblik života dan sv. Klari« i »Posljednja volja napisana svetom Klari«. 7. poglavlje Franjina Pravila: »O pokori koju valja naložiti braći koja sagriješe« nalazi se u 9. poglavlju Klarina Pravila. 8. poglavlje Franjina Pravila o biranju generalnog ministra slično je 4. poglavlju Klarina Pravila o izboru opatice. Naslovi 10. poglavlja Franjina i Klarina Pravila su identični (»O opominjanju i popravljaju braće odnosno sestara«). Sadržaj 11. poglavlja Franjina i Klarina Pravila dobrim dijelom se poklapaju. I 12. poglavlje Franjina i Klarina Pravila ima nešto zajedničko: »O kardinalu pokrovitelju«. No, ne samo da su naslovi približni u ova dva Pravila, nego Klara nastoji slijediti i sadržaj Franjina Pravila, koliko joj je to moguće.

Ovo gore napisano o Pravilu sv. Klare nisam našao u uvodu o Pravilu sv. Klare u Franjevačkim izvorima, osim kada je papa odobrio Pravilo. Chiara Augusta Lainati u svom uvodu piše o drugim stvarima, koje više govore o samoj Klari i razvoju njezina Pravila do odobrenja.

Oporuka sv. Klare

(str. 1732-1743)

Iako ima više kodeksa (Madrid, Messina, Uppsala, Urbino, Bruxelles) koji donose Oporuku sv. Klare, ipak izgleda da je autentičan onaj iz Messine, koji potječe s kraja 13. stoljeća, A. Bartoli Langeli je mišljenja da je ova Oporuka nastala u krugu Manje braće, da je brat Leon zapravo pisac Oporuke, koju je diktirala Klara. Dakako, brat

Leon je mogao dodati i nešto svoga što se odnosi na Franju, ali bitni i glavni dio Oporuke je Klarin. Neki su mišljenja da je brat Leon sam napisao ovu Oporuku. No, to ne stoji, jer toplo i ljubazno izražavanje na ženski način je djelo Klare. Tako se izražavati može samo jedna žena, a muškarac to ne može. Klarina oporuka napisana je pod konac njezina života, ali prije odobrenja njezina Pravila. Nakon otkrića jednoga novog rukopisa, kodeksa G., Boccali je 1989. godine novo izdanje *Oporuke* na kojem se temelji i hrvatski prijevod.

Čitanje svjedočanstava sestara u *Postupku*, koja se odnose na posljednje dane Klarina života, otkrivaju isto Klarino držanje kao i u Oporuci: »Idi sigurna u miru ...« (*Postupak*) »Ocu milosrđa« (*Oporuka*). Ključ čitanja *Oporuke* jest divljenje što tako veliki Gospodin ljubi besplatno. Kod Klare se očituje i njezin »Veliča«: »Onomu koji se prignuo nad njezinu malenost da izvrši divna djela«.

Sv. Franjo je vrlo prisutan u »Oporuci«, a posebno Franjino siromaštvo. Treba nasljedovati Krista siromašnoga i raspetoga.

Blagoslov sv. Klare (str. 1744-1746)

Klarin *Blagoslov* svim sestrama nalazi se u rukopisima, kodeksima u kojima se nalazi i »Oporuka«. Postoje još dva Klarina blagoslova: Janji Praškoj i Ermentrudi iz Bruges. Dakako, nas ovdje zanima blagoslov koji je upućen svim sestrama. Ovaj *Blagoslov* oslanja se na Franjin blagoslov bratu Leonu, koji je opet uzet iz Starog zavjeta (Br. 6, 24-26). No, u *Blagoslovu* ima i Klarinih značajki. Tako ona je svjesna da je majka u Duhu, »duhovna majka« svojim sestrama. Ljubav je vrhunac kršćanskoga i Klarina poziva.

VI. ŽIVOTOPISI SV. KLARE (str. 1747-1929)

Okružnica o preminuću sv. Klare (str. 1749-1753)

S. Marija Tarzicija Čičmak, klarisa iz Zagreba, mišljenja je da nema sumnje u vjerodostojnost

ovog pisma, iako ga tijekom stoljeća ne spominje ni jedan pisac, a ne donosi ga nijedan kodeks, osim jedan iz Firence, za koji se drži da je iz 13. stoljeća. Zanimljivo da talijanski Franjevački izvori iz 2004. godine ne donose ovu Okružnicu, iako su imali pred očima original na latinskom i prijevod ove okružnice na talijanski jezik, koji je učinio P. Giovanni Boccali, a izišla je iz tiska s još nekim dokumentima o Klari 2002. godine. Nije jasno zašto talijanski Franjevački izvori nisu donijeli Okružnicu o smrti sv. Klare. Dakako latinski Fontes Franciscani iz 1995. godine isto tako nemaju ovu Okružnicu. Uvod u ovu Okružnicu u hrvatskim Franjevačkim izvorima ne spominje koje je godine o. Zeffirino Lazzeri pronašao kodeks u privatnoj knjižnici Landau gospođe Finaly u Firenci, a u kojem se nalazi ova Okružnica o smrti sv. Klare. Vjerojatno će podrobnija istraživanja osnažiti vjerodostojnost ove Okružnice.

Nije sigurno tko je napisao ovu okružnicu. Neki misle da je napisana u Rimskoj kuriji, koja je boravila još u Asizu do 6. listopada 1253. I sam papa bio je na sprovodu sv. Klare. Iz zaglavlja okružnice može se nazrijeti da su sestre koje borave u Asizu pošiljateljice Okružnice. Drugi su mišljenja da je Okružnicu napisala skupina sestra Svetog Damjana, među kojima je bilo i učenih sestara.

U Okružnici je prisutno jednostavno, toplo i prismo svjedočanstvo sestara o sv. Klari. Klara je »ljupka sjedila među sestrama«, bila je »lijepa izgleda, bogata i plemenita roda«, obukla je »siromašni habit i opasala se užetom«, ona je »bodrila naša srca ... kad bi gdje kad opazila da neke oskudijevaju u odjeći, da su gladne, a nema hrane, žedne, a nema napitka«. Lijepo piše spomenuta s. Tarzicija, da »možda nijedan dokument kao ovo kratko svjedočanstvo ne dočarava stvarnost života u Svetom Damjanu i posljedice vjernosti 'Povlastici siromaštva'«. Dakako, u dokumentu se s pravom navode Klarine zaruke s Kristom.

Postupak proglašenja Klare Asiške svetom (str. 1755-1816)

Da se sačuvao Klarin postupak za proglašenje svetom, to je valjda jedinstveni ili vrlo, vrlo rijetki slučaj za srednji vijek. Ni postupak za proglašenje

svetim Franje Asiškoga nije sačuvan. A postojao je kao i za svakoga drugog sveca. Obično su isprave kanonskog postupka bile osuđene na propast nakon što se nekoga proglasi svecem i sastavi njegov službeni životopis. Jedino bi se sačuvao sveščić o procesu na latinskom jeziku i pohranio u arhiv. Taj jedan jedini primjerak lako se mogao zagubiti tijekom stoljeća. Isprave o proglašenju Klare svetom ostale su praktički nepoznate sve do 1920. godine, kada ih je o. Zefferino Lazzerio otkrio u kodeksu knjižnice Landau, gospođe Finaly u Firenci, a potječu iz samostana Svete Klare Novella u Firenci. Zahvaljujući s. Battisti Alfani, klarisi samostana Montelucio u Perugi, i pisarnici koju je taj samostan posjedovao, posjedujemo talijanski prijevod Postupka proglašenja Klare svetom s kraja 15. stoljeća. Ova redovnica napisala je i poznati *Memoriale* samostana od 1488. do 1515. godine, u kojem se nalazi i *Životopis sv. Klare*. Sestra Magdalena, redovnica iz samostana Montelucea u Perugi, po odredbi pape osnovala je novi samostan klarisa u Firenci, Santa Chiara Novella, i tom prilikom prenijela u Firencu kodeks s *Postupkom* i još onaj drugi koji sadrži *Životopis svete Klare*.

Ovaj *Postupak* je vrlo dragocjen za poznavanje sv. Klare kako u samostanu tako i u svijetu. O njoj svjedoči 15 njezinih susestara iz samostana Svetog Damjana i jo 5 svjedoka odnosno svjedokinja iz Asiza. Papa Inocent IV. naložio je bulom *Gloriosus Deus* od 18. listopada 1253., Bartolomeju, biskupu spoletskom, da prikupi svjedočanstva o Klarinu životu i svetosti od sestara u Svetom Damjanu, od 24. do 29. listopada 1253. godine: 1. sestra Pacifika Guelfuccio iz Asiza (vrlo važno svjedočanstvo), 2. sestra Benvenuta iz Peruge, 3. sestra Filipa (vrlo značajna svjedokinja), 4. sestra Amata iz Coccorana, 5. sestra Kristijana iz Parisse, 6. sestra Cecilija iz Spella, 7. sestra Balvina iz Cocorrana, 8. sestra Lucija iz Rima, 9. sestra Franciska od Col de Mezza, 10. sestra Janja, kći Oportula Bernarda Asiškoga, 11. sestra Benvenuta iz Asiza, 12. sestra Beatrica iz Asiza, 13. sestra Kristijana iz Asiza, 14. sestra Angeluccia iz Spoleta, 15. sestra Balvina iz Porzana, te od svjetovnjaka u crkvi sv. Pavla u Asizu: 16. gosp. Hugolin iz Asiza, 17. gospođa Bona Guelfuccio iz Asiza (najvjernija Klarina prijateljica u svijetu), 18. gospodin Rajnerije Bernardov iz Asiza, 19. Petar Damjanov iz Asiza i 20. Ivan Venturin

iz Asiza. Ovaj *Postupak* je počeo tri i pol mjeseca poslije smrti sv. Klare. Divna su sva ova svjedočanstva, koja prikazuju Klaru kao pravu sveticu, bez mana i pogrešaka. Svjedoci su morali odgovarati na pitanja koja su im bila upućivana od onih koji su vodili *Postupak*.

Postupak je čudesan. Treba ga nanovo i nanovo čitati i iščitavati. Tu je riječ o svjedocima koji su živjeli zajedno s Klarom, koji su je poznavali. Papa Inocent IV. bio je toliko oduševljen ovom Sveticom, da je kod sprovođa želio slaviti liturgiju od svetih umjesto od pokojnika. Ipak na opasku jednog kardinala od toga odustao.

Legenda sv. Klare Asiške u stihu (str. 1817-1865)

Ova legenda u stihu nastala je izgleda prije Legende sv. Klare. Legenda u stihu nalazi se u 338. kodeksu (rukopisu) u Asizu. Nastala je krajem 1254. godine, a posvećena je papi Aleksandru IV., Klarinu prijatelju i zaštitniku Siromašnih gospođa. Kako ova legenda nigdje ne spominje *Postupak*, to izgleda da je legenda nastala dok su trajale priprema za *Postupak*. Nije sigurno tko je autor ove legende. Izgleda da je pisac netko iz Rimske kurije, koji je volio ovaj Red siromašnih gospođa. Iz legende je vidljivo da je pisac učen i otmjnjen, da je stručnjak u pjesništvu i za područje klasične književnosti. U naše vrijeme ovu legendu nazivaju »katedralom u stihovima za Klaru Asišku«. Legenda omogućuje bolje poznavanje *Legende sv. Klare*. Izgleda da ne stoji dosadašnje mišljenje, da je ova legenda u stihu samo pjesnička preradba one legende o Klari u prozi. Ona pruža umjetnički oblik srednjovjekovne hagiografije u stihu. Legenda je podijeljena u 49 brojeva, poglavlja.

Bula proglašenja Klare Asiške svetom (str. 1867-1876)

Bula proglašenja Klare Asiške svetom *Clara claris praeclara* završni je dokument informativnog postupka, koji je počeo 18. listopada 1253 bulom *Gloriosus Deus*. Bulu proglašenja Klare svetom napisao je papa Aleksandar IV., koji je Klaru i proglašio svetom u Anagniju, najvjerojatnije 15. kolovoza 1255. Kroz bulu se isprepliću svjetlo, mudrost,

jasnoća, čista duša, čudo proročanskoga Klarina imena. Bula ima nekih retoričkih teškoća, no ona kroz povijest ostaje biser za štovanje sv. Klare. Ovdje donosimo samo početak ove bule: »Klara, presjajna po svojim sjajnim zaslugama, u nebu sjajno svijetli sjajnošću velike slave, a na zemlji sjajem uzvišenih čudesa.«

Čovjek se mora diviti s. Mariji Tarziciji Čičmak, klarisi iz Zagreba, koja s mnogo znanja i kompetencije prevodi s izvornika (latinskog) mnoge stvari iz Klarina depozita i pravi bogate uvode.

Legenda svete djevice Klare Asiške (str. 1877-1929)

Više kodeksa posjeduje ovu legendu. Ovaj prijevod uzet je iz Asiškog kodeksa 338. Pisac ove legende na samom koncu govori o proglašenju Klare svetom dvije godine poslije njezine smrti. To je učinio, kako je naprijed rečeno, papa Aleksandar IV. godine 1255. u Anagniju. S tim događajem započinje posao oko sastavljanja ove legende. Pisac se sigurno koristio *Postupkom*, bulom proglašenja Klare svetom Aleksandra IV. *Clara, claris, praeclara*, a vjerojatno i »Legendom sv. Klare u stihu«. Nije sigurno tko je napisao ovu legendu, ali jedan rukopis kojim su se služili i bolandisti za pisanje životopisa sv. Klare piše da je autor sv. Bonaventura. Spomenuti kodeks iz Asiza (338) ne spominje autora legende. Fra Marijan iz Firence pridaje autorstvo legende Tomi Čelanskom. Moderni autori priklanjaju se mišljenju da je upravo Toma Čelanski pisac ove legende, i to na temelju unutarnje kritike teksta. Pisac je dobro proučio sve ono što je dotada bilo napisano o sv. Klari. Osim toga, on je konzultirao drugove sv. Franje, koji su poznavali sv. Klaru od početka njezine posvete Bogu. Konzultirao je i sestre samostana sv. Damjana. S te strane može se reći da je ovaj Klarin životopis provjeren. Pisac je slijedio shemu tadašnjeg pisanja života svetaca: početak, obrada predmeta i završetak, a to znači Klarino rođenje, život, smrt i čudesa. Može se sa sigurnošću reći, da je ova legenda nastala bliže godini 1261. nego 1255. Pisac i sam spominje da ga je papa Aleksandar IV. požurivao, čak »osobno naložio« ovo pisanje. Legenda spominje i crkvu sv. Klare, o kojoj se može govoriti tek 1258-59.

I još nešto što nije nevažno. Cilj sastavljanja ove legende objasnio je sam pisac: »Da čitanje velikih djela ove djevice *razveseljava* djevice«. Dakle, legenda ima zabavnu i odgojnu ulogu. Životopisi su se tada čitali u blagovalištu za vrijeme jela i na zajedničkim rekreacijama. Nakon pronađenog *Postupka* (19. stoljeće), ova legenda više nije jedini ni glavni izvor za upoznavanje Klare. Dapače, legendu treba čitati u svjetlu *Postupka*. Klara nije ikona neke daleke svetice nego bliska sestra i majka, Franjina »biljčica«. Ova legenda ima 41 poglavlje.

VII. DOKUMENTI O SV. KLARI (str. 1931-1958)

Pismo kardinala Hugolina svetoj Klari (str. 1933-1936)

Nije mi poznato odakle je s. Marija Tarzicija Čičmak prevela *Pismo kardinala Hugolina svetoj Klari*. Ovo pismo *Ab illa hora* ne nalazi se ni u Fontes Franciscani iz 1995. godine ni u Fonti Franciscane iz 2004. godine. Ono se ne nalazi ni u jednom kodeksu, nego samo kod Waddinga u *Annales Minorum*, za godinu 1221., kako stoji u *Uvodu* Franjevačkih izvora, u bilješci 1., na str. 1934., pa je vjerojatno s. Tarzicija odavde i prevela ovo pismo. Kada je nastalo ovo pismo? Prema Waddingu 1221. godine, jer ga smješta u tu godinu.

Kardinal Hugolin, a kasnije i kao papa Grgur IX., imao je veliko poštovanje prema sv. Klari. Cijenio je ovu sveticu kao i Red siromašnih gospođa zbog njihova načina života, »strogost vašega redovničkog života koju sam promatrao« i postojanost u molitvi. Čak je kardinal Hugolin 1220. godine proveo cijeli Veliki tjedan kod ovih sestara u samostanu Svetog Damjana. Kao kardinal a kasnije i kao papa utjecao se Klari u molitve u teškim trenucima svoje službe. Bio je uvjeren da sv. Klara svojim molitvama može mnogo postići kod Isusa Krista. U ovom pismu, naime, kao kardinal piše: »Čvrsto vjerujem da ćeš kod vrhovnog Suca postići što god te upornost tolike pobožnosti i obilje suza zamoli«.

Povlastica siromaštva pape Grgura IX. (str. 1937-1942)

Bula pape Grgura IX. *Sicut manifestum* iz 1228. godine uobičajeno se naziva *Povlasticom siromaštva*. Izvornik ove bule nalazi se u Protosamostanu sestara klarisa u Asizu. Ovu povlasticu siromaštva dao je Klari prema nekima (J. Godet) već papa Inocent III. i ona se nalazi u nekim starim rukopisima, što noviji poznavatelji sv. Klare ne smatraju vjerodostojnim. A da je papa Inocent III. mogao tu povlasticu usmeno Klari dati, to bi se moglo prihvatiti. Kod toga je mogao odigrati ulogu i asiški biskup Guido, koji je cijenio i sv. Franju i sv. Klaru. Mnogi misle da je ovu povlasticu napisala sama Klara, a papa Grgur IX. jednostavno je to odobrio potpisom i pečatom, kao što je u ono vrijeme bio i običaj. Da je Klara težila za uzvišenim siromaštvom, svjedoče i neke svjedokinje, Klarine sestre, na *Postupku*. Tako svjedokinja na *Postupku*, sestra Pacifika, kaže da je Klara »posebno ljubila siromaštvo i nikada je se nije moglo navesti da bi htjela nešto vlastito, niti primit posjed, ni sa sebe ni za samostan« (PostKl 1, 13). A druga svjedokinja, sestra Benvenuta, kaže da je Klara »osobito ljubila siromaštvo tako da ni papa Grgur, ni ostijski biskup (Rajnald Segni) nikada nisu uspjeli udobrovoljiti je da primi neke posjede« (PostKl 2, 22). A slično izjavljuju još neke svjedokinje. O njezinoj velikoj ljubavi prema siromaštvu piše i *Legenda svete djevice Klare Asiške* (br. 14).

Što zapravo papa Grgur IX. ovom povlasticom osigurava Klari i njezinim sestrama? Pa to da ih nitko ne može prisiliti da nešto prime u svoj posjed. O Bože, kako je to uzvišeno! Doslovno u *Povlastici siromaštva* piše: »Stoga, kako ste nas zamolile, svojom apostolskom naklonošću potvrđujemo vašu odluku o najuzvišenijem siromaštvu i snagom ovog spisa odobravamo da vas nitko ne može prisiliti da primite posjede«. (PovSir 7).

Pismo pape Grgura IX. sv. Klari i redovnicama Svetog Damjana (str. 1943-1946)

Ovo pismo *Pater cui vos* pape Grgura IX. nema onu prisnost koju ima pismo kardinala Hugolina *Ab illa hora*. Papa se ne obraća »Klari« nego

»Opatici«. On smatra da su temeljne stvari za sestre Svetog Damjana: klauzura i pokora. Čak kod tumačenja klauzure razvija cistercitsku teologiju o mističnoj svadbi. Izgleda da papa želi nametnuti ovim sestrama nove oblike pokore (post, šutnju i klauzuru), a to ne odiše evanđeoskom slobodom kojoj ih je učio sv. Franjo, niti odišu duhom razboritosti i majčinske brige koji je živjela sv. Klara. Pisu ovih redaka izgleda kao da to ovaj papa nije ni pisao, jer je on dobro poznao i duh sv. Franje i duh sv. Klare još iz vremena dok nije bio papa. No, možda se ipak stvari tijekom vremena mijenjaju, pa papa Grgur IX. počinje drugačije razmišljati.

Pismo Janje Asiške svojoj sestri Klari (str. 1947-1951)

Izvornik ovog pisma nalazi se u *Kronici 24 generala Reda manje braće*. Janja, rođena Klarina sestra, piše ovo pismo iz samostana Siromašnih gospođa, klarisa, u Monticellu kod Firence ili iz samostana u Monteluceu kod Peruge. Pismo je pisano 1230. godine ili malo kasnije, kad je Janja stigla u samostan u Montecello. Pismo je vrlo dirljivo. Govori o Janjinoj žalosti što živi odijeljena od svoje sestre Klare i sestara u Svetom Damjanu. Prije nije mogla zamisliti da bi tako mogla živjeti. No zadovoljna je sa sestrama kojima je sada došla. One žive u slozi. Izgleda da je dobila od pape povlasticu siromaštva kao i Klara, barem usmeno. Janja se drži opomena i zapovijedi koje joj je dala njezina sestra Klara. I na koncu pisma moli sestru Klaru da se založi, kako bi brat Ilija češće pohodio njezin samostan te utješio sestre u Gospodinu. Misleći na odijeljeni život od Klare i sestara Svetog Damjana, Janja piše: »O moje predobre sestre, tugujte i plačite sa mnom i pogledajte jer nema boli kakva je moja bol« (usp. Tuž 1,12). Da, prava ljudska žalost! No utjeha su joj sestre u njezinu samostanu, koje žive u velikoj slozi.

Punomoć dana Oportulu (str. 1953-1958)

Ovaj spis objavio je Wadding 1625. godine. A spis potječe od 8. lipnja 1238. U 20. stoljeću Arnaldo Fortini pronašao je izvornik spisa u asiškom arhivu. Što ovaj spis sadrži? Ovaj govori o punomoći

koju Klara i njezine sestre daju Oportulu Bernardovu, građaninu Asiza, zbog prodaje nekog zemljišta Kaptolu crkve sv. Rufina u Asizu. Taj posjed samostan je bio primio u baštinu bilo darovnicom ili nasljednim pravom neke od sestara. Reklo bi se: jedan pravni akt, spis. Na njemu je pečat od bijelog voska obješen o šest debelih niti od žute svile. Na pečatu je slika Bogorodice s djetetom i natpisom: »Pečat opatice Svetog Damjana«. Riječ je o pedeset redovnica samostana Svetog Damjana koje zadužuju Oportula Bernardova, da proda, kako je gore rečeno, zemljište Kaptolu u Asizu. Dakako, sestre Svetog Damjana utržak od prodaje razdijelile su siromasima. U istom asiškom arhivu nalazi se jedna pergamenta iz 1261. godine, u kojoj stoji kako sestre ne smiju sebi ništa prisvojiti, ni kuću, ni mjesto ni ikakvu stvar. Tko je bio gospodin Oportul Bernardov? On je obnašao vlast (podestat) u gradu Asizu. A Franjinim zalaganjem došlo je do izmirenja asiškog biskupa i vlasti, pa je Franjo tom prigodom napisao kiticu o oprostjenju u *Pjesmi bratu Suncu*: »Hvaljen budi, moj Gospodine, za one što opraštaju rad ljubavi Tvoje i podnose bolest i nevolju ...«

VIII. ZAKONODAVNI TEKSTOVI REDA BRAĆE I SESTARA OD POKORE (str. 1961-1967)

Uvod u Franjevačkim izvorima u *Zakonodavne testove Reda braće i sestara od pokore* vrlo je obilat. Prije svega tumači se (u bilješci 2.) općenito povijesni razvoj prvoga, drugoga i trećeg reda, neovisno o franjevačkim redovima, a zatim o značenju ovih triju redova u franjevaštvu (Manja braća, klarike i pokornička braća i sestre). Potom se govori o nastanku Franjevačkoga svjetovnog reda: 1Čel 36 i 37. Pape su tijekom stoljeća posvećivali mnogo pažnje Franjevačkom svjetovnom redu. Tako su u XIII. stoljeću izdali čak oko 60 dokumenata, u XIV. stoljeću 81 dokument, u XV. stoljeću 701 dokument, itd. U uvodu se posebno ističu neki papinski dokumenti o Redu pokorničke braće i sestara, kako onih koji su živjeli u svijetu tako i onih koji su živjeli u samostanima: 1. Bula pape Nikole IV. *Supra montem* od 18. kolovoza 1289.,

kojom se potvrđuje novo Pravilo pokorničke braće i sestara; 2. Potom bula istog pape *Unigenitus Dei* od 8. kolovoza 1290., u kojoj papa potvrđuje da je Franjo osnovao Red pokorničke braće i sestara, te da je papa u novom pravilu sačuvao prvo pravilo *Memoriale propositi*, dodajući mu samo neke male promjene. No, pomnija analiza, mišljenje je pisca ovih redaka, govori o mnogim i važnijim promjenama. Pokornike moraju voditi Manja braća, jer je Franjo osnivaatelj oba Reda. Još se spominje jedna bula istog pape Nikole IV. *Ad audientiam nostram* od 20. rujna 1291., u kojoj papa ponovno naglašava kako je pravilo *Memoriale propositi* sačuvano u onom obliku u kojem ga je predao bl. Franjo i da ga papa uvrštava u crkveno zakonodavstvo. Spominje se i bula Bonifacija VIII. *Cupientes cultum*, u kojoj se papa obraća pokorničkoj braći i sestrama u sjevernoj Njemačkoj. Riječ je o muškarcima i ženama ovog Reda koji su se usmjerili prema samostanskom načinu života. Papa odobrava njihov način života i dopušta im uređenje mjesta za bogoštovlje.

Spomenica o načinu života ili Staro pravilo odnosno *Memoriale propositi* (str. 1968-1977)

Godine 1221. pripremljen je *Memoriale propositi*. Ovaj dokument sastavljen je po uzoru na obrasce kojim su se već koristile razne crkvene skupine. Ovim dokumentom spontani pokret pokornika uređen je kao *Pokornički red*. Pisac ovih redaka pita se tko je pisac ovog pravila *Memoriale propositi*? Prije se govorilo da su ovo pravilo zajedno napisali kardinal Hugolin i sv. Franjo. Sada se o tome ne govori. No papa Nikola IV. piše, kako je naprijed istaknuto, da je ovo pravilo predao upravo sv. Franjo. Sva kasnija pravila nadahnjivat će se na ovom »Starom pravilu«. Inače *Memoriale propositi* nalazi se samo u četiri kodeksa: *Fiorentinski kodeks* iz 1221. godine; *Kapistranski kodeks* iz 1228. godine; *Regiomontanski kodeks* iz 1235. godine i *Kodeks iz L'Aquile*. Tekst koji donose Franjevački izvori uzet je iz *Fiorentinskog kodeksa*, koji je izgleda najbliži latinskom izvorniku iz 1221. godine. U ovom kodeksu nema bilješke koja stoji u *Kapistranskom kodeksu*: »U vrijeme Grgura IX.,

20. svibnja 1228.« To može značiti da je *Fiorentin-ski kodeks* stariji od *Kapistranskog kodeksa*.

Ovaj dokument, »Staro pravilo«, »Spomenica o načinu života«, *Memoriale propositi*, duboko je utjecao na braću i sestre od pokore franjevačke provenijencije. To je očito iz naslovnika koji se navode u kodeksima: »Počinje pravilo braće i sestara od pokore koje ima početak u bl. Franji«, ili »Počinje treće pravilo o pokori bl. Franje«. Zatim, svi dokumenti *Memoriale propositi* pronađeni su u franjevačkim samostanima. O ovom dokumentu, pravilu *Memoriale propositi*, piše papa Nikola IV. u čak tri svoje isprave, bule, kako je naprijed rečeno. I na koncu, oni koji su prvi objavili kodekse koji sadrže *Memoriale propositi* nazvali su ovaj dokument »Staro pravilo braće i sestara od pokore ili Trećeg reda sv. Franje«.

Iako kao dokument, pravilo ima naglašenu pravnu formulaciju, ipak se u njemu osjeća »živa, jaka duša, usko povezana s biblijskom baštinom«, s evanđeljem. »Pred pokornike se stavlja cjelovit i zahtjevan program evanđeoskog života«. Naslovi u *Spomenici o načinu života* temelje se na kodeksima koji sadrže taj *Memoriale propositi* (O odjeći, O nemrsu, O postu, O načinu moljenja, O ispovijedi i pričesti, O podmirivanju desetina, O zabrani nošenja oružja i o zaklinjanju, O misi i mjesečnom susretu, O pohađanju bolesnih i pokapanju mrtvih, O opominjanju, O upravljanju i službenicima, te na koncu pravila dodaje se Obred za blagoslov odijela). Pravilo ima 39. brojeva.

Pravilo i način života braće i sestara Reda od pokore zvano Pravilo Nikole IV.

(str. 1978-1992)

Papa Nikola IV. bio je franjevac (Girolamo d'Ascoli). Franjevački pokornici očekivali su od ovog pape da podrži njihovu vitalnost karitativnog djelovanja u punoj autonomiji. A papin prvi suradnik bio je jedan »brat od pokore«, Giovanni Macario; on je bio vrlo utjecajan. Papa potvrđuje *Memoriale propositi* kao službeno pravilo franjevačkih pokornika bulom *Supra montem* od 18. kolovoza 1289. Dakako papa je revidirao *Memoriale propositi* i njegovo pravilo ostalo je na snazi sve do 1883. godine, kada je papa Leon XIII. odobrio novo pravilo Trećeg reda sv. Franje; a za članove

Trećega samostanskog reda sve do 1927., kada je papa Pio XI. odobrio za njih novo pravilo. Postoji kontinuitet i istovjetnost u bitnim stvarima između *Memoriale propositi* i *Supra montem* (pravilo Nikole IV.). Ali postoje i neke razlike. Dok *Memoriale propositi* zabranjuje oružje, dotle *Supra montem* to dopušta radi obrane Katoličke crkve i vjere. Osim toga, *Supra montem* traži da pohoditelj i učitelj u bratstvima Reda pokorničke braće i sestara budu manja braća, jer je ovaj način života ustanovio blaženi Franjo. U *Memoriale propositi* pohoditelj i učitelj nije morao biti netko od manje braće. Izgleda da moramo ispraviti dosadašnje uvjerenje, da je pravilo *Supra montem* zapravo napisao, prema mišljenju Meerssemana, fra Carlo iz Arezza, a papa ga samo odobrio. Prema novim poznavateljima ove problematike Meerssemanovo mišljenje nema nikakvog temelja. Bulu *Supra montem*, pa prema tome i Pravilo Nikole IV., donose mnogi rukopisi, kodeksi kako na latinskom tako i na narodnom jeziku. U Franjevačkim izvorima koristi se kodeks 652., koji se nalazi u Asizu.

Ovo Pravilo Nikole IV. podijeljeno je u 20 poglavlja (O načinu primanja onih koji žele ući u ovo bratstvo, O načinu zavjetovanja primljenih u ovaj Red, O načinu odijevanja i o izbjegavanju nekih svjetovnih ispraznosti, O tome da ne idu na nečasne gozbe ni predstave i da ništa ne daruju zabavljačima, O nemrsu i postu, O ispovijedi i pričesti te o uporabi oružja, O kanonskim časovima, O tome da svi koji po pravu mogu načine oporuku, O ponovnoj uspostavi mira među braćom i sestrama i također među drugim vanjskim osobama, O tome da se kad su zlostavljani protivno pravu ili svojim povlasticama utječu ordinarijima, O tome da se čuvaju koliko mogu svećanih zakletva i drugih neoprezno izgovorenih zakletava, O susretanju braće i sestara jednom mjesečno i o svakodnevnom slušanju mise, Kako treba pohoditi bolesnu braću, O sprovednim obredima za preminulu braću i sestre i o nekim zagovornim molitvama za žive i mrtve, O službi ministra i drugih službenika, O pohodu i popravljanju prekršitelja i o tome tko treba pohoditi Red, O izbjegavanju međusobnih svađa i tužba, Kako kada i tko može dati oprost, O tome da ministri dokazane prijestupe braće i sestara trebaju dojaviti pohoditelju da bi ih kaznio, kako da se u spomenutom ne vežu pod smrtni grijeh. I na

koncu ovog pravila stoji Obred za blagoslov odijela Braće od pokore.).

DODACI – KASNIJA PRAVILA

(str. 1993-2056)

Dodatak I. – Kasnija pravila Trećega svjetovnog reda sv. Franje

(str.1995-2022)

Pravilo Leona XIII. (Misericors Dei Filius)

(str. 1997-2007)

Papa Leon XIII. bio je franjevačka duša. Postao je članom OFS-a još 1872. godine. Bio je uvjeren da Treći red sv. Franje može obnoviti kršćansko društvo. S tom nakanom Leon XIII. je obnovio pravilo Trećeg reda 1883. godine. Pravilo je mnogo kraće od prethodnoga, ima samo tri poglavlja, ali u poglavlja više točaka. Sam papa je priredio i talijansku i latinsku verziju novog Pravila (*Misericors Dei Filius*, po prvim riječima bule) Trećeg reda sv. Franje. Papa želi da se Treći red obnovi po samoodricanju, molitvi i ljubavi. Papa se nada »da ćemo po Trećem redu i širenjem franjevačkog duha spasiti svijet«. On je polagao, kako je rečeno, velike nade u Treći red, u franjevački laikat. Možda je on previše očekivao od Trećeg reda, misli pisac ovih redaka, u vezi s obnovom društvenog života pišući socijalnu encikliku »Rerum novarum«. Treći red nije »iznio« na svojim leđima papinu socijalnu encikliku, ali novo pravilo dalo je Trećem redu novi zamah. Zašto Treći red nije ispunio papina očekivanja? Zato jer je Treći red bio pobožno društvo.

Pravilo u prvom poglavlju govori o primanju, novicijatu i zavjetovanju. To poglavlje ima 4 broja. Drugo poglavlje nosi naslov »O načinu života« i ima 14 brojeva. Treće poglavlje ima naslov »O službama, pohodu i samom Pravilu«, a ima 6 brojeva. Doista, kratko pravilo. Ovo Pravilo papa je obdario mnogim oprostima i povlasticama, koje se dijele isto tako u tri poglavlja: O potpunim oprostima (10 brojeva), O djelomičnim oprostima (2 broja) i O povlasticama (2 broja). Članovi Trećeg reda jako su se koristili ovim oprostima i povlasticama.

Pravilo Franjevačkoga svjetovnog reda ili Pravilo Pavla VI. (str. 2008-2022)

Pravilo Pavla VI. plod je Drugoga vatikanskog sabora. 7. ožujka 1966. zatraženo je od Svete Stolice revidiranje Pravila Trećeg reda. Revizija je bila dugotrajna pa i mukotrpna, tako da je do odobrenja Pravila došlo tek 24. lipnja 1978.¹ Pravilo je odobrio papa Pavao VI. apostolskim pismom *Seraphicus patriarcha* malo prije svoje smrti. U stvaranje novog Pravila bili su uključeni kako komesari, vizitatori i upravitelji Trećeg reda, tako i sami članovi Trećeg reda. Svoj obol u stvaranju novog Pravila dali su i Hrvati. Oni su u siječnju 1967. godine uputili u Rim svoj nacrt Pravila, koji ima vrlo dragocjenih prijedloga, kao što je sam naziv Franjevački svjetovni red (OFS), zatim autonomija i jedinstvo OFS-a, pa i sam naziv duhovnog asistenta. Posljednju i odlučujuću ulogu u stvaranju novog Pravila imala je Manuela Mattioli, predsjednica Predsjedništva međunarodnog vijeća FSR-a.

Kao Proslov Pravilu odnosno temeljno nadahnuće uzeto je *Prvo Franjino pismo vjernicima*. Pravilo želi oživjeti početni žar Franjine karizme kod svjetovnih franjevaca. Ono je u kontinuitetu s dosadašnjim pravilima Franjevačkoga svjetovnog reda. Nekada je pravilo nazivalo članove OFS-a »Franjevačkim redom od pokore«, pa »Trećim redom sv. Franje« ili »Trećim svjetovnim redom sv. Franje«. A sada se naziva Franjevačkim svjetovnim redom. No može se nazivati i »Franjevačko svjetovno bratstvo« ili »Franjevački svjetovni red«.² No u svijetu je prevladao naziv Franjevački svjetovni red. Ovaj red podijeljen je hijerarhijski: od mjesnoga do međunarodnog bratstva. OFS ima i generalnog ministra ili predsjednika. To je uspjelo prvi put nakon pokušaja pape Nikole IV iz 1289. godine.

¹ O tome vidi članak: *Nastanak Pravila FSR-a Pavla VI. iz 1978. godine i doprinos hrvatskoga FSR-a u njegovu nastajanju*, u *Pravilo Franjevačkoga svjetovnog reda (1978.-2003.)*; *Zbornik radova sa Simpozija održanog u Samoboru, 11. i 12. listopada 2003.*, Zagreb 2006., str. 73-109.).

² Usp. bilj. 1. na str. 19. u *Pravilo i Generalne konstitucije Franjevačkoga svjetovnog reda*, Zagreb 2008.

Bratstva OFS-a asistiraju redovnici iz četiri franjevačke obitelji, poštujući autonomiju OFS-a. No Konstitucije iz 2000. godine daju mogućnost da asistenti budu i drugi, ne samo pripadnici četiriju franjevačkih obitelji (čl. 89,4).

Dakako, Generalne konstitucije razrađuju Pravilo OFS-a: od onih iz 1957. (na Pravilo Leona XIII.) do onih iz 2000. godine. Posljednje Generalne konstitucije izišle su, dakako s Pravilom OFS-a, 2008. godine, s nekim manjim izmjenama.

Novom Pravilu OFS-a Pavla VI. prethodi *Pismo četvorice generalnih asistenata franjevačkih obitelji*. Potom slijedi *Apostolsko pismo odobrenja Pravila Franjevačkoga svjetovnog reda* pape Pavla VI. I prije samog Pravila stoji *Pobudnica svetog Franje braći i sestrama od pokore*. Riječ je, kako je već istaknuto, o *Prvom pismu vjernicima sv. Franje*. Pravilo ima tri poglavlja: 1. *Franjevački svjetovni red (FSR)* s 3 broja; 2. *Oblik života* sa 16 brojeva; 3. *Život u bratstvu* sa 7 brojeva. Ukupno, dakle, ima 26 brojeva.

Dodatak II.

(str. 2023-2056)

Pravila Trećega samostanskog reda sv. Franje (str. 2025-2027)

Uvodna napomena. O članovima Franjevačkoga svjetovnog reda u sjevernoj Njemačkoj, koji su željeli provoditi život u samostanu govori papa Bonifacije VIII., 11. srpnja 1295., kako je naprijed rečeno. O tome će još izričitije govoriti papa Ivan XXII. 1323.: »Odobravamo vašu odluku da živite u poslušnosti pravom ministru, bez vlasništva i u čistoći ... izjavljujemo da se (to) ne protivi pravilu Nikole IV. koje zavjetujete, koji je ... želio da taj Red bude za svjetovnjake, ali nije zabranio savršeniji život onima koji hoće stupiti u taj Red«. Dakle, oni muškarci i žene, koji žele živjeti kao članovi OFS-a u samostanima, zavjetuju se na pravilo Nikole IV. i po njemu žive. No malo po malo članovi OFS-a koji žive samostanskim načinom života dobit će i svoja pravila: najprije od strane pape Leona X., 1521. godine, pa od Pija XI. godine 1927. i konačno od Ivana Pavla II. godine 1982. Sve se to pokazalo potrebnim. No dok samostanski tre-

ćoreci ili trećoredice nisu dobili svoja pravila, oni su živjeli po pravilu Nikole IV., koje je napisano za članove OFS-a.

Pravilo Leona X. (1521.)

(str. 2028-2035)

Samostanski franjevci trećoreci pojavili su se već u XIII. stoljeću, a kasnije u XIV. i XV. stoljeću u Italiji i Dalmaciji i u više europskih zemalja. U prvoj polovici XV. stoljeća šest družbi samostanskih franjevaca trećoredaca u Europi dobilo je papinsko odobrenje (Nizozemska, Belgija, Njemačka, Španjolska, Italija). Papa Nikola V. godine 1447. odobrava bulom *Pastoralis Officii* družbama samostanskih trećoredaca u Italiji održavanje zajedničkog kapitula s biranjem vrhovnog poglavara i vrhovne uprave. A Siksto IV. godine 1473. svojom bulom ujedinjuje samostanske trećorece u Dalmaciji u jednu redovničku zajednicu.

I sazrelo je vrijeme za prvo Pravilo franjevačkih samostanskih trećoredaca. To Pravilo odobreno je od Leona X. bulom *Inter cetera* 20. siječnja 1521. U tom Pravilu govori se samo o mjesnom bratstvu i o »mjesnom ministru« odnosno »majci« (za redovnice). No to Pravilo određuje da spomenuti ministri i majke trebaju u svemu slušati što spada na Pravilo provincijalne ministre Reda manje braće; i pohoditelje koje postave ti provincijalni ministri. Provincijalni ministri ili njihovi pohoditelji trebaju jedanput godišnje pohoditi svaku kuću franjevačkih samostanskih trećoredaca. Dakle, ovo Pravilo oduzelo je franjevačkim samostanskim trećorecima onu samostalnost koju su prije tog Pravila posjedovali. Zbog ove odredbe Pravilo nije bilo prihvaćeno od strane svih onih kojima je bilo namijenjeno. Ima ih koji pokušavaju dokazati da se tu nije radilo o neposluhu, jer da se ovdje mislilo samo na neujedinjene samostanske trećorece, koji su bili pod jurisdikcijom svojeg biskupa ili poglavara Manje braće, a da se nije mislilo na ujedinjene samostanske trećorece (Raffaele Pazzelli). Hrvatska provincija franjevaca trećoredaca ujedinjena je, kako je gore rečeno, 1473. godine, pa su braća u njoj nastavila opsluživati pravilo Nikole IV., a ne ovo Leona X. Dakako, oni su pravilo Nikole IV. dopunjavali vlastitim statutima. No, Družba sestara

franjevki od Bezgrješne, sa sjedištem u Šibeniku, opsluživala je od početka Pravilo Leona X.

Inače, Pravilo Leona X. ima 10 poglavlja (O ulasku novaka i novakinja, O onom što braća i sestre moraju obećati zavjetovanjem ovoga Trećeg pravila, O postu, O službi časova i molitvi, O određivanju starješina i službi, O unutarnjem i vanjskom ponašanju, O pohađanju i njezi bolesnika, O pohađanju na koje su starješine dužni prema braći i sestrama, O službama za mrtve, O obvezatnosti sadržanog u Pravilu).

Pravilo Pija XI. (1927.) (str. 2036-2043)

Pokazalo se da Pravilo Leona X. nije zajedničko svim franjevačkim samostanskim trećorecima, pa je papa Pio XI. odobrio novo Pravilo, 4. listopada 1927., konstitucijom *Rerum conditio*. Pravilo je izišlo prigodom proslave 700. obljetnice smrti sv. Franje Asiškoga. Ovo novo Pravilo sadržajno je veoma slično onom iz 1521. godine. Oba su Pravila kratka. Šest poglavlja gotovo su identična. Prvo poglavlje (U čemu se ukratko sastoji redovnički život), treće (O ljubavi prema Bogu i bližnjemu) i sedmo (O radu i načinu rada) sadržajno su nova. Odredbe o postu Pravilo prepušta konstitucijama pojedine zajednice, a post propisuje samo uoči svetkovina sv. Franje i Bezgrješnog začeca. Razumljivo da je izostavljeno 5. poglavlje Pravila Leona X. u kojem se govori o podložnosti provincijalu Manje braće. Pravilo se zalaže za mirotvorstvo samostanskih franjevačkih trećoredaca, zatim za spremnost obavljanja nižih poslova, za ljubav, poniznost i siromaštvo, za djela milosrđa prema drugima.

Pravilo ima osam poglavlja (U čemu se ukratko sastoji redovnički život, O novaštvu i zavjetovanju, O ljubavi prema Bogu i bližnjemu, O Božanskoj službi molitvi i postu, O nutarnjem i vanjskom ponašanju, O njezi bolesnika, O radu i načinu rada, O obvezatnosti opsluživanja ovog Pravila). Pravilo završava *Blagoslovom svetog Oca Franje* iz njegove Oporuke.

Pravilo Ivana Pavla II. ili Pravilo i život braće i sestara Trećega samostanskog reda svetoga Franje (1982.) (str. 2044-2056)

Drugi vatikanski sabor potakao je braću i sestre franjevačkih samostanskih trećoredaca da pristupe izradi novog Pravila. Mnoge samostanske zajednice Trećega samostanskog reda nisu bile zadovoljne Pravilom Pija XI. iz godine 1927. Zajednički rad na novom Pravilu započeo je u listopadu 1979. a završio na Općem saboru vrhovnih poglavara i poglavarica trećoredskih samostanskih zajednica 1982. godine. Papa Ivan Pavao II. odobrio je apostolskim pismom *Franciscanum vitae propositum* novo Pravilo, 8. prosinca 1982. Iznenaduje kratkoća vremena u kojem je ovo Pravilo razrađeno i dovršeno. Iznenaduje također i kasni datum, kad je počeo zajednički rad na novom tekstu Pravila, 1979. godine. No pripreme, konzultacije za novo Pravilo na planu raznih provincija i zajednica počele su sigurno mnogo, mnogo prije.

Priredivači Pravila pošli su od uvjerenja da je sv. Franjo osnivač njihova redovničkog života. Priredivači Pravila poštivali su rezultate konzultacija Reda cijelog svijeta. Pravilo je trebalo biti prihvatljivo i muškim i ženskim zajednicama, kao i kontemplativnima i onim koje su usmjerene prema apostolatu. Išlo se za tim da Pravilo bude sastavljeno, koliko je više moguće, od spisa sv. Franje. Vrednovano je mišljenje Kajetana Essera u proučavanju *Prvoga* i *Drugog pisma vjernicima*. Polovica navoda u Pravilu uzeta je iz *Prvoga* i *Drugog pisma vjernicima* te iz *Nepotvrđenog pravila*. U Pravilo je utkano devedesetak tekstova iz *Oporuke*, *Prvoga* i *Drugog pisma vjernicima*, *Nepotvrđenog pravila*, *Potvrđenog pravila*, *Opomena*, te po jedanput iz *Prvog pisma klericima*, *Pisma cijelom redu*, *Pisma jednom ministru*, *Pjesme bratu Suncu*, *Pozdrava Bl. Djevice Mariji* i *Pozdrava krepovima*. Tekstovi *Nepotvrđenog pravila* nalaze se u svim poglavljima Pravila i oni su najčešći od svih Franjininih spisa. Pravilo posebno naglašava druženje »s priprostim i prezrenim osobama, sa siromasima, nemoćnima, bolesnima i gubavcima...« Na temelju *Prvoga* i *Drugoga pisma vjernicima* donesene su u Pravilu osnovne vrijednosti redovničkog života: pokora-

obraćenje, molitva, siromaštvo i poniznost. Polazište je obraćenje. Poveznica između Franjevačkoga svjetovnog reda i samostanskih franjevačkih trećoredaca je stavljanje na početak Pravila *Prvo pismo svim vjernicima*. Istina u Pravilu OFS-a stavljena su oba poglavlja tog pisma, a u Pravilu Trećega samostanskog reda samo prvo poglavlje. Pravilo je ostalo na duhovno-nadahnujućoj razini tako da prepušta konstitucijama raznih zajednica ovog Reda da pobliže definiraju narav, svrhu i organizaciju tih zajednica.

Pravilo ima devet poglavlja (U ime Gospodnje! Počinje Pravilo i život braće i sestara Trećega samostanskog reda svetoga Franje; Prihvatanje ovog života; Duh molitve; Život u čistoći radi kraljevstva nebeskoga; Služenje i rad; Život u siromaštvu; Život u bratstvu i sestrinstvu; Poslušnost u ljubavi; Apostolski život). I ovo Pravilo završava Franjinim blagoslovom iz Oporuke.

Svršetak

Na svršetku Franjevačkih izvora nalaze se: **Tabelle, kazala, bibliografija i Cjelovit sadržaj** (str. 2057-2271). I time završava ova zlatna knjiga.

Sinoptičke tablice

(str. 2058-2107)

Sinoptičke, pregledne tablice mogu koristiti onima koji žele više izučavati Franjevačke izvore. Pomoću ovih tablica može se ustanoviti gdje se sve nalaze slični sadržaji pojedinih životopisa sv. Franje u odnosu na jedan životopis. Sinoptičke tablice uzimaju u obzir sedam najvažnijih Franjinih prvih životopisa: *Prvi životopis sv. Franje* Tome Čelanskog (1Čel), *Drugi životopis sv. Franje* Tome Čelanskog (2Čel), *Spis o čudesima sv. Franje* Tome Čelanskog (3Čel), *Veći životopis sv. Franje* Bonaventure Banjoređijskog (1Bon), *Legenda triju drugova* (LegTd), *Asiški zbornik* (AsZb) (ili *Peruđinska legenda*) i *Ogledalo savršenosti* (OgSav). Zasebno se stavlja na početak svaki od ovih sedam životopisa i njihovi brojevi, pa se usporedo može vidjeti u kojim se sve drugim izvorima nalazi sličan sadržaj. - No znaju se donositi ponekad i drugi izvori

osim gore spomenutih, životopisi, ali samo pod rubrikom »Drugi izvori«: *Okrružnica brata Ilije o preminuću sv. Franje* (OkrIl), *Manji životopis sv. Franje* Bonaventure Banjoređijskog (2Bon), *Početak ili osnutak Reda ili Nepoznati Peruđinac* (Peruđ), *Zgode bl. Franje i njegovih drugova* (ZgoFd), *Pismo iz Greccia* (Gr).

Biblijsko kazalo

(str. 2108- 2143)

Kod knjiga Svetog pisma najprije se navodi naslov knjige, glava i redak pojedine knjige, a potom stranica na kojoj se nalazi taj tekst u Franjevačkim izvorima.

a) **Stari zavjet s knjigama** (str. 2108-2123): knjiga Postanka, knjiga Izlaska, Levitski zakonik, knjiga Brojeva, Ponovljeni zakon, Jošua, knjiga o Sucima, Ruta, Prva knjiga o Samuelu, Druga knjiga o Samuelu, Prva knjiga o Kraljevima, Druga knjiga o Kraljevima, Prva knjiga Ljetopisa, Druga knjiga Ljetopisa, Ezra, Nehemija, Tobija, Judita, Estrea, Prva knjiga o Makabejcima, Druga knjiga o Makabejcima, Psalmi, Job, Mudre izreke, Propovjednik, Pjesma nad pjesmama, knjiga Mudrosti, knjiga Sirahova, Izaija, Jeremija, Tužaljke, Baruh, Ezekijel, Danijel, Hošea, Joel, Amos, Jona, Mihej, Habakuk, Sefanija, Hagaj, Zaharija, Malahija.

b) **Novi zavjet s knjigama** (str. 2124-2143): Evanđelje po Mateju, Evanđelje po Marku, Evanđelje po Luki, Evanđelje po Ivanu, Djela apostolska, Poslanica Rimljanima, Prva poslanica Korinćanima, Druga poslanica Korinćanima, Poslanica Galaćanima, Poslanica Efežanima, Poslanica Filipljanima, Poslanica Kološanima, Prva poslanica Solunjanima, Druga poslanica Solunjanima, Prva poslanica Timoteju, Druga poslanica Timoteju, Poslanica Titu, Poslanica Hebrejima, Jakovljeva poslanica, Prva Petrova poslanica, Druga Petrova poslanica, Prva Ivanova poslanica, Treća Ivanova poslanica, Judina poslanica, Otkrivenje.

Kazalo osobnih imena (str. 2144-2160) dobro je i obilato.

Kazalo imena mjesta (str. 2161-2169) dobro je i obilato

Kazalo pojmova (str. 2170-2180).

Ovo Kazalo pojmova vrlo je skromno, a ono je jedno od najvažnijih stvari u kazalima, pa usudio bih se reći i u Franjevačkim izvorima. Njega ne može ni izdaleka nadomjestiti ni tekst Franjevačkih izvora na CD-u. Franjevački izvori na hrvatskom jeziku posvetili su ovom kazalu svega 10 stranica, a Franjevački izvori na talijanskom jeziku punih 186 stranica. Talijansko kazalo pojmova (iz 2004. godine) radili su vrhunski poznavatelji sv. Franje i franjevaštva (Giovanni Boccali i Feliciano Olgiati). Taj nedostatak Franjevačkih izvora na hrvatskom jeziku trebat će upotpuniti kod drugog izdanja.

Bibliografija (str. 2181-2204) dobra je i obilata.

Cjeloviti sadržaj (str. 2205-2271) iscrpan je, s naslovima pojedinih poglavlja u knjigama.

Zaključak

Kao što je vidljivo, ovi su Franjevački izvori jedno veliko bogatstvo za franjevce i franjevke hrvatskoga jezičnog područja i sve oni koji žive po karizmi sv. Franje; ali, ne samo za njih, usudio bih se reći i za Crkvu u Hrvata. Odajući zahvalu dosadašnjim prevoditeljima, posebna hvala ide onima koji su s izvornika (latinskog jezika) prevodili kako spise sv. Franje i sv. Klare u ovim Franjevačkim izvorima, a tako isto i mnoge njihove životopise; isto tako i sve ono što spada na Franjevački svjetovni red i samostanske trećorece. U sve ovo uloženo je mnogo truda. Dakako, ni u zaključku se ne smije zaboraviti na fra Peru Vrebca, OFM, koji je s bližim suradnicima uložio mnogo vremena i snage, dok ovi izvori nisu ugledali svjetlo dana. Hvala mu!

Ipak, primijetio bih da su knjige Tome Čelanskoga mogle biti postavljene jedna za drugom počevši od Prvog životopisa sv. Franje pa nadalje. Po mom mišljenju trebalo je najprije staviti veliki pa tek onda manji životopis o sv. Franji sv. Bonaventure. To vrijedi i za veće i manje »Ogledalo savršenosti«. Spisi Jakova Vitrijskoga, koji se odnose

na Franjevački red, mogli su biti obilatiji, kratki su. Moglo se prevesti od Vitrijskoga ono što je napisano u talijanskom izdanju *Fonti Francescane* (2004). Osobno mi je žao što u Franjevačke izvore nije uvršten Toma Eccleston sa svojom poviješću dolaska Manje braće u Englesku. Zatim, šteta što prostor nije dopuštao da se u Franjevačke izvore uvrste: »Franjo u kronikama pete Križarske vojne« (FF /2004./ 2231-2238: Ernoul, Bernard iz Tesoriere, Heraklije); pa druga svjedočanstva (FF 2239-2246: Boncompagno da Signa, kronika iz Monte Sereno, pa kronika sv. Martina iz Toursa, Burcard iz Ursperga, Odon iz Cheritona); zatim kronike koje su uslijedile nedugo poslije Franjine smrti i kanonizacije (FF 2248-2319: Luka iz Tuyu, život sv. Verekunda, Stjepan iz Borbone, Cezar iz Heisterbacha, Alberik iz Trois Fontaines, iz života pape Grgura IX., Anali svete Justine, Anali iz Normandije, Ruger iz Wendovera, Matej Paris, Richerius di Sens, Filip Mousket, Ritmička austrijska kronika, Danska kronika, Gvalbert iz Gisburna); potom druge kronike (FF 2657-2706: Mala kronika iz Erfurta, kronika iz Lanercosta, Serija generalnih ministara, Brat Pelegrin iz Bolonje, Brat Toma iz Toskane ili Paviije, Brat Stjepan, Brat Nikola iz Asiza, Brat Luka iz Bitonta, Brat Bonaparte, Brat Ivan, Sjećanja brata Iluminata, Sjećanja brata Leona, Časoslov sv. Franje – bilješka brata Leona, Bonaventurina zbirka, Brat Leonard iz Asiza, Petar Ivan Olivi, Anđeo Klarenski i Porcijunkulski oprost).

Kao što je gore spomenuto, kazalo pojmova je jako, jako siromašno. Onaj koji želi znanstveno proučavati ove izvore morat će posegnuti za talijanskim ili nekim drugim izdanjem Franjevačkih izvora i koristiti se njihovim kazalom pojmova. S tim u vezi, nadamo se da će se u idućem izdanju ovih izvora otkloniti nedostatak podjele Franjevačkih izvora na brojeve, kao što to imaju talijanska izdanja »Fonti Francescane«. Podjela na brojeve u mnogome olakšava pronalaženje određenih tekstova prema pojmovnom kazalu.

Pisac ovih redaka trebao je u ovom predstavljanju Franjevačkih izvora više paziti na ujednačenost prikazivanja sadržaja. Naime, prikazivanje sadržaja do sv. Klare mnogo je kraće nego od ove svetice pa do kraja.

No, sve u svemu, Bogu hvala za ove Franjevačke izvore! Hvala svima onima koji su sudjelovali na izdanju ovih izvora! Velika je stvar da imamo Fra-

njevačke izvore na hrvatskom jeziku. U drugom izdanju, kada do njega dođe, moći će se neke stvari poboljšati i usavršiti.

